

UNIVERZITA KARLOVA v PRAZE

0 1 -04- 2008

Pedagogická fakulta
katedra primární pedagogiky

čís.

příl. *MCL.*

**Rozvoj grafomotorických dovedností a návyků pro budoucí
psaní u leváků v mateřské škole**

**Development of graphomotoric skills and habits for future
writing in lefthanders at nursery school**

P Ř Í L O H Y

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jana Kropáčková, Ph.D.

Autor diplomové práce: Jarmila Křápová

Studijní obor: předškolní pedagogika

Forma studia: kombinovaná

Diplomová práce dokončena: březen 2008

Seznam příloh

Příloha č. 1: záznamový list pro zkoušku laterality Matějčka a Žlaba

Příloha č. 2: fotografie ergonomicky tvarovaného pera a tužky pro leváky

Příloha č. 3: fotografie trojhranných pastelek a ořezávátka s nožem pro leváky

Příloha č. 4: fotografie pravítka s měřítkem zprava doleva a písanky s předlohami pro leváky

Příloha č. 5: seznam a anotace metodických materiálů pro rozvoj grafomotoriky

Příloha č. 6: dotazník pro rodiče

Příloha č. 7: tabulky pro hodnocení vstupních a výstupních testů

Příloha č. 8: 1. grafomotorický list pro vstupní a výstupní testy - včelka obletuje květiny

Příloha č. 9: 2. grafomotorický list pro vstupní a výstupní testy - voda pro rybičku

Příloha č. 10: 3. grafomotorický list pro vstupní a výstupní testy - žába skáče po kamenech

Příloha č. 11: 4. grafomotorický list pro vstupní a výstupní testy - kouř z komínů

Příloha č. 12: 5. grafomotorický list pro vstupní a výstupní testy - tráva a stromy

Příloha č. 13: 6. grafomotorický list pro vstupní a výstupní testy - vlny na moři

Příloha č. 14: grafomotorický program č.1 - 20 listů

Příloha č. 15: říkanky a písňe s námětem na procvičení prstů a zápěstí

Příloha č. 16: grafomotorický program č.2 - 20 listů

Příloha č. 17: fotografie s ukázkou nesprávného sezení při grafomotorické činnosti

Příloha č. 18: fotografie s ukázkou nesprávného položení papíru při grafomotorické činnosti

Příloha č. 19: fotografie s ukázkou nesprávné polohy ruky při grafomotorické činnosti

Příloha č. 20: fotografie s ukázkou nesprávného úchopu tužky při grafomotorické činnosti

Příloha č. 21: fotografie z průběhu lekcí 1. skupiny

Příloha č. 22: fotografie z průběhu lekcí 1. skupiny

Příloha č. 23: fotografie z průběhu lekcí 2. skupiny

Příloha č. 24: fotografie z průběhu lekcí 2. skupiny

Příloha č. 25: fotografie bočního postavení ruky při správné poloze papíru

Příloha č. 26: graf - porovnání výsledků vstupních a výstupních testů u obou skupin

Příloha č. 27: graf - porovnání výsledků vstupních a výstupních testů 1. skupiny

Příloha č. 28: graf - porovnání výsledků vstupních a výstupních testů 2. skupiny

Příloha č. 29: tabulky s výsledky vstupních a výstupních testech u jednotlivých dětí

Příloha č. 30: příklad práce Pavlinky K. - grafomotorické listy celé výzkumné části
(32 listů)

Příloha č. 31: materiál rozdaný učitelkám mateřských škol (3 listy)

Příloha č. 1

Záznamový list pro zkoušku lateralit^v Matějčka a Zlaba

Zkouška lateralit^v MŽ

Jméno: **Datum narození:**.....

Datum vyšetření:

Věk: .

Horní končetiny:	P	L	A	I
1. Korálky do lahvičky				
2. Zasouvání kolíčků				
3. Klíč do zámku				
4. Míček do krabičky				
5. Jakou máš sílu				
6. Stlač mi ruce k zemi				
7. Sáhni si na ucho, na nos, na bradu, na koleno!				
8. Jak vysoko dosáhneš				
9. Tleskání				
10. Jehla a nit				i
Náhradní zkoušky:				i
11. Mnutí rukou				1
12. Strouhat mrkvičku		t		
	!		i	

DQ = : celkem:

Oči:

Manoptoskop

2. Kukátko

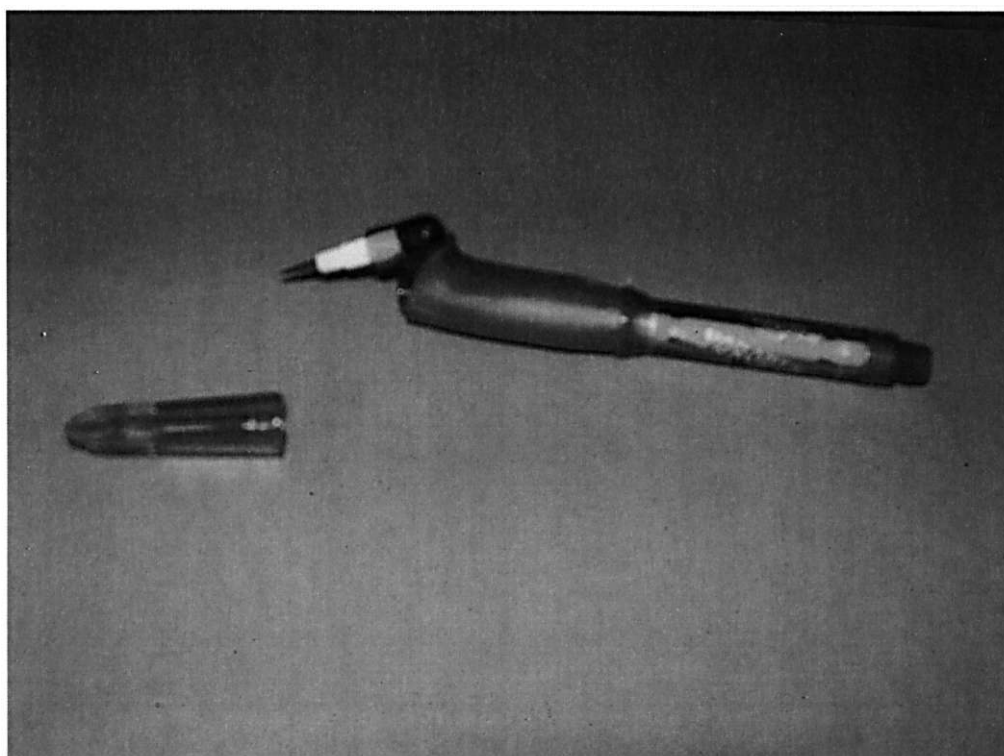
Typ lateralit^v pro horní končetiny a oči:

Příloha č. 2

ergonomicky tvarované pero pro leváky

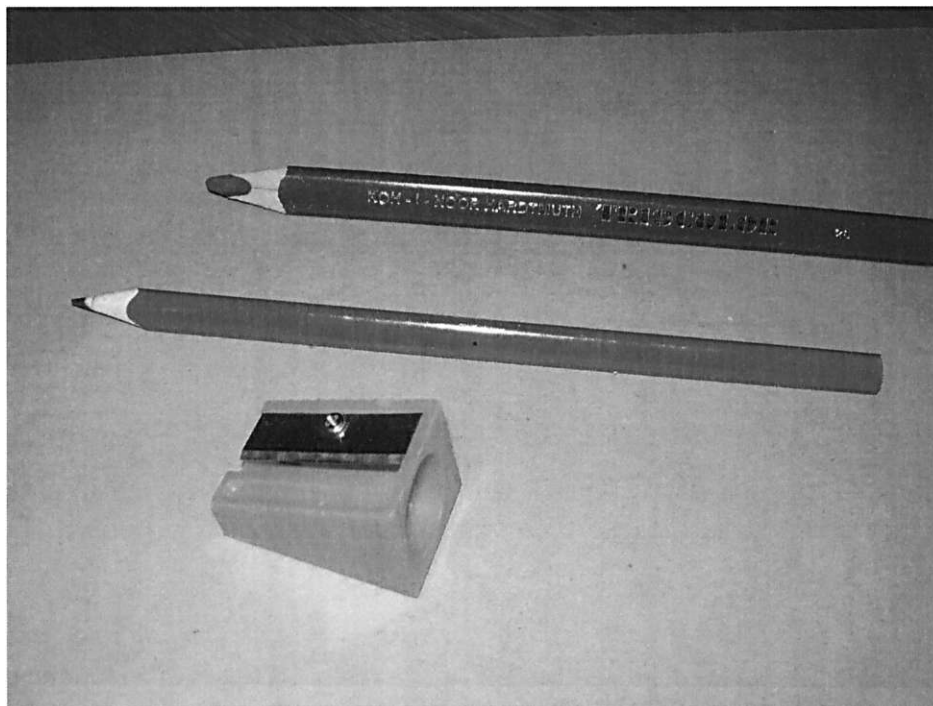

tužka tvarovaná pro správný úchop

Příloha č. 3

trojhranné pastelky pro správný úchop

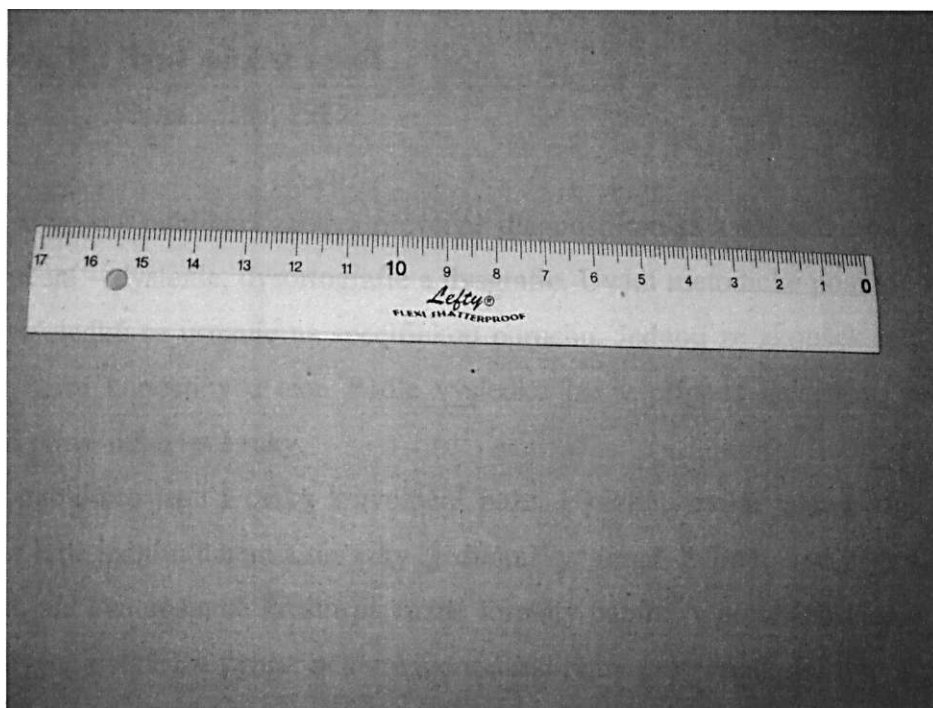

ořezávátko pro leváky s nožem na opačné straně

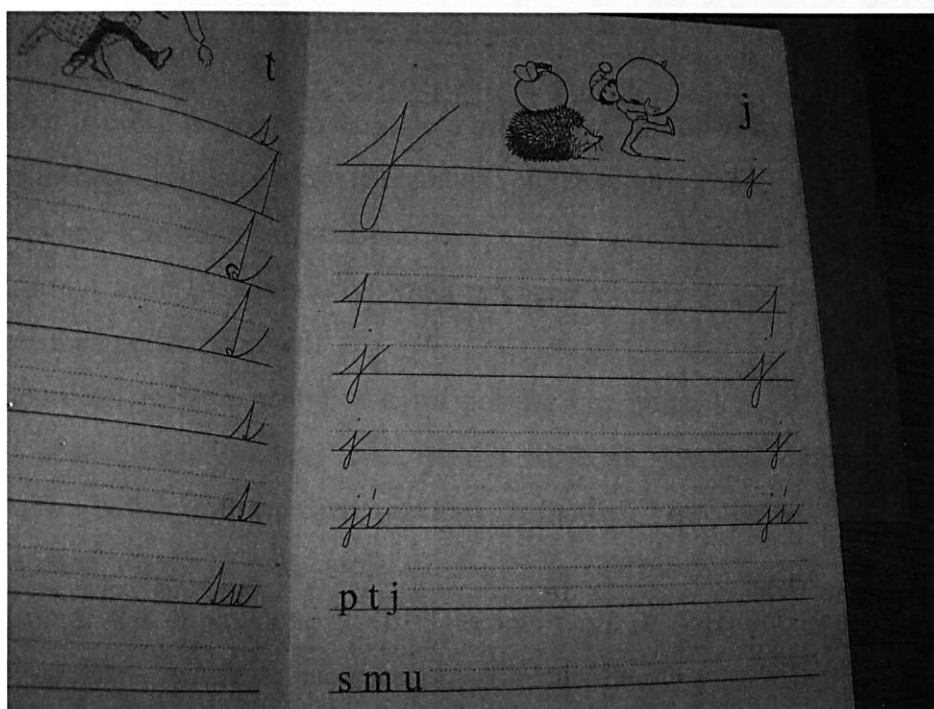

Příloha č. 4

pravítko pro leváky s měřítkem zprava doleva

písanka s předlohami pro leváky

Příloha č. 5

Metodické materiály pro rozvoj grafomotoriky

Tymichová, H.: Nauč mě číst a psát

Praha: SPN, 1985

Autorka se ve své publikaci zabývá převážně diagnostikou se zaměřením na specifické poruchy učení - dyslexie, dysortografie a dysgrafie. Uvádí metodické postupy zkoušek, z jejichž výsledků se usuzuje na specifickou poruchu. Jednou ze zkoušek je i zkouška lateralit horní končetiny a oka. Podle výsledků lze v případě nejasností navrhnout používání pravé nebo levé ruky.

Součástí publikace jsou i cviky k uvolnění paže. Ukázkou cviků jsou grafické prvky kreslené v řadě jedním tahem a obrázky „jednotažky“ (např. zvířata, květiny). Cviky lze obtahovat, ale i samostatně kreslit na různé formáty papíru, v polohách vstaje i vsedě. Z jednotlivých cviků lze vybrat některé jednodušší tvary pro předškolní děti a použít je jako uvolňovací cvičení pro rozvoj grafomotorických dovedností.

Václová, D.; Zelinková, O.: Sešity na vodítku. Grafomotorika I.

Praha : Knižní podnikatelský klub, 1991. ISBN 80-85267-20-9

Tento soubor je určen dětem předškolního a mladšího školního věku a je pomůckou pro získání přiměřené grafomotorické obratnosti potřebné pro psaní. Inspirativní cviky s obrázky slouží k uvolňování svalstva ruky a paže, přispívají ke správnému držení psacího nástroje. Sešit lze metodicky využít pro práci s celou třídou, osvědčuje se dobře u dětí, které mají potíže při psaní.

Autoři doporučují nejprve malbu velkými pohyby bez podpírání ruky. Zpočátku dítě několikrát obtahuje předkreslený cvik, potom následuje kreslení cviků ve vlastním sešitě. Tvary v sešitě jsou menších rozměrů. Jednotlivé tvary grafických prvků jsou zařazeny v dané vývojové řadě podle stupňující se obtížnosti. Každý tvar doprovází motivační obrázek a doprovodné slovo. S pomocí tvarů je dokreslován obrázek (např. dokreslení kruhů - budík, slunečnice, kola od lokomotivy) a rovněž se provádí zaznamenávání tvaru do linek.

Soubor je inspirativní a pro děti se jistě stane zajímavou hrou, při níž procvičí správné návyky pro psaní, grafomotorické dovednosti, pečlivost a soustředěnost.

Line, V.: Psaní jako hraní

Praha : Fi BLUG, 1994. ISBN 80-856535-18-6

Soubor obsahuje 40 stran pracovních listů s průpravnými grafickými cviky. Děti mají zábavnou a hravou formou zpřesňovat jemnou pohybovou koordinaci ruky, posilovat svalstvo prstů, učí se zacházet s psacím náčiním. Obsahem průpravných cviků je nápodoba a zaznamenání pohybových a tvarových prvků podle vzoru, s motivačně působivými obrázky Gabriela Filcíka. Příkladem je nepřerušované čárání volnou rukou po celé ploše „vlaštovky poletují“ nebo spojené horní oblouky „žaby skáčou po kamenech“. Začátek vedení linie je označen tečkou, směr psacího pohybu malou šipkou. Kresbě na příslušný list souboru může předcházet napodobení skutečného pohybu dětmi, potom naznačení pohybu a směru rukou ve vzduchu. Cviky můžeme doprovázet vhodnými říkadly a popěvkami, které však nejsou součástí souboru. Na většině listů lze prvky a tvary dokreslovat, obtahovat a vybarvovat, čímž se rozšiřují možnosti využití podle schopností dětí.

Soubor je určen především pro základní a zvláštní školy, ale je velmi dobře použitelný pro děti předškolní. Prostřednictvím pěkně koncipovaných listů je možné rozvíjet a upevňovat grafomotorické dovednosti a správné návyky pro budoucí psaní.

Pilařová M.: Šimonovy pracovní listy 5. Grafomotorická cvičení.

Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-659-4

Obsahem sešitu jsou grafomotorická cvičení pro děti předškolního věku a žáky 1. ročníku základní školy. Cílem cvičení je zdokonalování jemné motoriky, smyslového vnímání, vytváření technických dovedností (způsob sezení, ovládání pastelky rukou) a především grafických dovedností (směr, tvar, velikost).

Soubor je motivován krátkou pohádkou na počátku. Jednotlivé pracovní listy mají vzbudit zájem obrázkem a motivační říkankou. Dítě má nejprve obtahovat zvětšený tvar, potom obtahuje menší tvary na linkách. U předškolních dětí není úkolem přesná kopie tvaru, ale jde spíše o získání uvolněnosti ruky. Náročnost tvarů je v souboru řazena dle obtížnosti.

Listy se dají použít pro skupinovou práci, ale zároveň i pro práci individuální. Předcházet by jim měla uvolňovací cvičení ruky a zápěstí na větší formáty papíru, aby děti získaly větší odvahu pro pozdější práci na menším formátu a zaznamenávání do linek.

Smolíkovi K., J.: Šimonovy pracovní listy 11. Grafomotorická cvičení.

Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-914-3

Tato publikace je dalším souborem ze Šimonových listů zaměřených na grafomotoriku. Je určena dětem předškolního věku a dětem 1. ročníku základní školy.

Cílem uvedených cvičení je poskytování průpravy pro psaní a zdokonalení lepšího ovládání tužky. Jednotlivé pracovní listy jsou doprovázeny veselými obrázky. Děti procvičují nejprve jednodušší tvary, které obkreslují a doplňují podle vzoru (např. kývání, krouživý pohyb, vlnovka), později přecházejí k obtahování geometrických tvarů a složitějších linií (např. tašky na střeše, hradby na hradě). Všechna cvičení prolínají povídáním o tužce Týně a jejím cestování. Autoři nabízejí postup pro grafomotorické aktivity, uvádějí doplňkové úkoly k daným obrázkům, návrhy na rozhovor o daném tématu, pohybové i výtvarné hry. Činnosti lze provádět ve skupinách, pracovní listy se mohou použít i pro individuální práci. Volná návaznost listů nabízí výběr dle momentální potřeby.

Spáčilová, H.; Šubová, L.: Příprava žáka na psaní. Rozvíjení grafomotoriky a zrakového vnímání

Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0761-2

Publikace je studijním textem určený pro obory učitelství 1. stupně, speciální pedagogiku a učitelství MŠ.

Autoři se široce zabývají procesem psaní a s ním související přípravou. Osvojení dovedností čtení a psaní řadí mezi nejobtížnější úkoly primární školy, jejichž zvládnutí závisí na mnoha předpokladech a schopnostech dítěte a na metodickém vedení učitele. Proto je vhodné při utváření dovednosti psaní co nejvíce uplatňovat hravé a přitažlivé postupy a formy práce.

Učební text vychází z přehledu nezbytných předpokladů pro psaní a sleduje jejich rozvoj v období přípravy na psaní, včetně uvedení řady metodických námětů. Zabývá se

procesem výuky psaní, charakterizuje základní znaky písma, věnuje se utváření hygienických a pracovních návyků, předkládá metodický postup počátečního psaní. Pro rozcvičení ruky a nácvik správného sezení u psaní uvádí vhodné motivační říkanky, pro nácvik špetkového úchopu krátký motivační příběh, pro rozvoj grafických schopností a dovedností řadu cvičení bez použití psacího náčiní. Součástí textu jsou soubory pracovních listů s cviky pro uvolnění ruky a soubor činností, námětů a pracovních listů pro rozvíjení zrakového a sluchového vnímání.

Celý materiál je výbornou ucelenou pomůckou pro rozvoj grafomotoriky a utváření dovedností psaní. Poskytuje hravé činnosti a náměty se zapojením pohybu a písniček a dobře se hodí pro práci s předškolními dětmi.

Lipnická, M.: Rozvoj grafomotoriky a podpora psaní

Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-244-7

Publikace je novinkou na českém trhu. Zpracovává program rozvoje grafomotoriky, včetně orientačního testu. Test má charakter depistáže a zjišťuje připravenost dětí na psaní. Součástí publikace i kapitola věnovaná specifikům vedení levorukého dítěte v grafickém projevu.

Program může napomoci dětem na konci předškolního věku a v době nástupu do školy rozvíjet grafomotorické dovednosti a vzbudit zájem i o další aktivity rozvíjející ostatní složky osobnosti dítěte. Vlastní stimulační program je tvořen z 23 bloků s činnostmi a hrami. Jednotlivé bloky mají vždy stejnou strukturu, obsahují pracovní list a soubor činností důležitých pro nácvik psaní: motivace, sluchové vnímání, zrakové vnímání, taktilně-kinestetické vnímání a prostorová orientace, řeč, intermodální zrakově-sluchově-pohybové spojení. Řešení grafických úkolů je originální, obrázky na některých pracovních listech spíše netradiční. Na pracovních listech si dítě osvojuje grafické tvary v dané vývojové posloupnosti a zároveň získává zkušenosti s podobou velkých tiskacích písmen. Listy jsou graficky koncipovány i pro leváky s předkreslenými vzory nahoře i v pravé části.

Kniha je určena speciálním pedagogům, pedagogům mateřských škol a 1. ročníku základních škol.

DOTAZNÍK PRO RODIČE LEVÁKA

Vážení rodiče, ráda bych Vás požádala o pomoc při přípravě podkladů pro mou diplomovou práci. Tento dotazník je anonymní a slouží pouze pro studijní účely. Prosím Vás o pravdivé odpovědi.

Předem děkuji za spolupráci a čas tomuto dotazníku věnovaný.

Jamila Křápková, studentka PedF UK Praha

Poznámky k vyplnění: zaškrtněte jednu i více z uvedených možností, pokud možnost není uvedena, napište vlastní odpověď

I. OSOBNÍ ÚDAJE

1. Věk dítěte :

2. Pohlaví dítěte :

chlapec - dívka

3. Věk rodičů :

matka

otec

3.1. 20-29 let

20 - 29 let

3.2. 30 - 39 let

30 - 39 let

3.3. 40 - 49 let

40 - 49 let

3.4. 50 - 59 let

50 - 59 let

4. Vzdělání rodičů :

matka

otec

4.1. základní

základní

4.2. střední odborné bez maturity

střední odborné bez maturity

4.3. středoškolské s maturitou

středoškolské s maturitou

4.4. vysokoškolské

vysokoškolské

II. DALŠÍ ÚDAJE

5. Kdo zjistil, že Vaše dítě dává přednost levé ruce ?

5.1. rodiče

5.2. mateřská škola

5.3. lékař

5.4. pedagogicko-psychologická poradna

5.5. jiná osoba (uveďte)

6. Kolik let bylo Vašemu dítěti, když jste došli k tomuto zjištění ?

7. Je z Vaší rodiny někdo levákem ?

ano - ne

Pokud ano, uveďte:

7.1. jeden z rodičů

7.2. oba rodiče

7.3. sourozenci dítěte

7.4. sourozenci rodičů

7.5. prarodiče

8. Snažili jste se zjistit nějaké informace o levorukosti ?

ano - ne

Pokud ano, uveďte kde:

8.1. v literatuře, v časopisech

8.2. z médií

8.3. od lékaře

8.4. od učitele MŠ

8.5. od jiných lidí

8.6. jiné zdroje (uveďte)

9. Snažili jste se někdy své dítě přecvičovat na pravou ruku ?

ano - ne

10. Myslíte si, že přecvičování může mít nějaké následky ?

ano - ne - nevím

Pokud ano, konkretizujte:

11. Je Vám známo, že existují pomůcky a nástroje pro leváky ?

ano - ne

Pokud ano, uveďte které:

12. Máte doma některé pomůcky pro leváky ?

ano - ne

Pokud ano, uveďte, které:

13. Snažili jste se pro své dítě připravit doma příznivé prostředí s výhodami pro leváka ? (např. umístění stolu, lampičky, počítače)

ano - ne

Pokud ano, konkretizujte :

14. Dělá Vám problémy naučit své dítě některým činnostem ?

ano - ne

Pokud ano, konkretizujte:

15. Zpozorovali jste nějaké problémy u Vašeho dítěte, které by mohly souviset s jeho levorukostí ?

ano - ne

Pokud ano, konkretizujte:

16. Jeví se Vám fenomén leváctví jako jev přirozený a normální ?

ano - ne

Pokud ne, uveďte proč:

17. Poskytla Vám nějaké informace o leváctví mateřská škola ?

ano - ne

Pokud ano, uveďte:

18. Máte dojem, že potřebujete o leváctví nějaké informace, pomoc ?

ano ne

Pokud ano, pokuste se navrhnout, jaká pomoc by pro Vás byla přínosná:

Tabulky pro hodnocení vstupních a výstupních testů

jméno	1	2	3	4	5	6	poznámky
1 .list							
2. list							
3.list							
4.list							
5.list							
6.list							
poznámky							

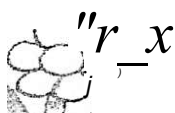
2. výstupní test

jméno	1	2	3	4	5	6	poznámky
1 .list							
2.list							
3-list							
4.list							
5.list							
ó.list							
poznámky							

1. grafomotorický list - včelka obletuje květiny

c ř h

x j Ljr

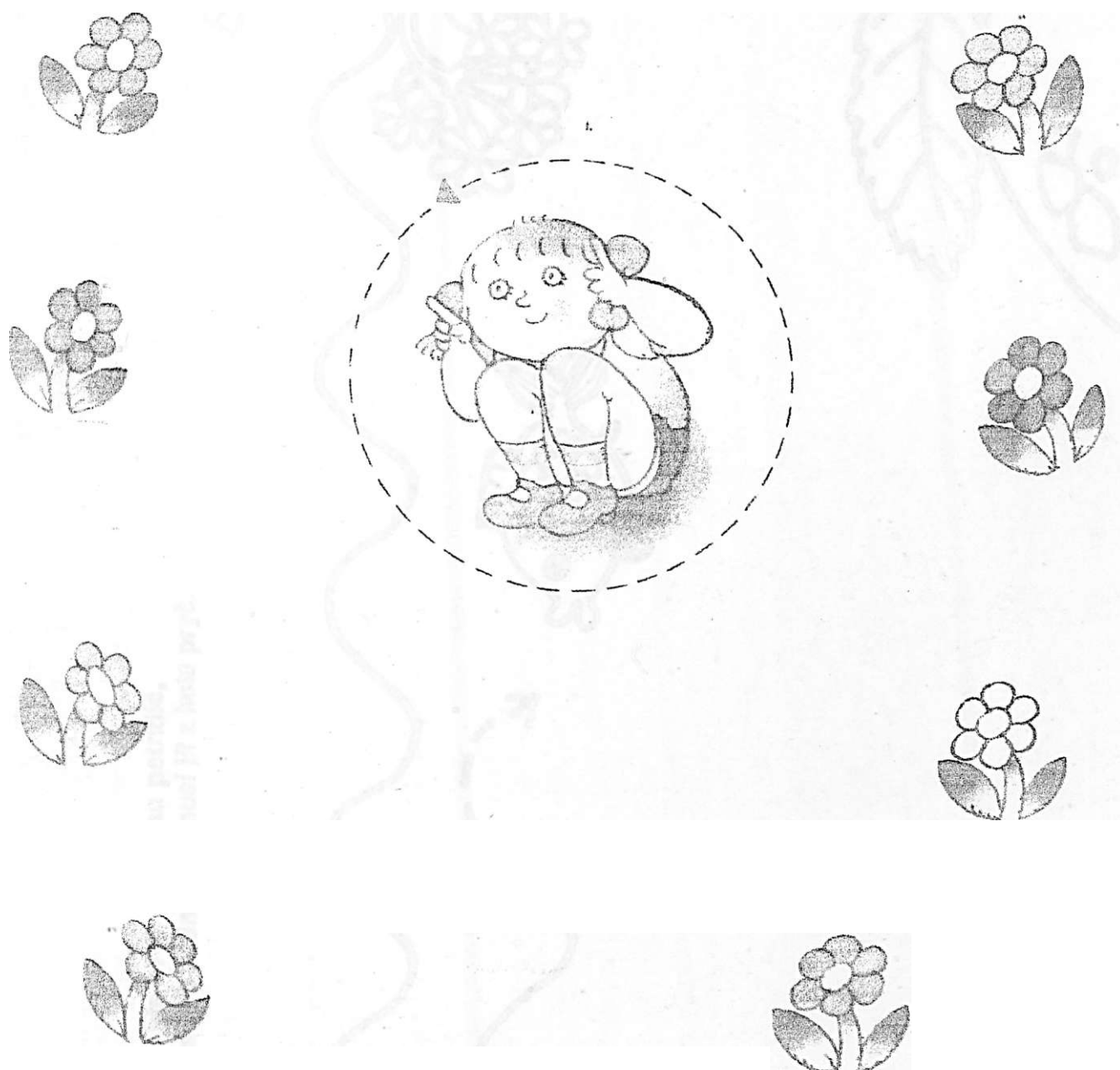
m

r O

\

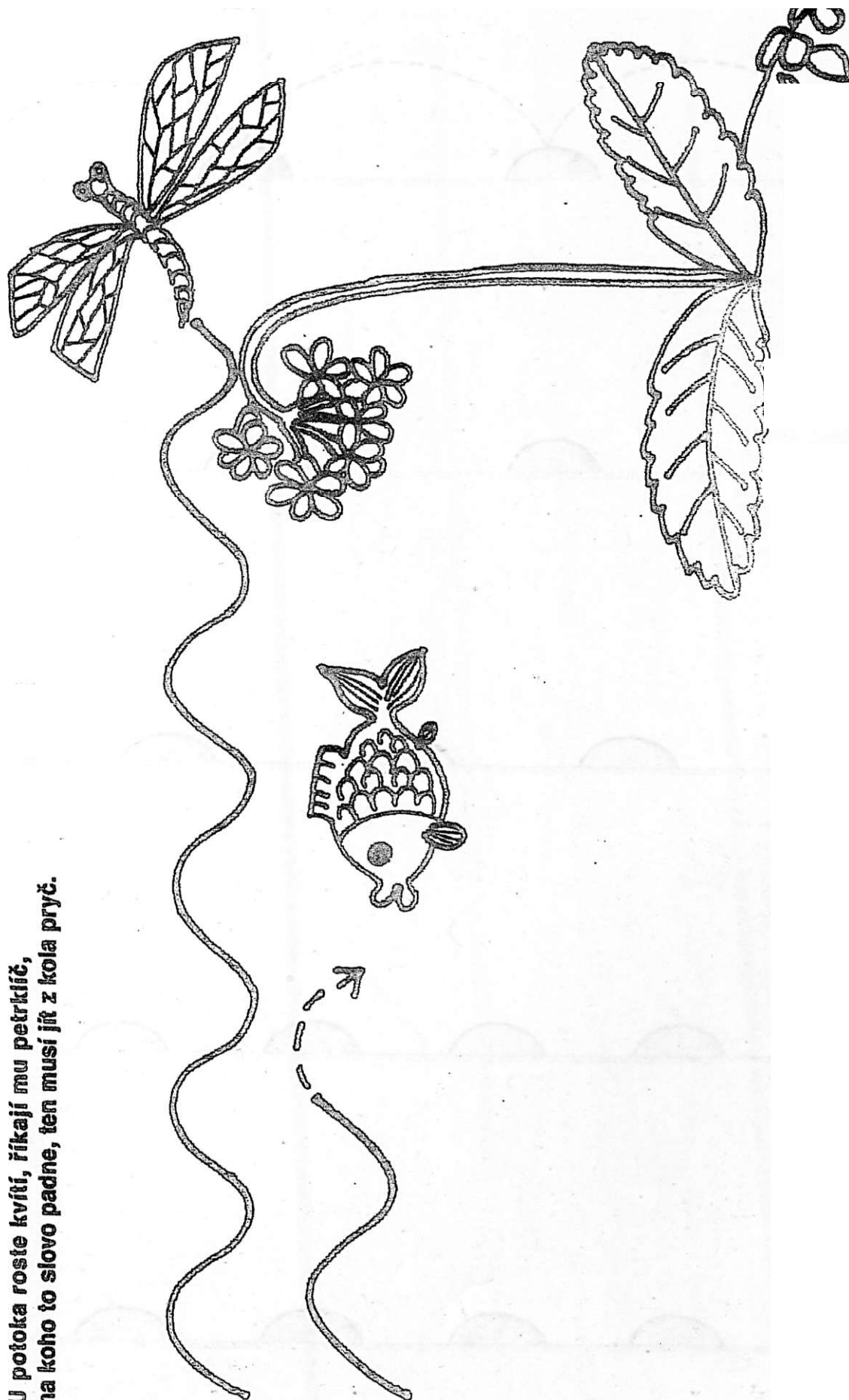
[
≠
w

v i j · I
/

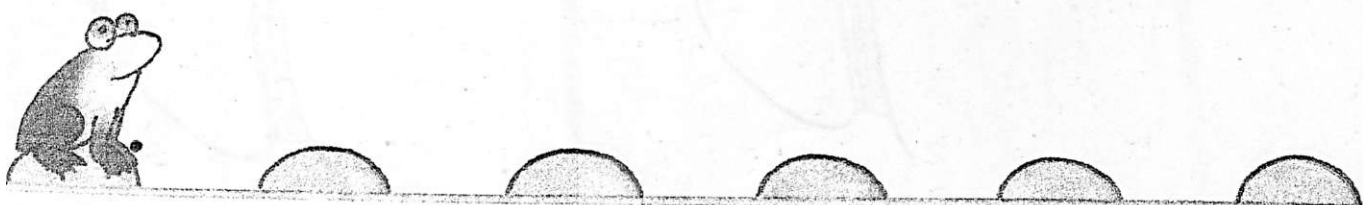
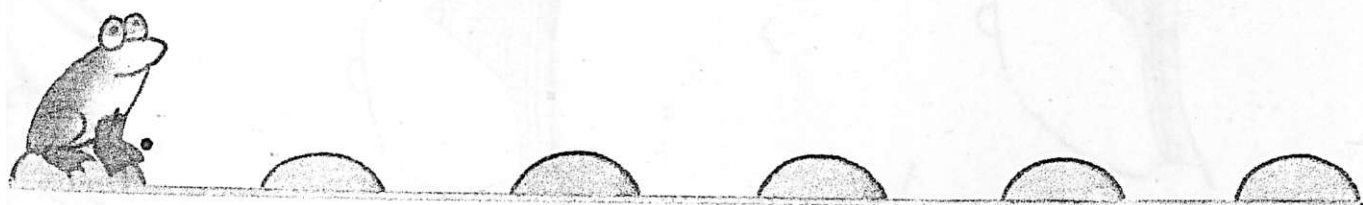
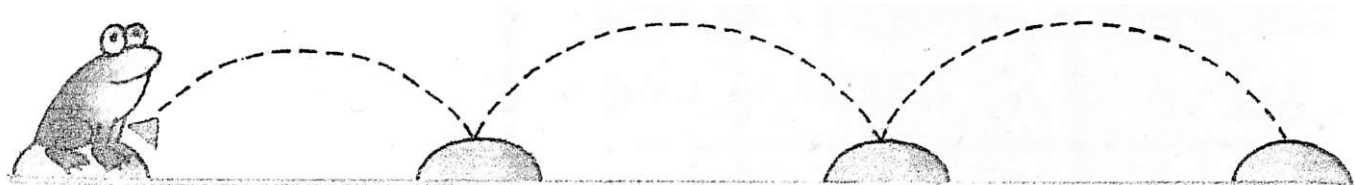

2. grafomotorický list - voda pro rybičku

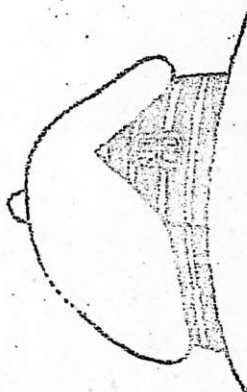
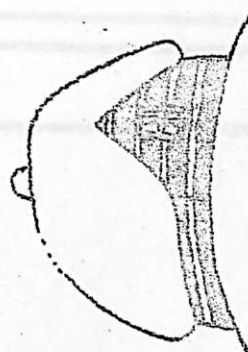
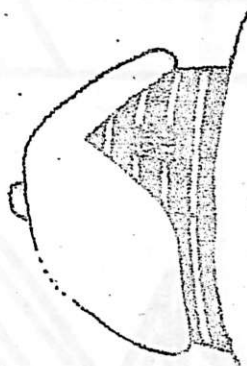
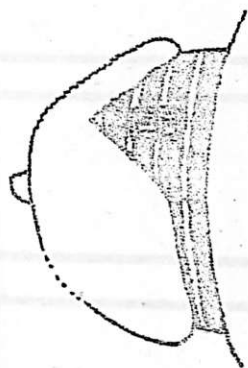
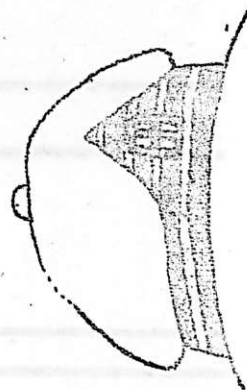
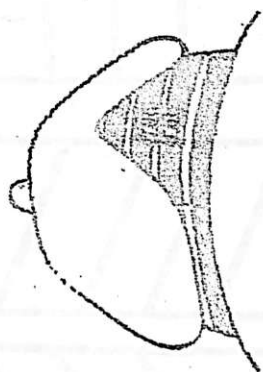
U potoka roste kvítí, říkájí mu petrklíč,
na koho to slovo padne, ten musí jít z kola pryč.

3. grafomotorický list - žába skáče po kamenech

4. grafomotorický list — kouř z komínů

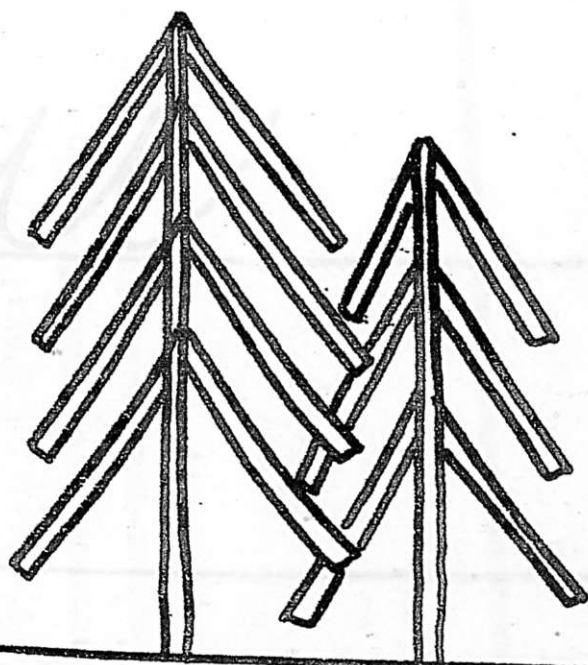
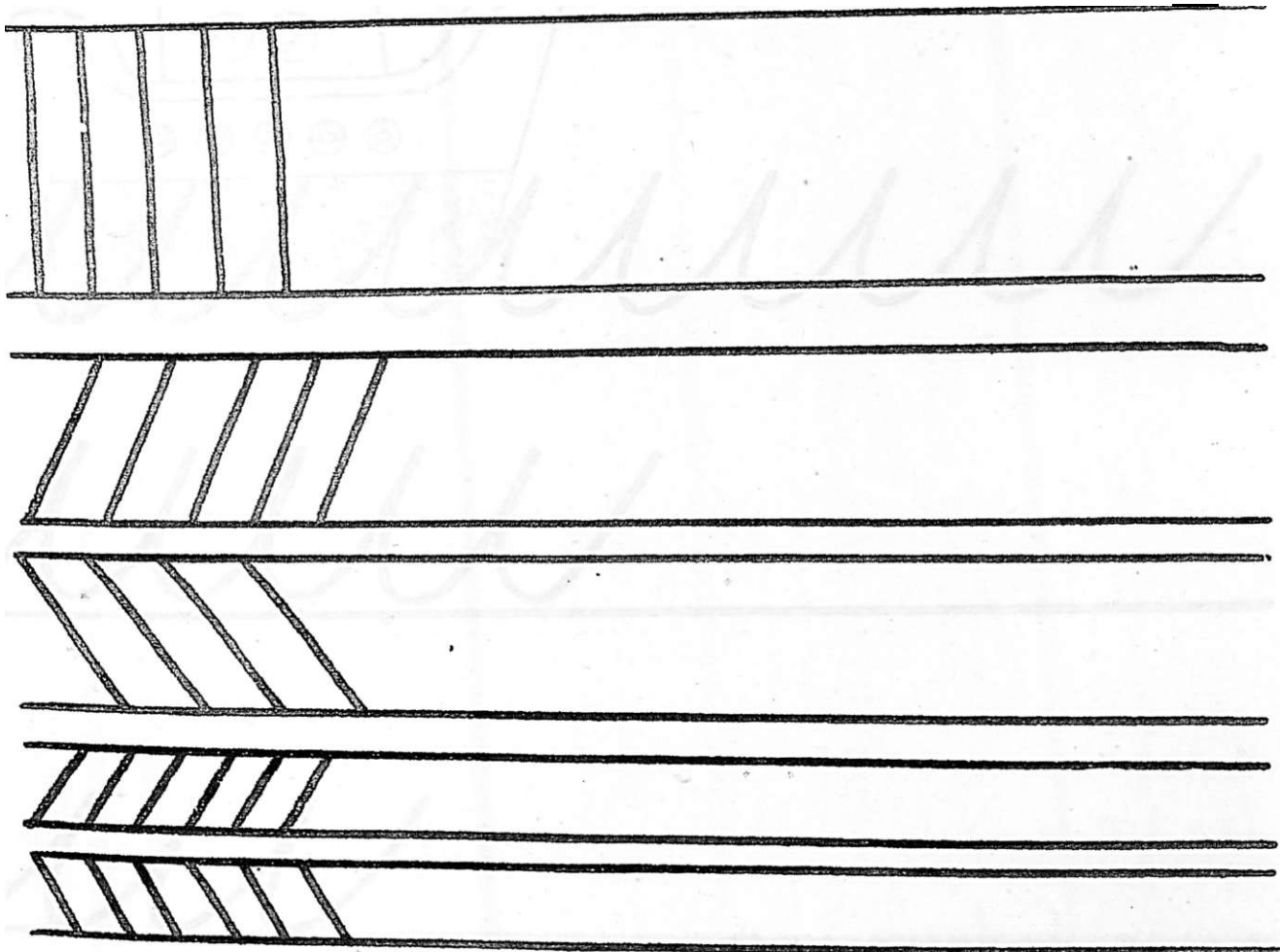

5. grafomotorický list - tráva a stromy

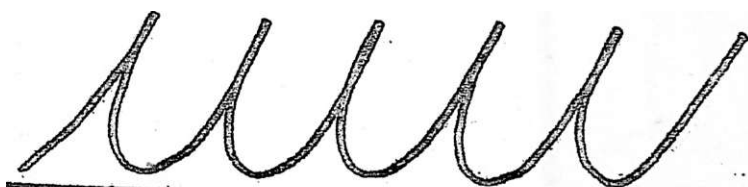
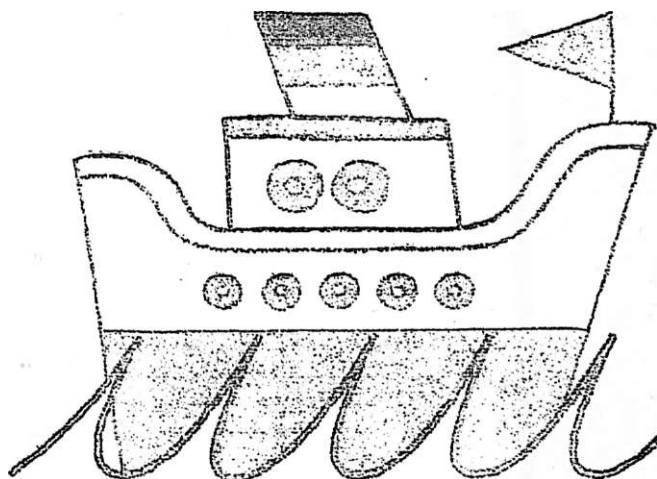
SKUS NRVCPEUrr NE3PW/E POYME , F C í m &KMÉ

PÍ T ^ S - SnSQrtW V UESE.

A\$

6. grafomotorický list - vlny na moři

Příloha č. 14

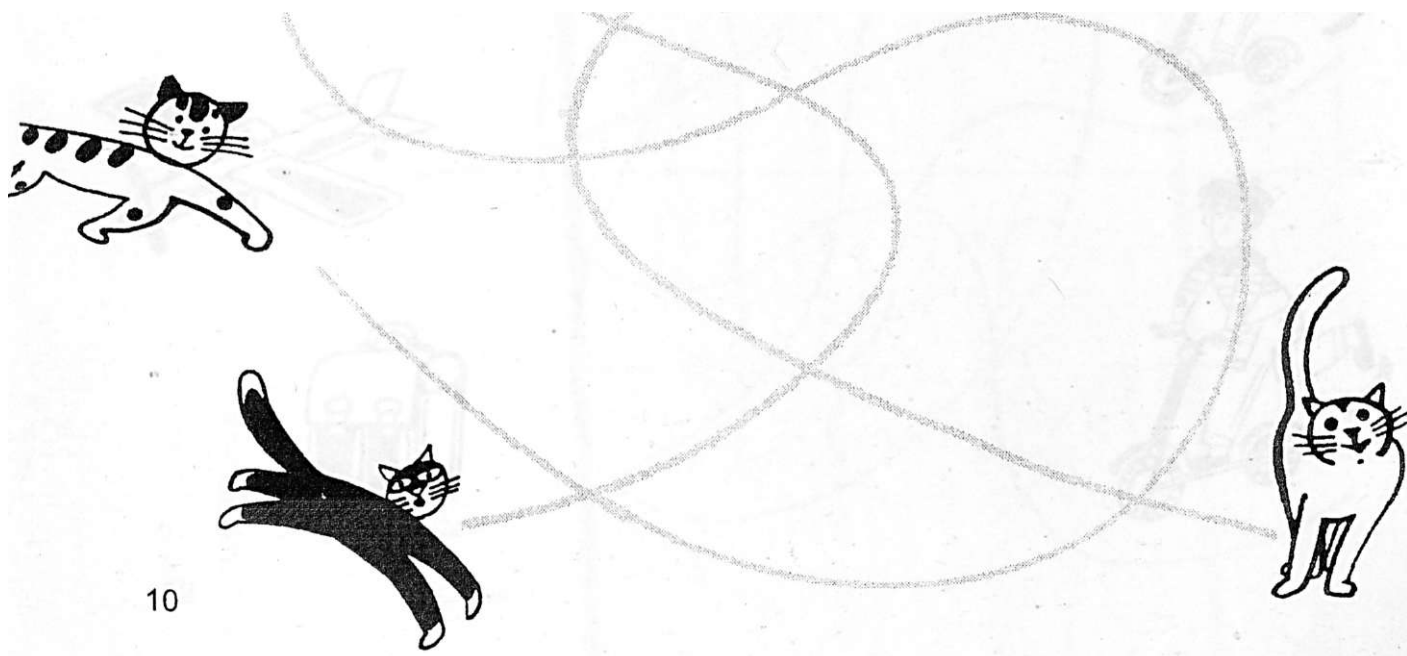
grafomotorický program č. 1 - 20 listů

I. OBRÁZKY S ÚKOLEM

**Projed' s lyžaři mezi stromky.
Jedu slalom mezi smrčky,
cestu dobře znám.**

I. OBRÁZKY S ÚKOLEM

**Které dvě kočky si spolu hrají?
Spojují je klubička; obtáhni barevně jejich nitky.**

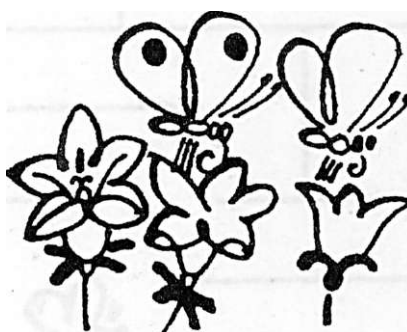
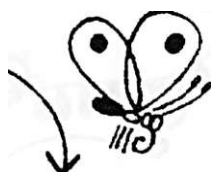

Pro kterou z věcí si který kluk jede?

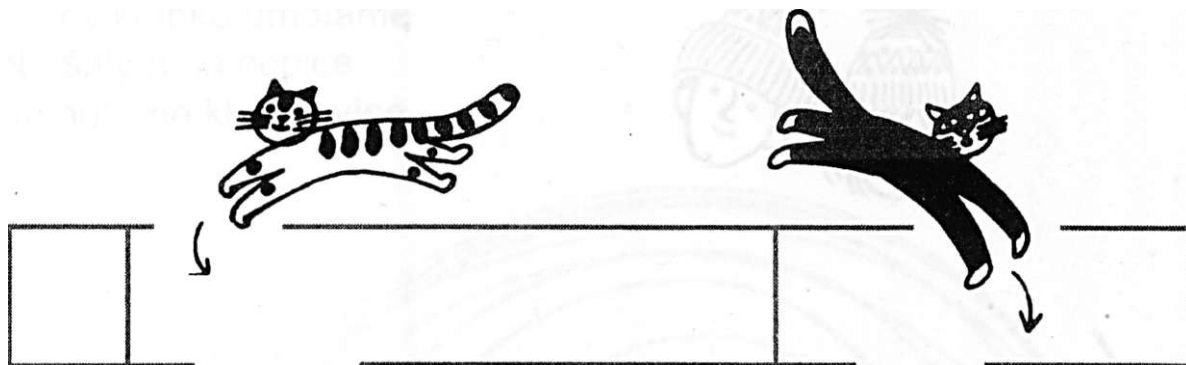

I. OBRÁZKY S ÚKOLEM

Pomoz najít motýlkovi jeho kytíčku.

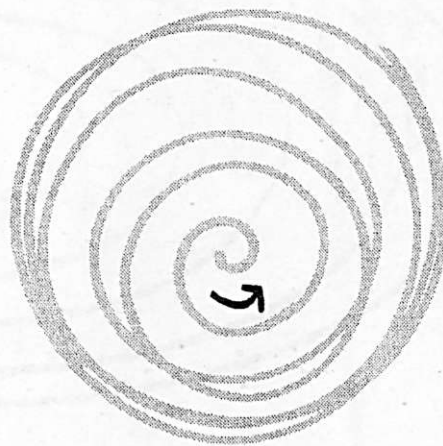
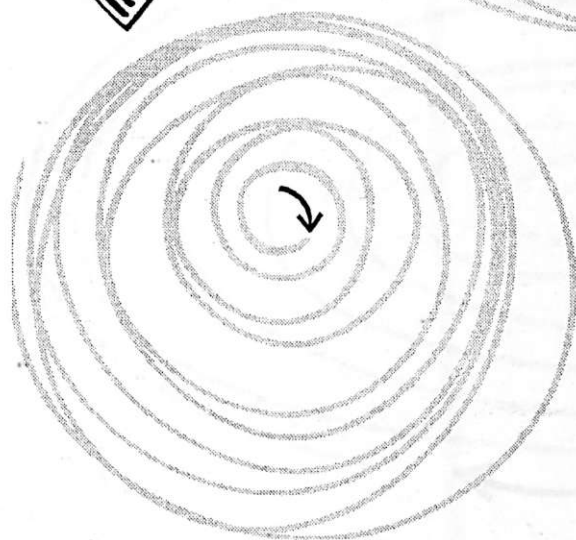
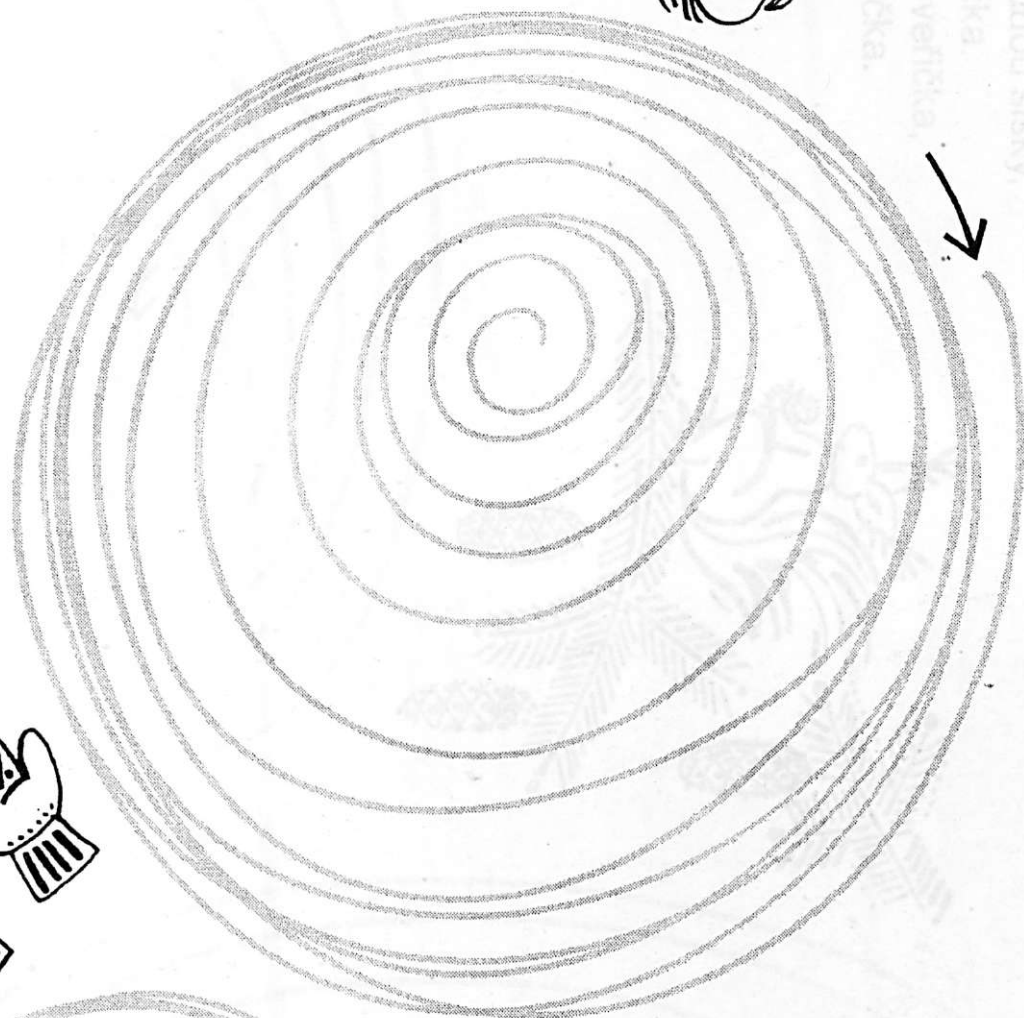

A co kočky? Kterépak chytí myš?

II. ZNÁZORŇOVÁNÍ POHYBU V URČITÉM SMĚRU

**Ovečku když ostříháme,
z vlny klubko umotáme.
Na šály a na čepice
namotáme klubek více.**

Možná, že to budou šišky,
možná ale vajíčka.
Šišky louská veverička,
vejce snídá Anička.

¥ %

ſ I

I I
f c

I
f i
f i

/

CM

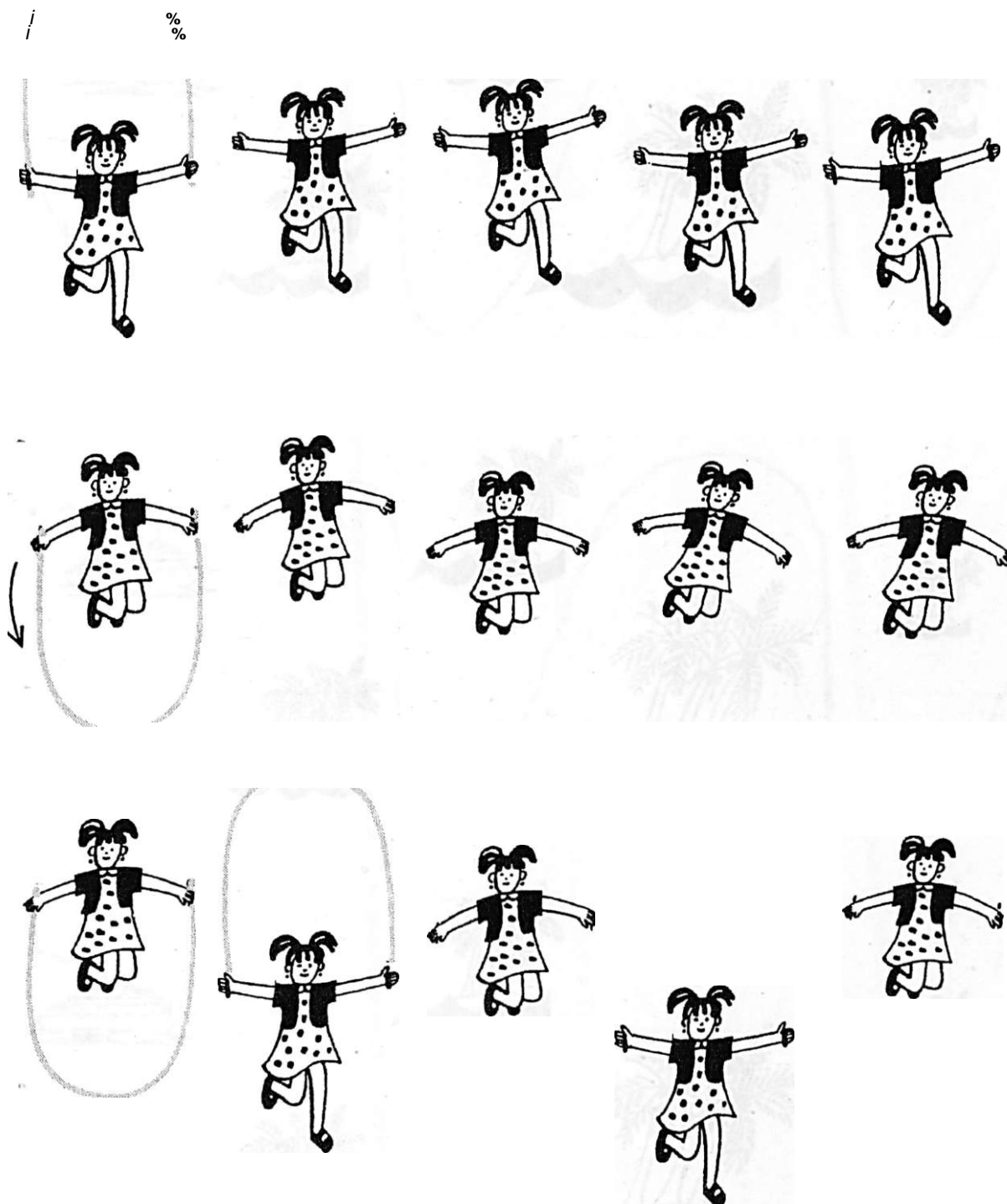
3
cc
E
8
H
O
C
D
x
PO
X
ON
30
z
z
z

jf

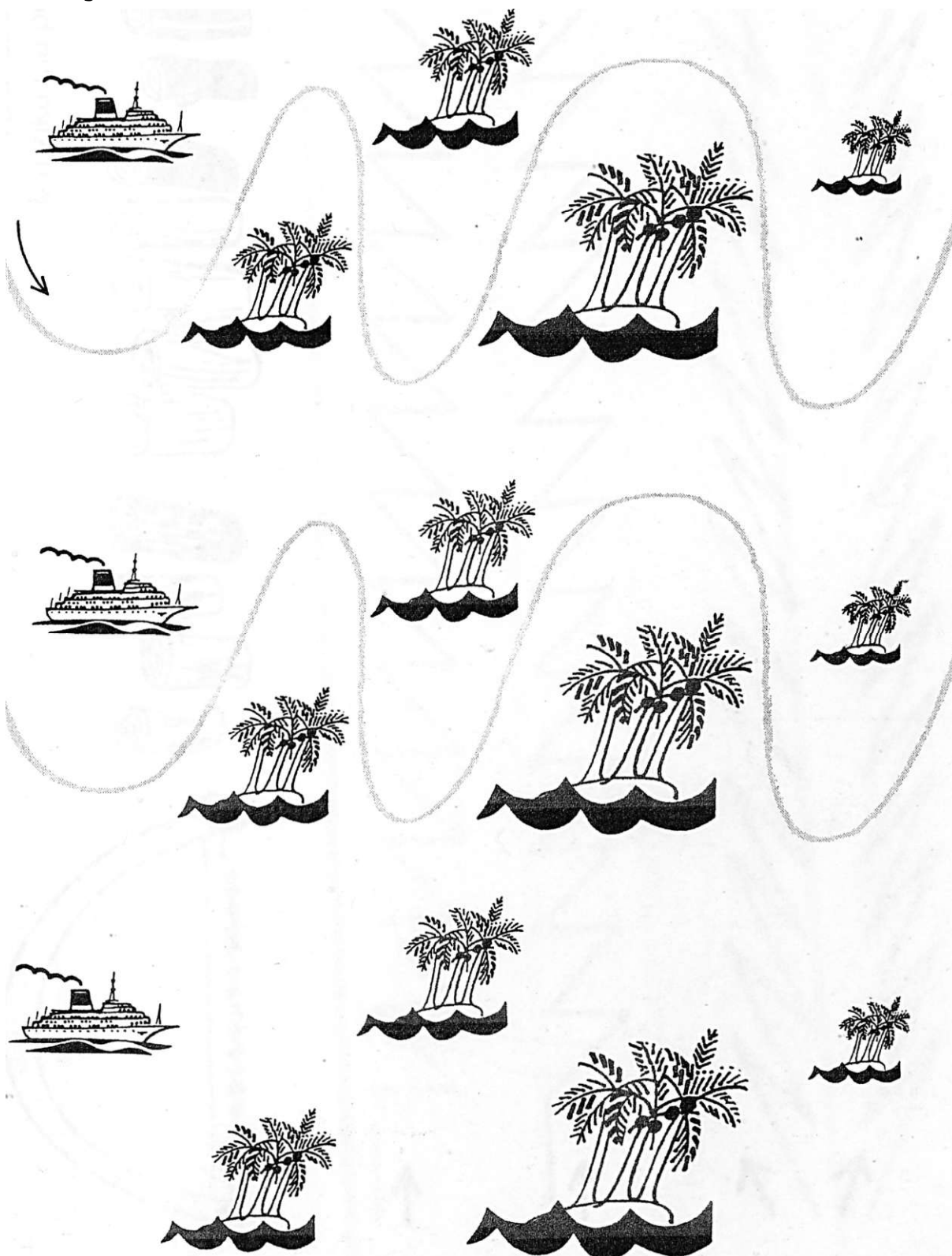
II. ZNÁZORŇOVÁNÍ POHYBU V URČITÉM SMĚRU

V každé řadě si prohlédni vzor a podle něj švihadla dokresluj.

**Skákej s Evou přes švihadlo,
uvidíš, že jde to snadno.
Nahoru a dolů,
napodobuj Evu.**

**Pluji kolem ostrovů,
zabloudit prý nemohu.
Pamník brázdí vlnami,
břeh je dávno za námi.**

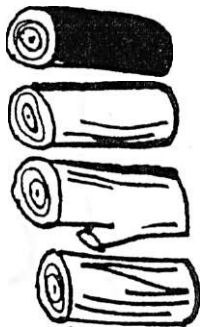
II. ZNÁZORŇOVÁNÍ POHYBU V URČITÉM SMĚRU

3 cn
i í

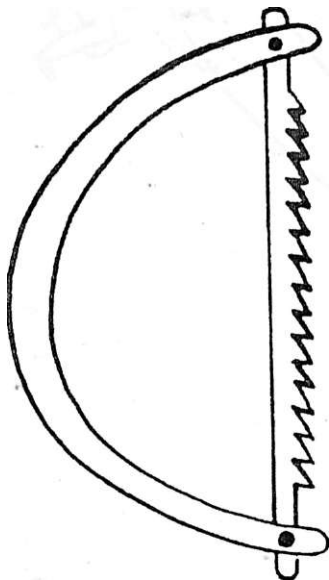
I

i
<w š

w —

W S)

Jf s
•v m
r 9 »
Ě Ě
š wš
š

i %
1%

¹⁰W
Jr

% %

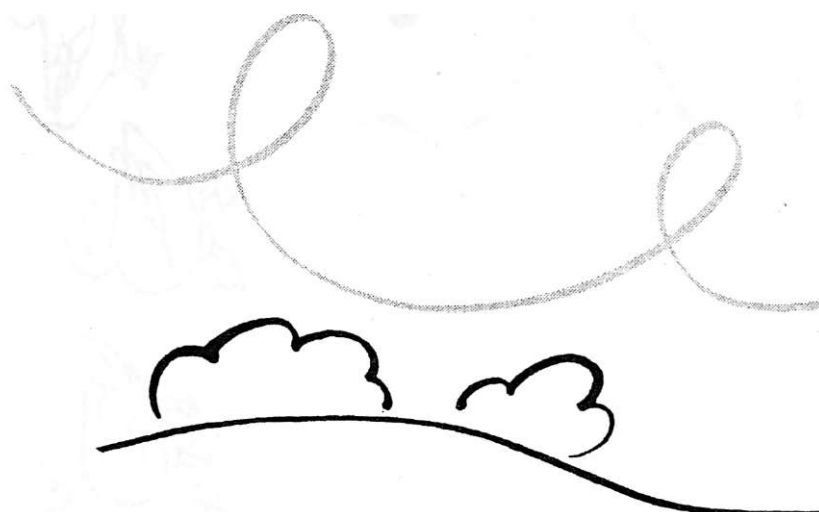
0
E
£i

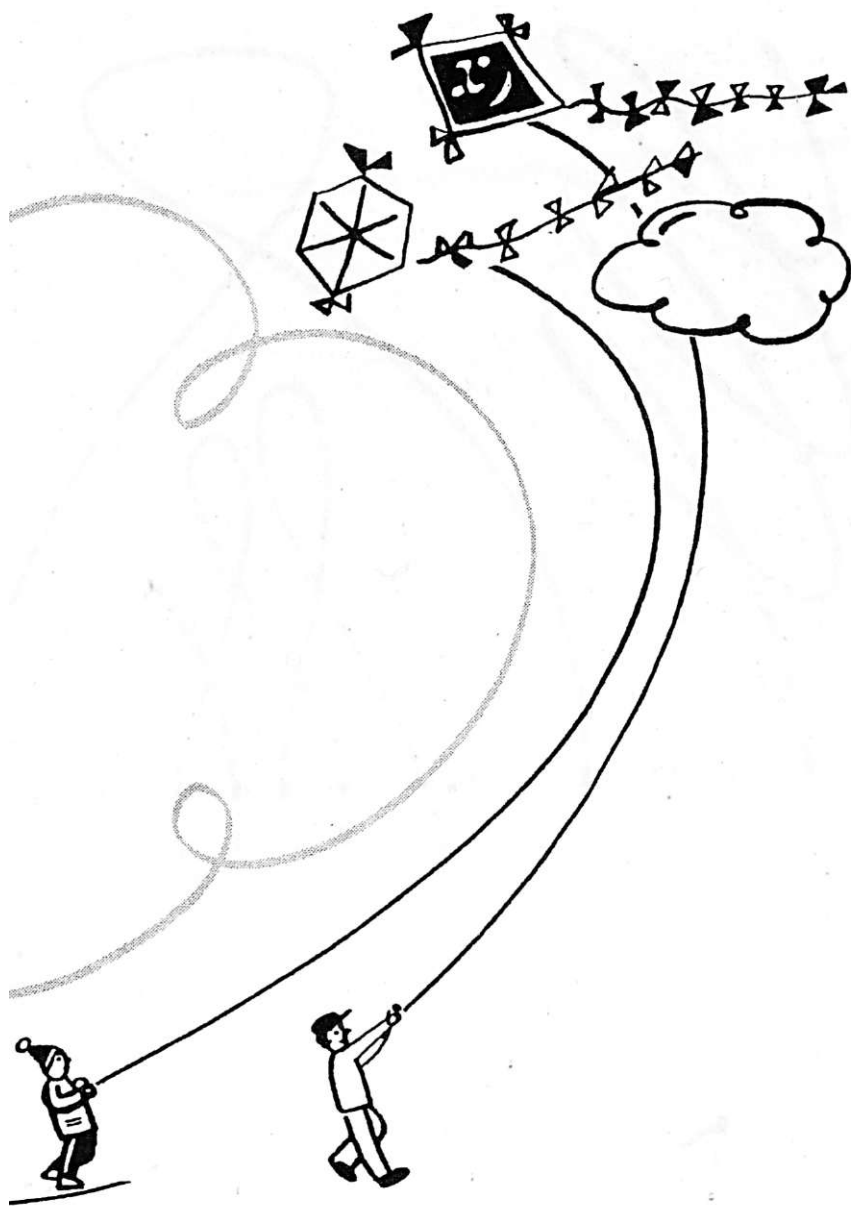
%, m,

**Po obloze letí drak,
za ním vzduchem pluje mrak.
„Já tě zdravím, mráčku!“
„Já tě taky, dráčku!“**

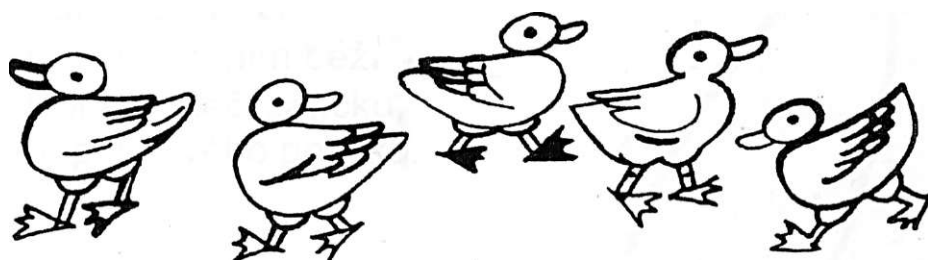
III. OBTÁHOVÁNÍ JEDNOTAŽNÉ LINIE

III. OBTÁHOVÁNÍ JEDNOTAŽNÉ LINIE

Tahle kačka
bláto tlačká,
za kachňaty
vyšla vraty.

**Zajíc uši střeží,
pes prý za ním běží.
Honem uteč, zajičku,
hop do svého pelíšku.**

III. OBTÁHOVÁNÍ JEDNOTAŽNÉ LINIE

**Méd'o, méd'o, medvěde,
polévka ti nejede?
Na tvůj mlsný jazyček
dám ti medu hmíček.**

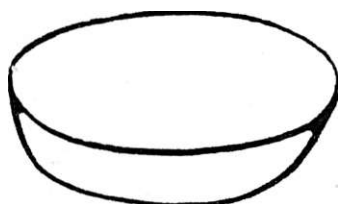
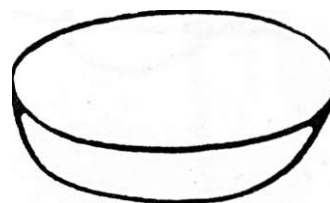
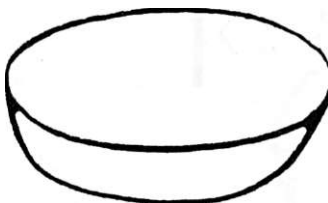
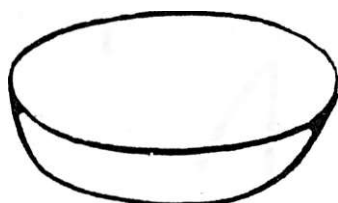
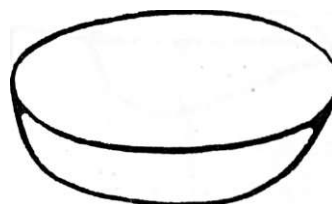
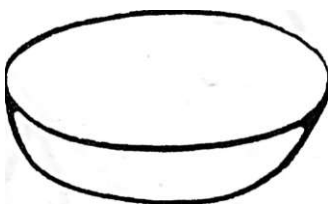
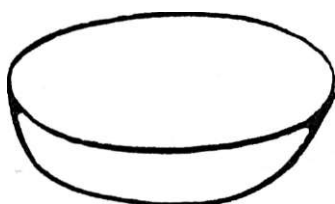
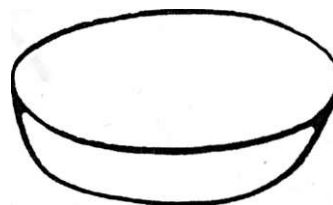
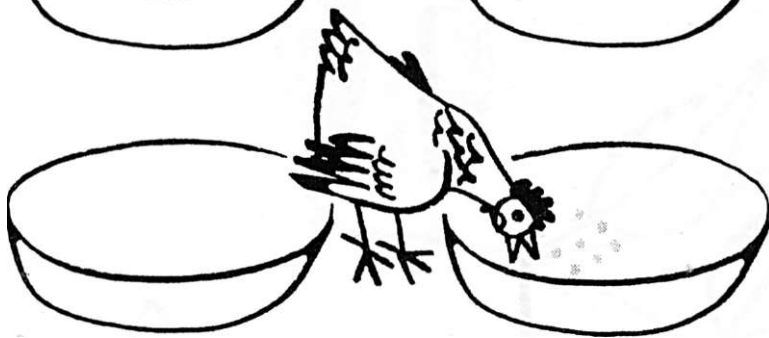
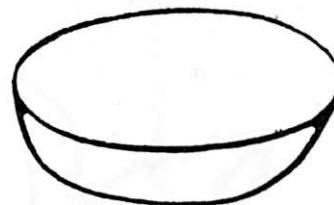
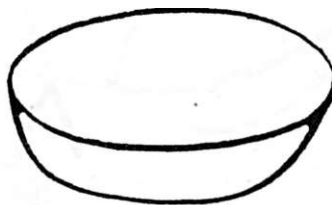
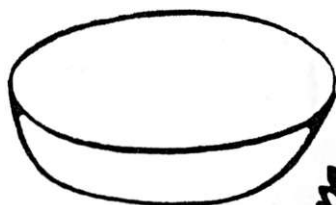
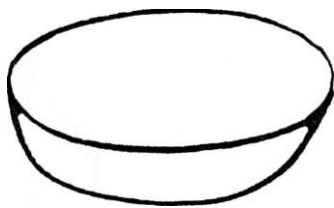
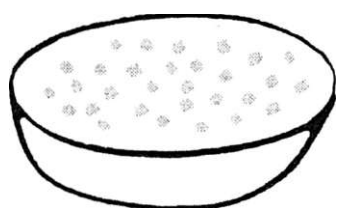

**Azor hlídá celý dům,
plotem kouká k sousedům.
Hned jak spatří Pepíka,
dírou k němu utíká.**

IV. CVIČENÍ NA ZOB RATNĚNÍ ŠPETKY A ZÁPĚSTÍ

**Na každou misticu,
nasyp slípce pšeničku!**

IV. CVIČENÍ NA ZOBRAVNĚNÍ ŠPETKY A ZÁPĚSTÍ

Na každou stopku udělej švesku a spadané pod strom nakresli taky, budou dobré na povidla.

**Jedna, jedna, jedna
švestka neposedná.
Po větvích skákala,
spadla, vaz si zlámala.**

I m

v

\

v

ÉKWi

f

V&WSt

lV \

1 \ 1

k l i

'V><' I

A

A

v

v

A

A

• &

/1

%

**Třešně nejdřív očesáme,
do sklenic je naskládáme.
Z třešní kompot rádi máme,
vždy si na něm pochutnáme.**

f_{τ}

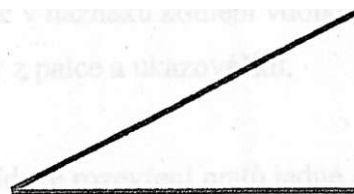
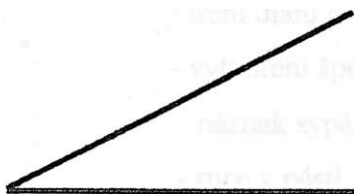
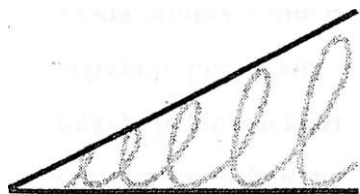
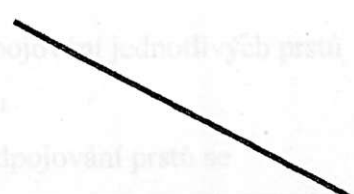
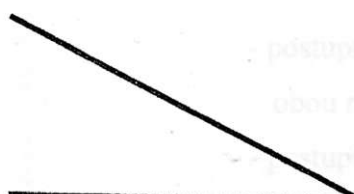
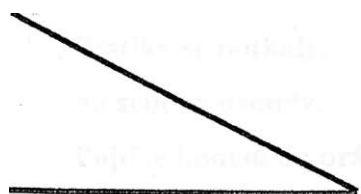
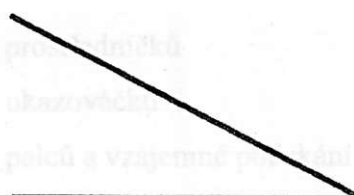
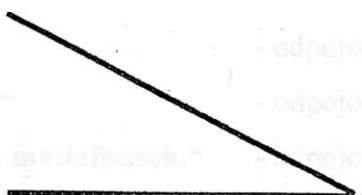
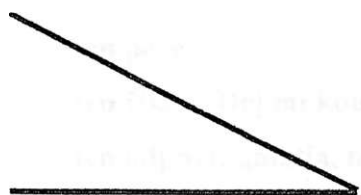
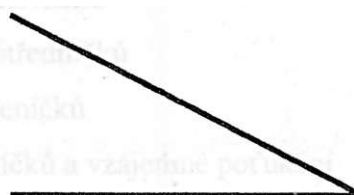
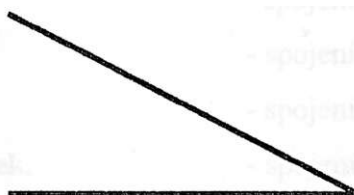
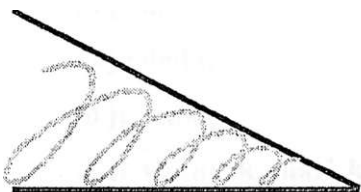

CH
CI

**Kolem středů lístků pět,
namaluj si luční květ.**

IV. CVIČENÍ NA ZOBRAVNĚNÍ ŠPETKY A ZÁPĚSTÍ

Namotej spirálky drátů podle vzoru a snaž se nepřetáhnout.

Řikanky a písně s námětem na procvičení prstů a zápěstí

**To je táta,
to je máma,
to je děda,
to je bába,
to je vnouček, malý klouček.**

spojení palců obou rukou
spojení ukazováčků
spojení prostředníčků
spojení prsteníčků
spojení malíčků a vzájemné pot'ukání

**Ten vaří,
ten smaží,
ten peče,
ten říká: „Dej mi kousek,”
ten odpoví: „matla, matla matlafousek.”**

- odpojování malíčků
odpojování prsteníčků
odpojování prostředníčků
odpojování ukazováčků
odpojování palců a vzájemné pot'ukání

**Prstíky se potkaly,
na sebe se usmály.
Pojďte honem do práce,
potom bude legrace.**

- postupné spojování jednotlivých prstů
obou rukou
- postupné odpojování prstů se
závěrečným zatleskáním

* *

**Pekla vdolky z bílé mouky,
sypala je perníkem,
házela je Honzíčkovi
otevřeným okýnkem.**

tření dlaní o sobě v náznaku koulení vdolků
vytvoření špetky z palce a ukazováčku,
náznak sypání
- ruce v pěsti, střídavé rozevření prstů jedné a
druhé ruky, náznak házení

**Jez, Honzíčku, jsou dobré,
jsou perníkem sypané,
budou-li ti dobře chutnat,
jsou tam ještě takové.**

- pohyb rukou je stejný jako v první části písně

Ťuká, ťuká deštík

na široký deštník.

Ťuká, ťuká prstíkem:

„Kdo je pod tím deštníkem?“

střídavé ťukání prstů jedné ruky do dlaně

druhé ruky

opakuje se stejné cvičení prstů, ale vystřídání

rukou

„To jsem já, panenka,

točí se mi sukénka,

běžím, běžím k sluníčku,

osušit si sukničku.“

kroužení zápěstí obou rukou jedním směrem

kroužení zápěstí obou rukou opačným

směrem

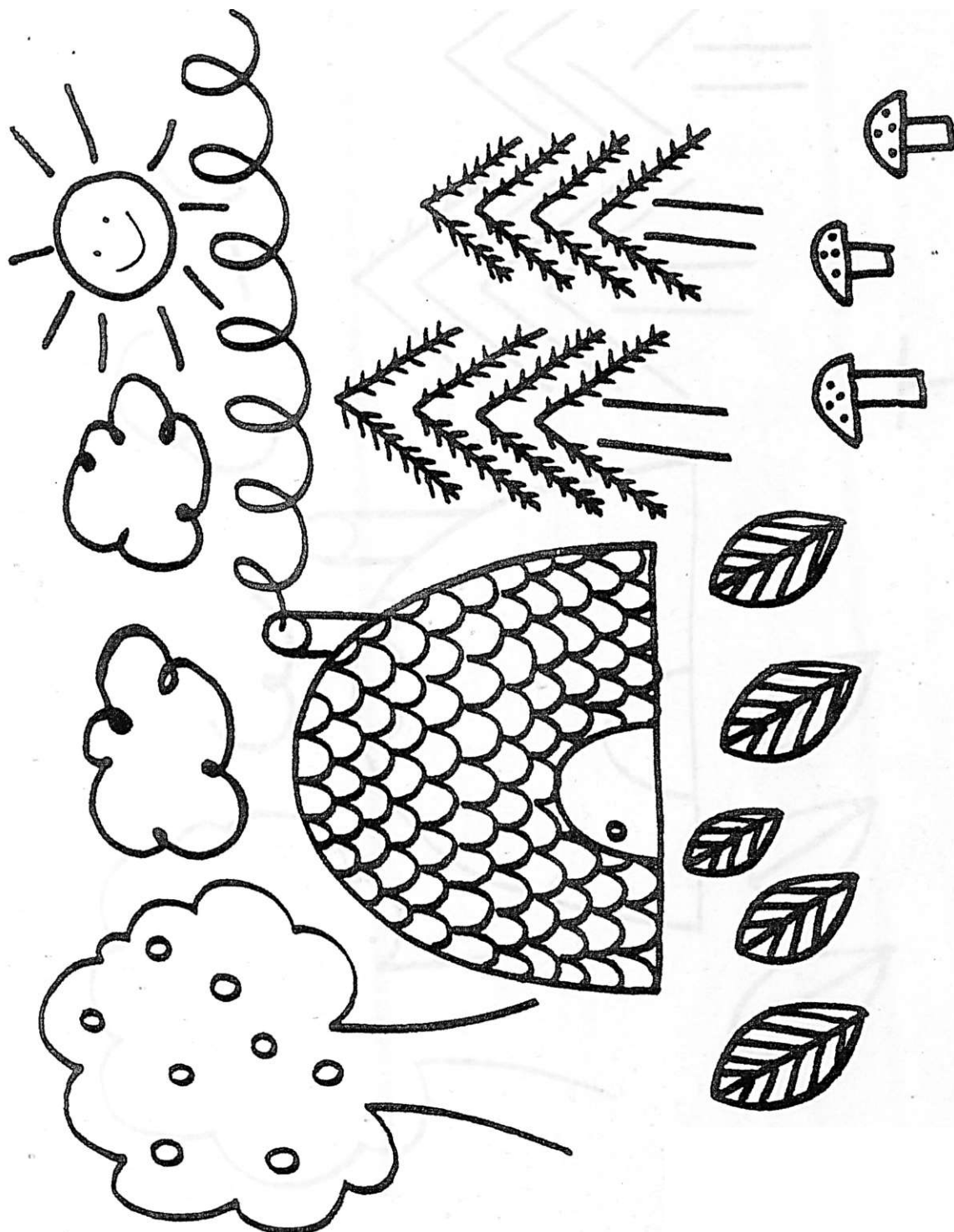
Příloha č. 16

grafomotorický program č. 2 - 20 listů

Obrázek i

1. PŘÍBĚH

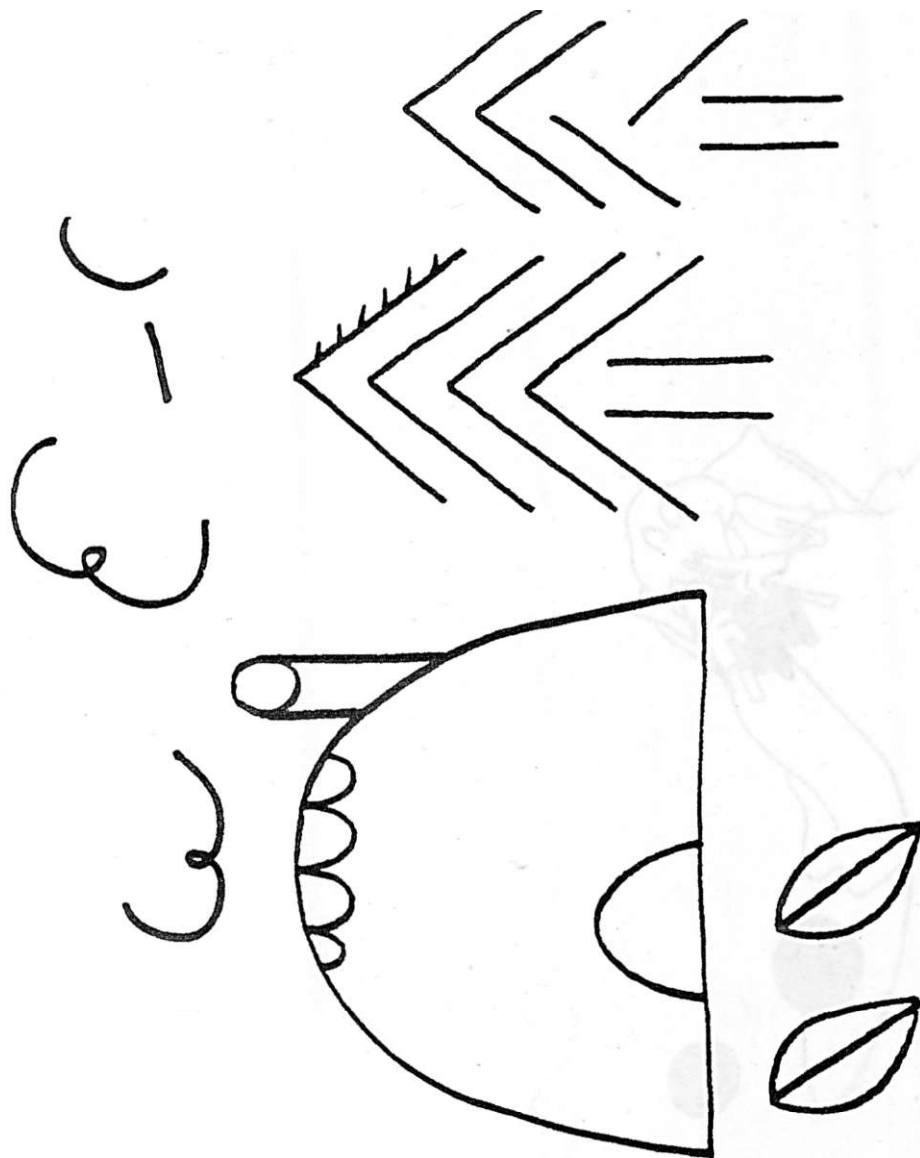
Prohlédni si, prosím, obrázek.
Vidiš Frantův domeček a blízké okolí.

Obrázek 13

1. PŘÍBĚH

Zde vidíš domeček a okolí ještě jednou.
Tentokrát ovšem obrázky nejsou úplné.
Prosím, doplň všechny kresby podle předlohy.

h

Obrázek 39

Frantova máma plete pro své miminko měkoučkou deku.

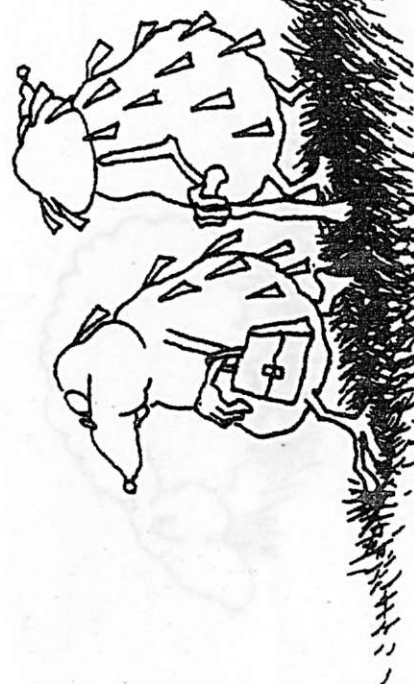
Má ale málo vlny.

Můžeš jí darovat ještě mnoho vlněných klubíček. Namaluj je pro ni.

Obrázek 13

3. PŘÍBĚH

Hosté pozvaní na oslavu Frantova narození zabloudili, protože nemohou najít lesní tůňku, u které stojí ježčí domeček. Když jim tůňku nakreslíš, zase najdou cestu.

Obrázek 13

4. PŘÍBĚH

Franta vidí na cestě ovci.

Přimaluj ovci ještě spoustu trávy - celou louku!

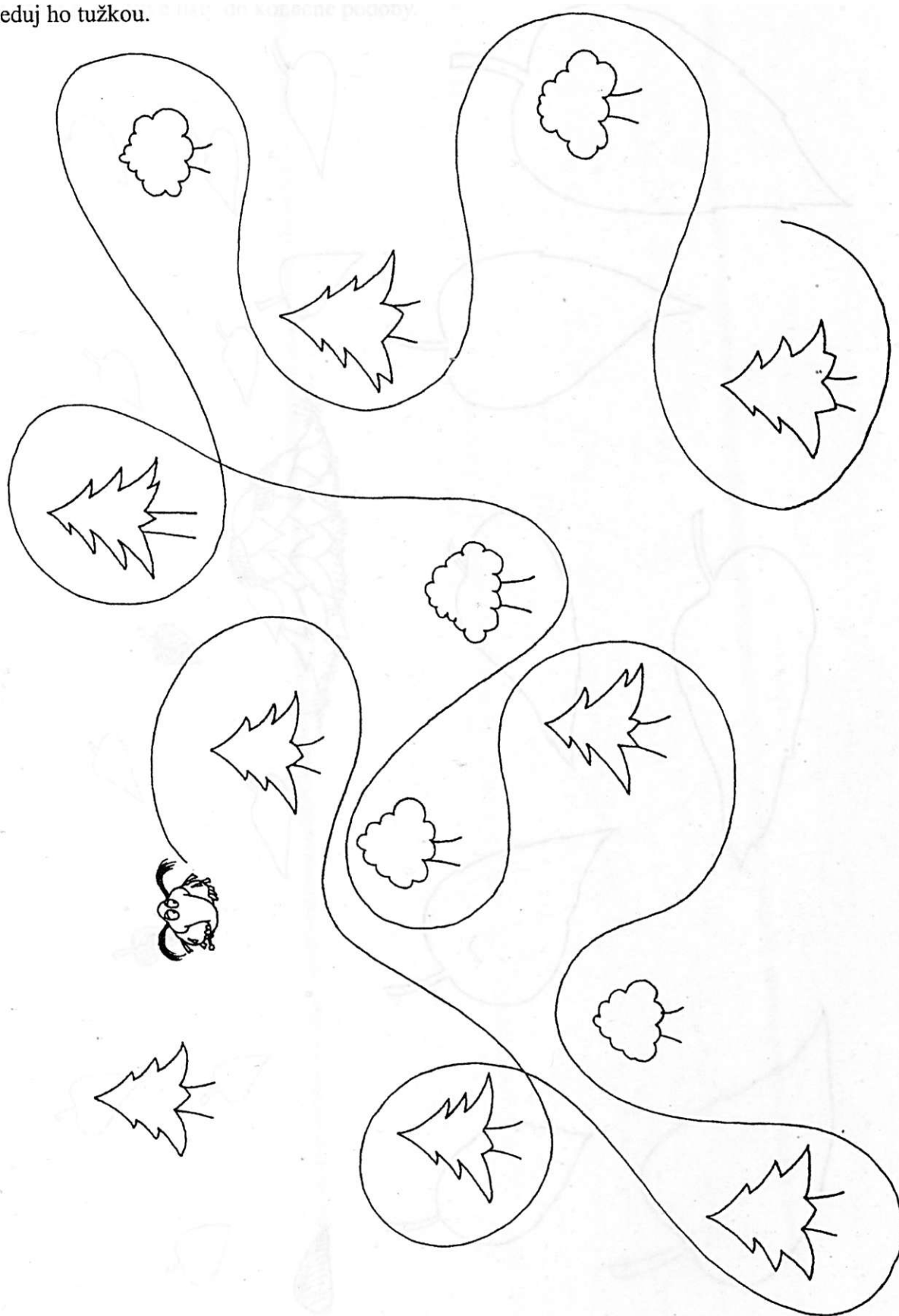
Franta sedí doma a pozoruje se v zrcadle. Je smutný.
Když se dobře podíváš na koberec, budeš hned vědět proč
- chybí mu totiž spousta třásní.
Když je ke koberci dokreslíš, Franta se zase rozveselí.

Obrázek 13

6. PŘÍBĚH

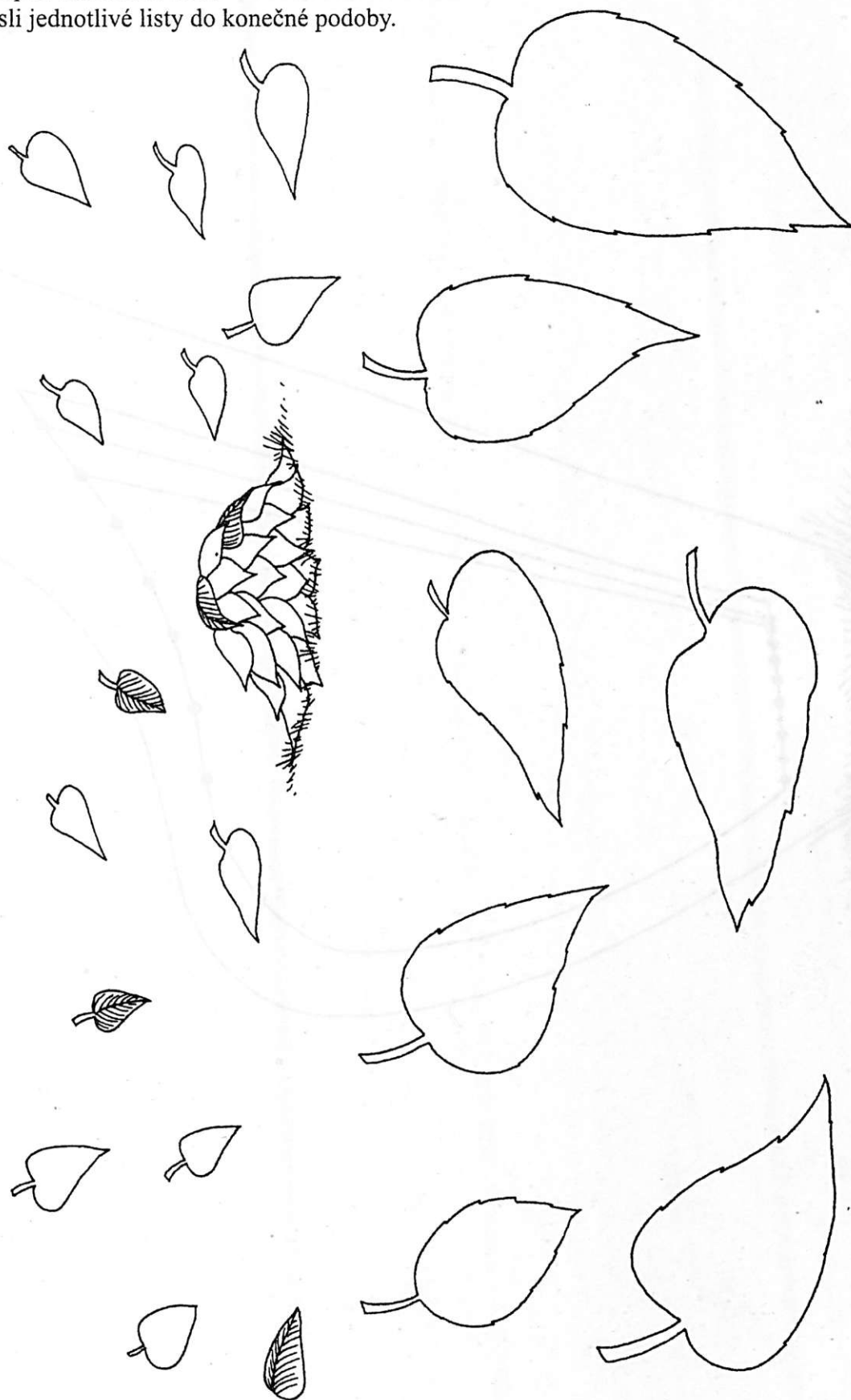
Smutný Franta běží lesem a nedává pozor na cestu.
Prosím, sleduj ho tužkou.

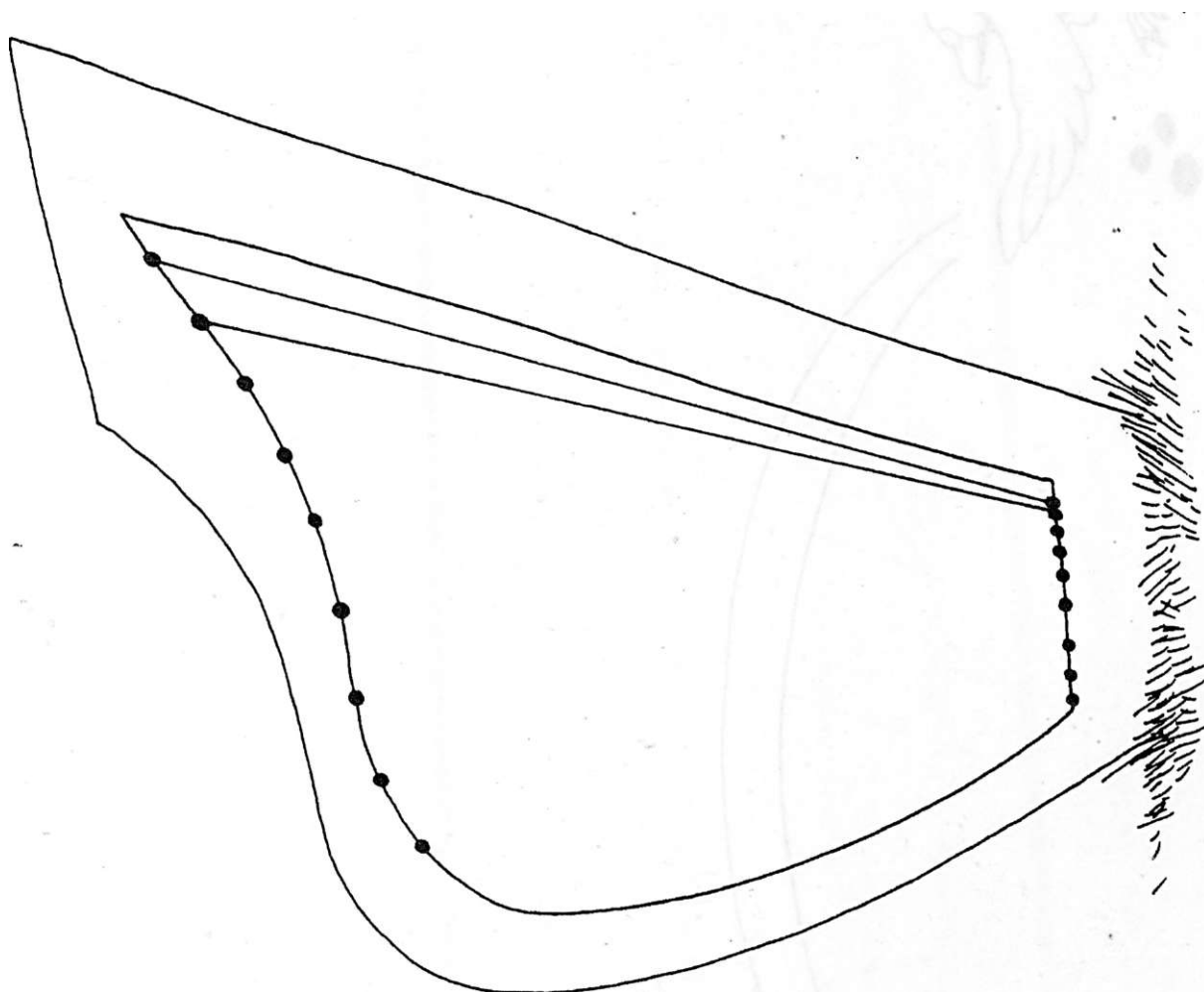
Obrázek 13

7. PŘÍBĚH

Franta se ukryl pod hromadou listů. *podobu, aby se mohl*
Prosím, dokresli jednotlivé listy do konečné podoby.

Dokresli, prosím, harfu do konečné podoby, aby se mohla používat při vystoupení.

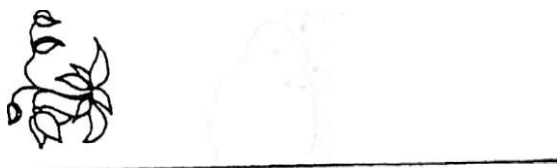

Obrázek 30 60. PŘÍBĚH

Kamarádi po sobě házejí také švestkami.
Prosím, namaluj, jak švestky létají vzduchem.

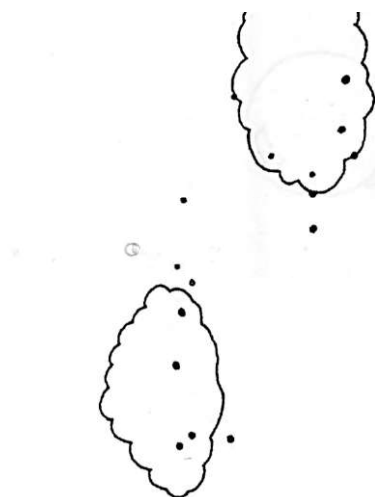
Obrázek 39

Franta by chtěl přinést kytici i orlově sestře.
Předem mu vyznač trasu mezi květinami.

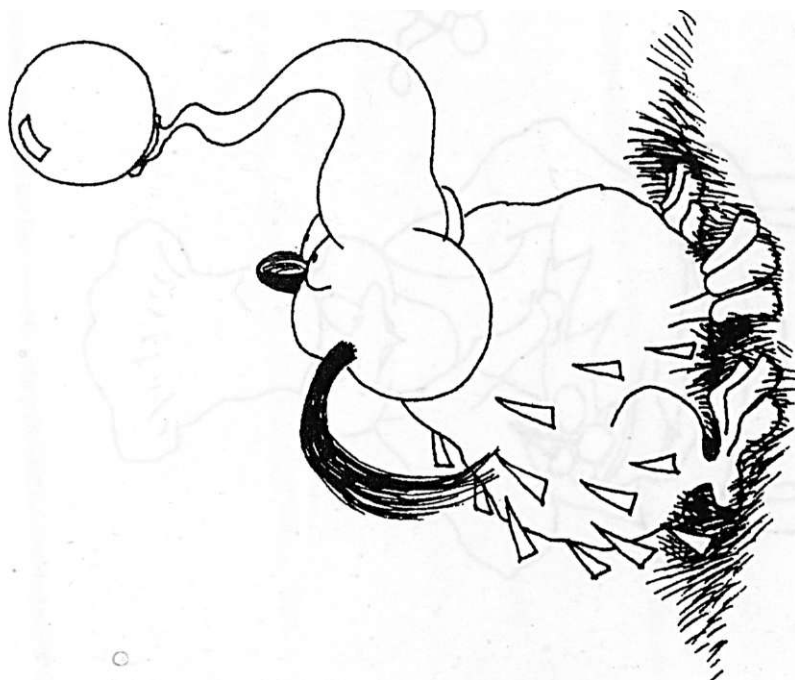

Obrázek 30 62. PŘÍBĚH

Franta leží mezi malinovými keříky a spí.
Prosím, dokresli ještě několik malinových keřů.

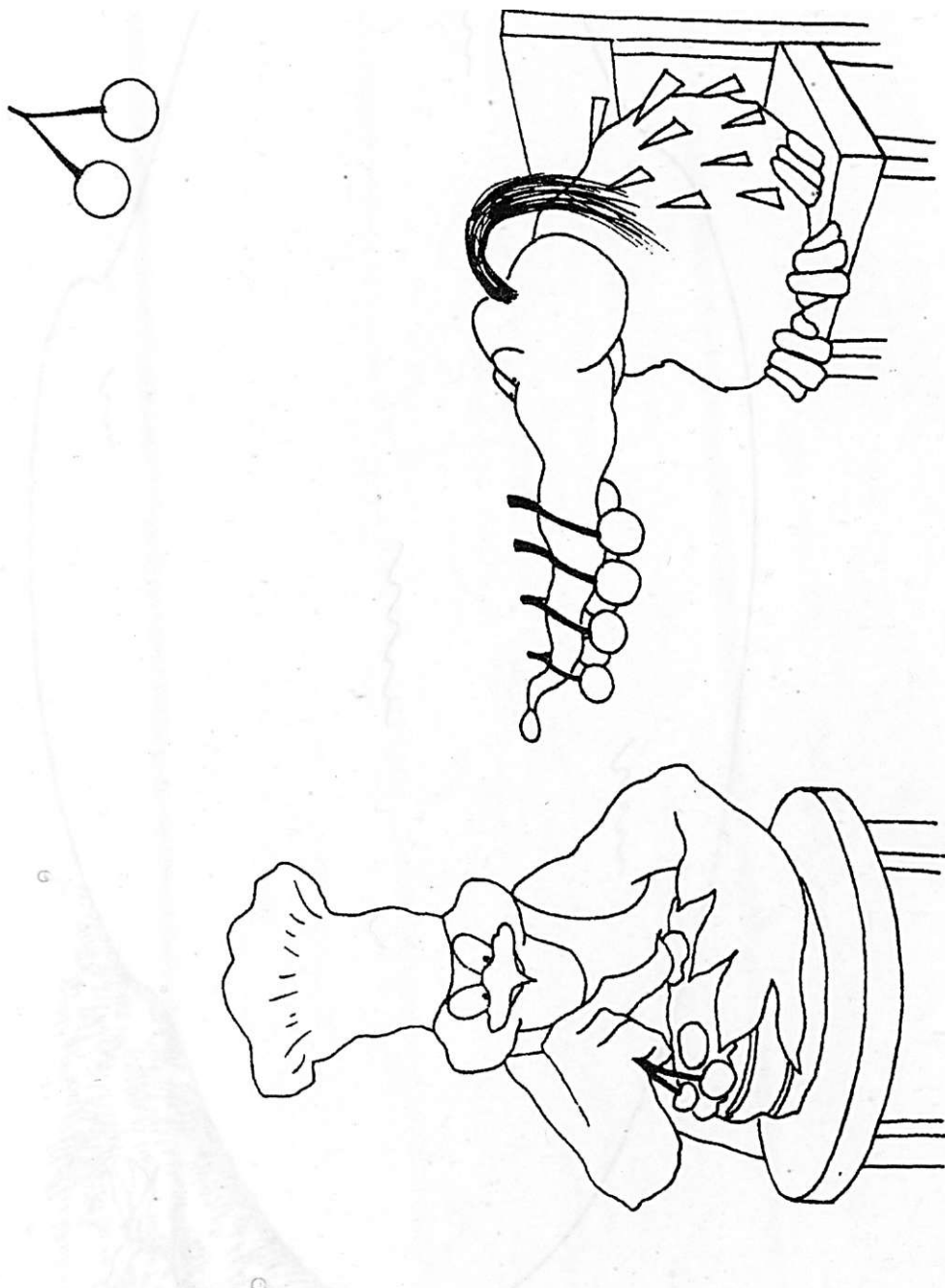
Franta umí svým nosem vyfukovat báječné mýdlové bubliny.
Chtěl by, abys mu pomohl udělat další.

Obrázek 52

13. PŘÍBĚH

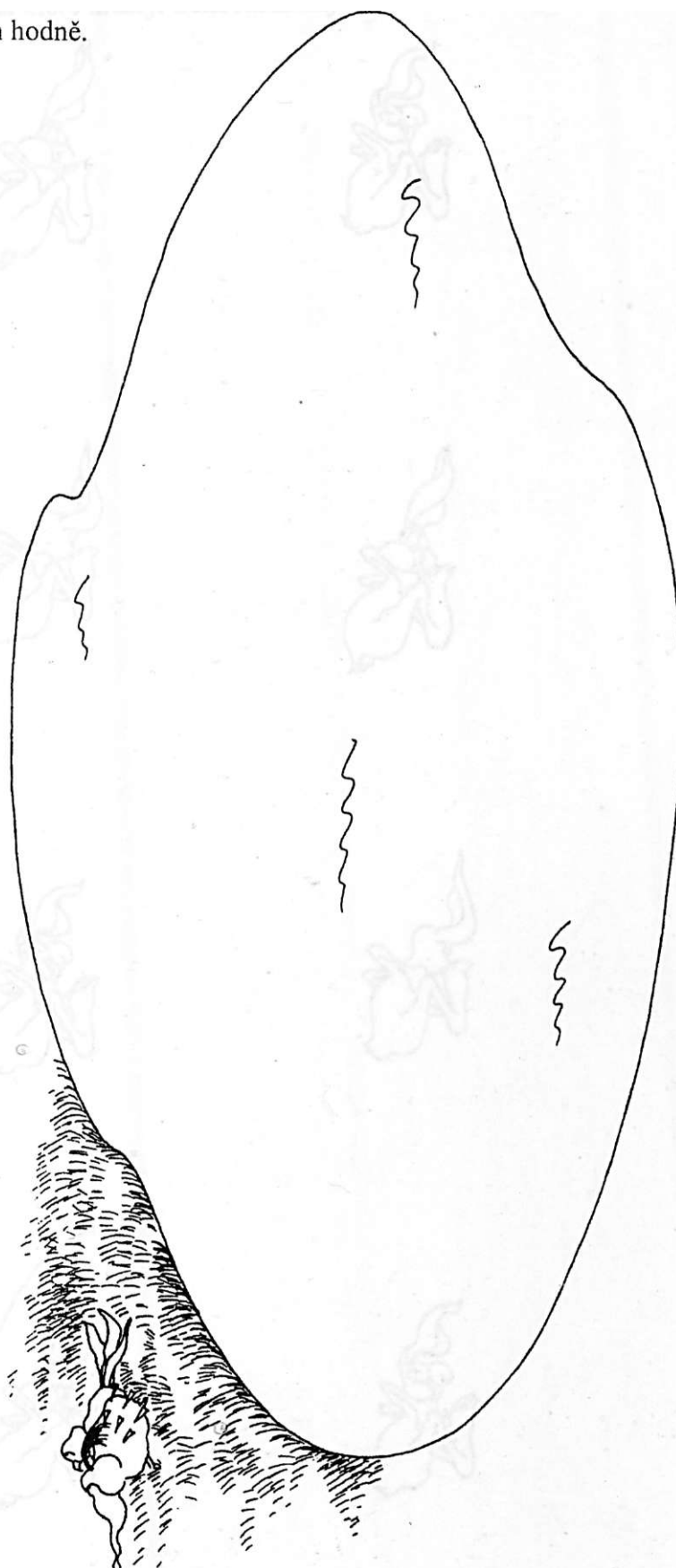
Malý orel peče třešňový dort a Franta mu podává třešně navlečené na nose.
Namaluj jim ještě další třešně.

Obrázek 59

14. PŘÍBĚH

Začíná pršet a fouká vítr.
Na jezeře se tvoří vlny a je jich hodně.
Jen je musíš přikreslit.

Obrázek 60

V zaječí škole se malí zajíci učí skákat.
Prosím, nakresli dráhu, na které musejí trénovat skoky.

Obrázek 65

16. PŘÍBĚH

Na své cestě šli oba kamarádi kolem louky plné květin.
Ale na rozkvetlou louku patří mnohem více květin.
Nech rozkvést další květy.

Obrázek 75

17. PRIBĚH

Franta hledá bukvice.
Prosím, předkresli mu cestu.

o

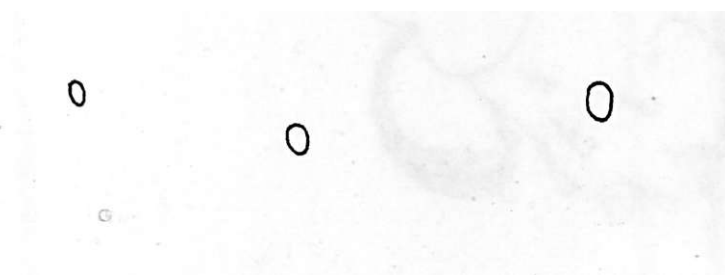
o

o

o

o

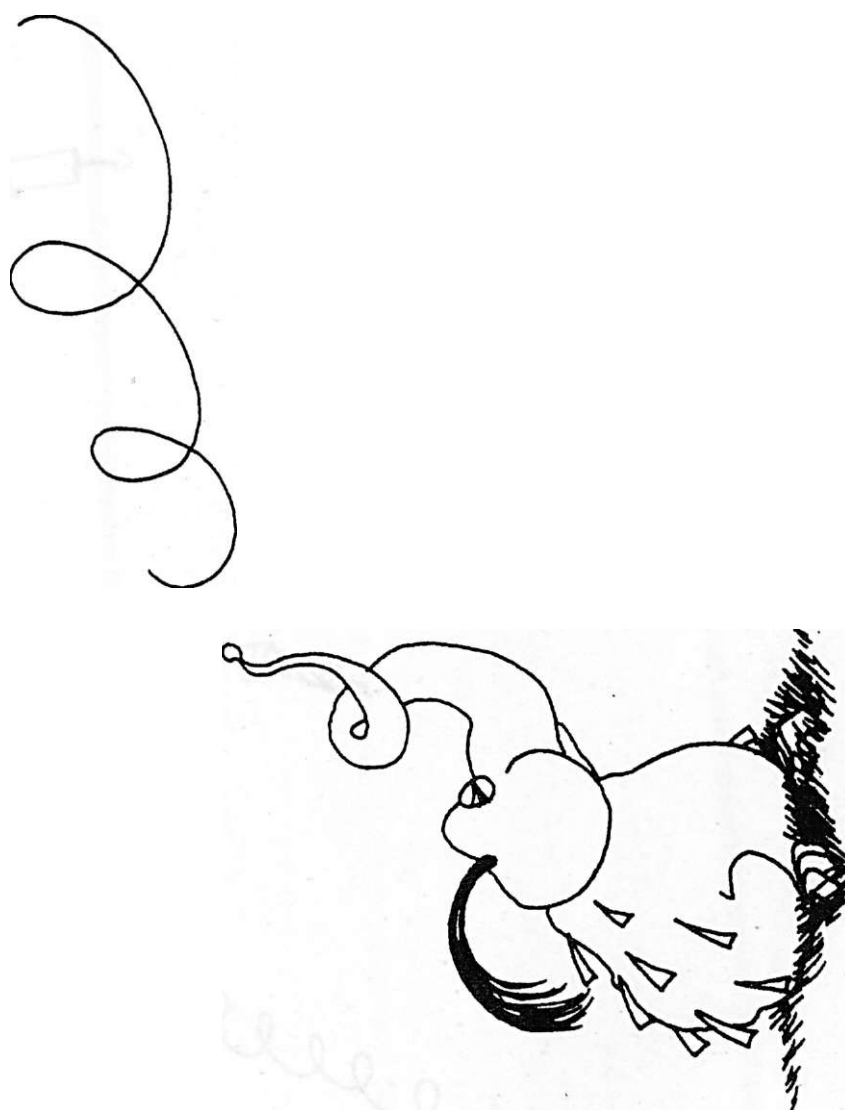
o

Obrázek 75

18. PRIBĚH

Franta mává nosem, jako by házel laso.
Nakresli další pohyby lasa.

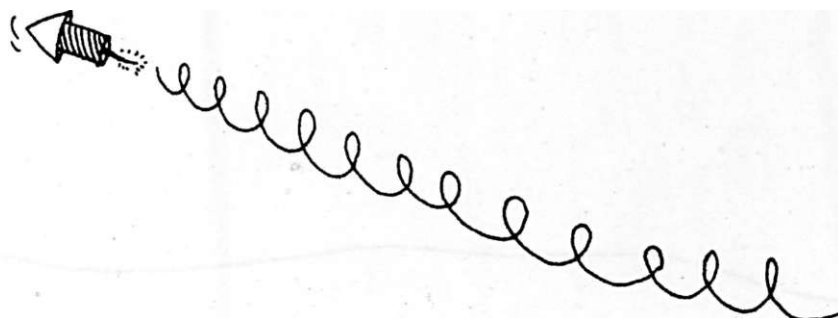

Večer se dělá ohňostroj.

Rakety stoupají vzhůru krouživými pohyby.

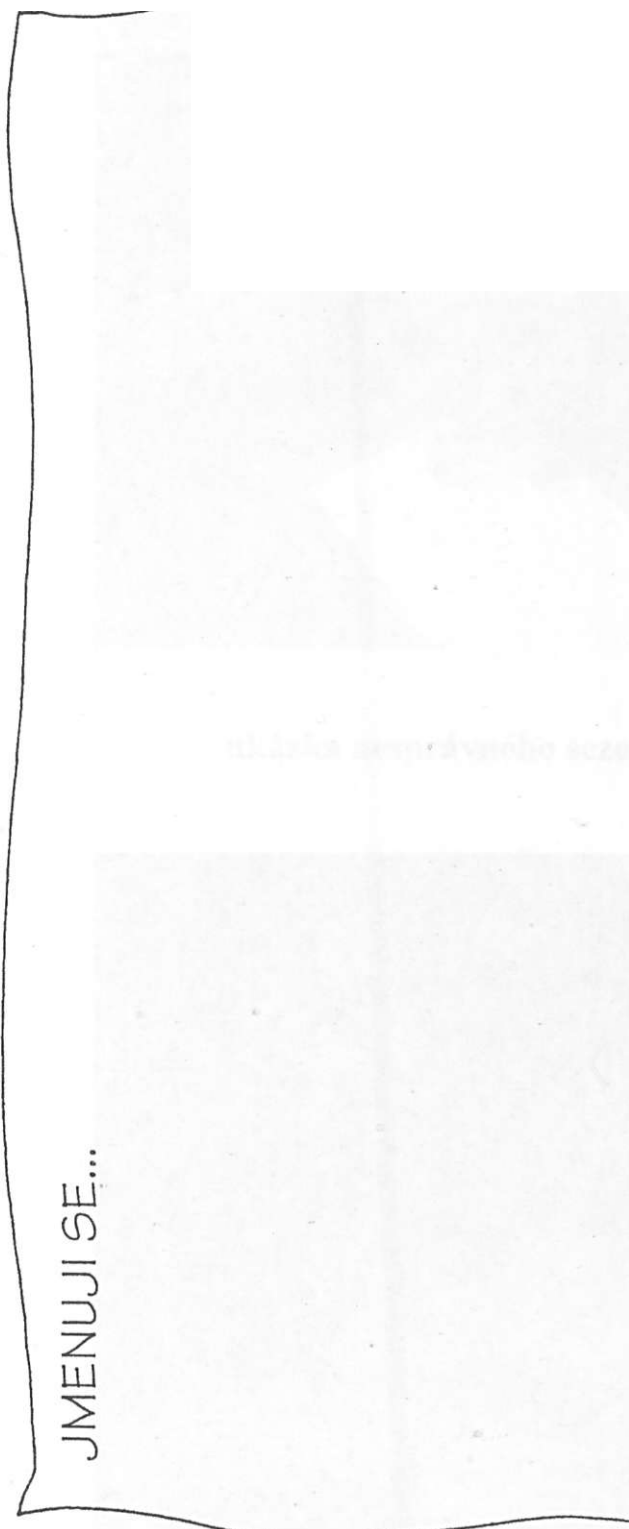
Namaluj spirály, které zanechává ve vzduchu jejich kouř.

J

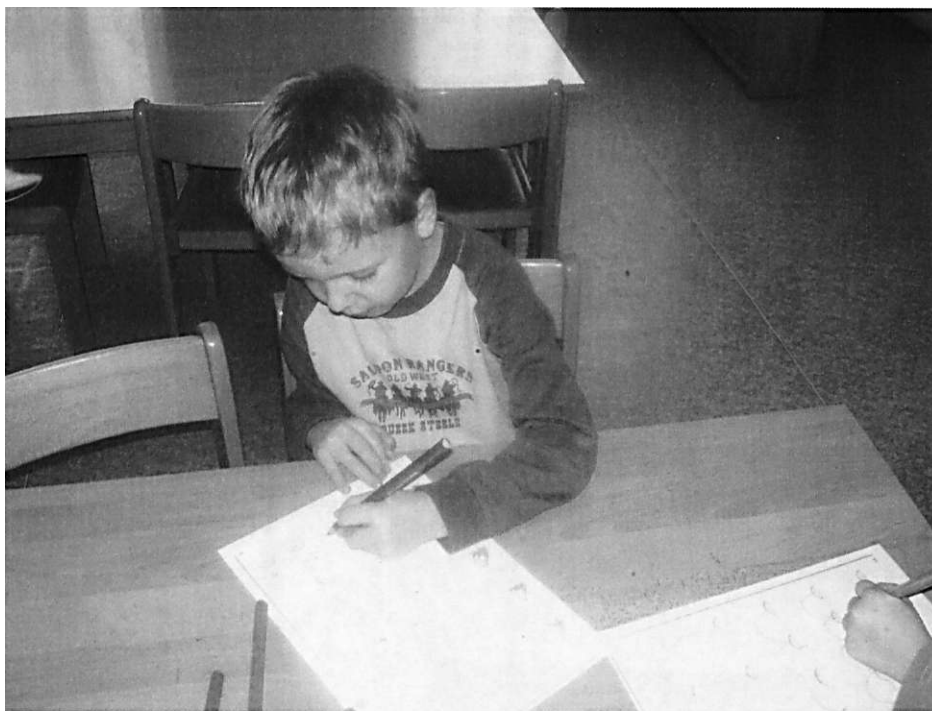
Obrázek 85

Franta už umí docela dobře napsat své jméno.
Jak to vypadá s tebou?
Zkus sem několikrát za sebou napsat své jméno.

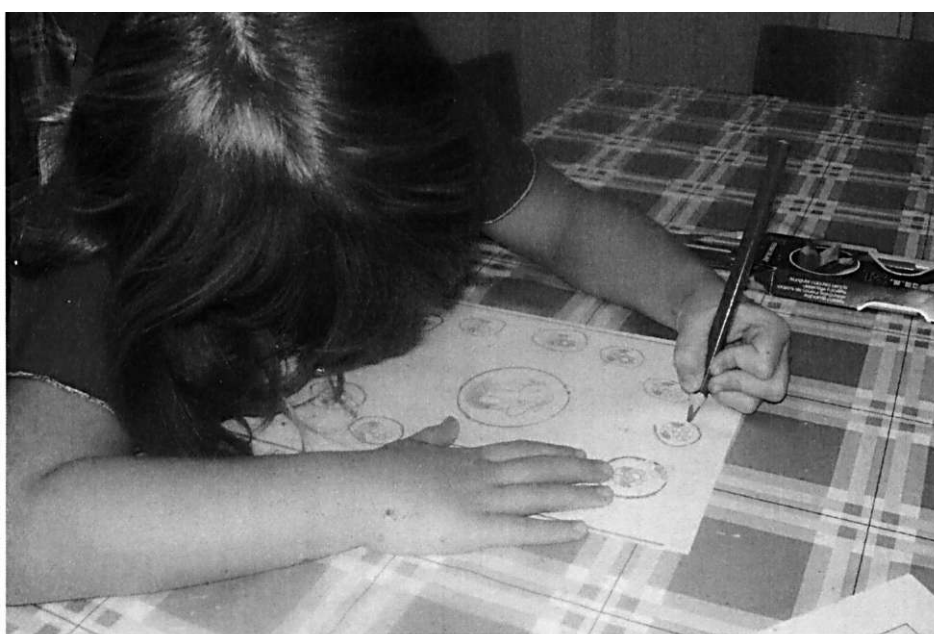

Příloha č. 17

ukázka nesprávného sezení s vytáčením těla do strany

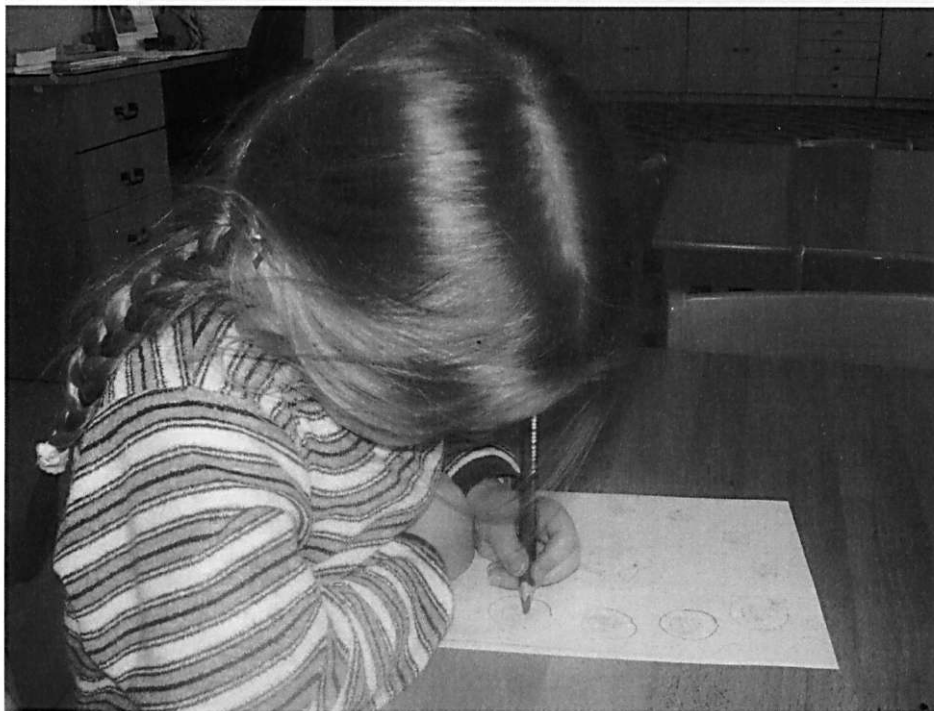

ukázka nesprávného sezení s hrbením těla

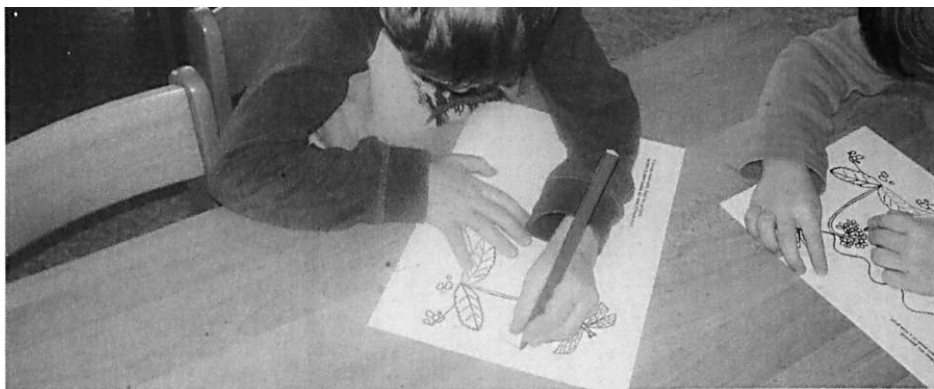

Příloha č. 18

ukázka nesprávného položení papíru blízko těla

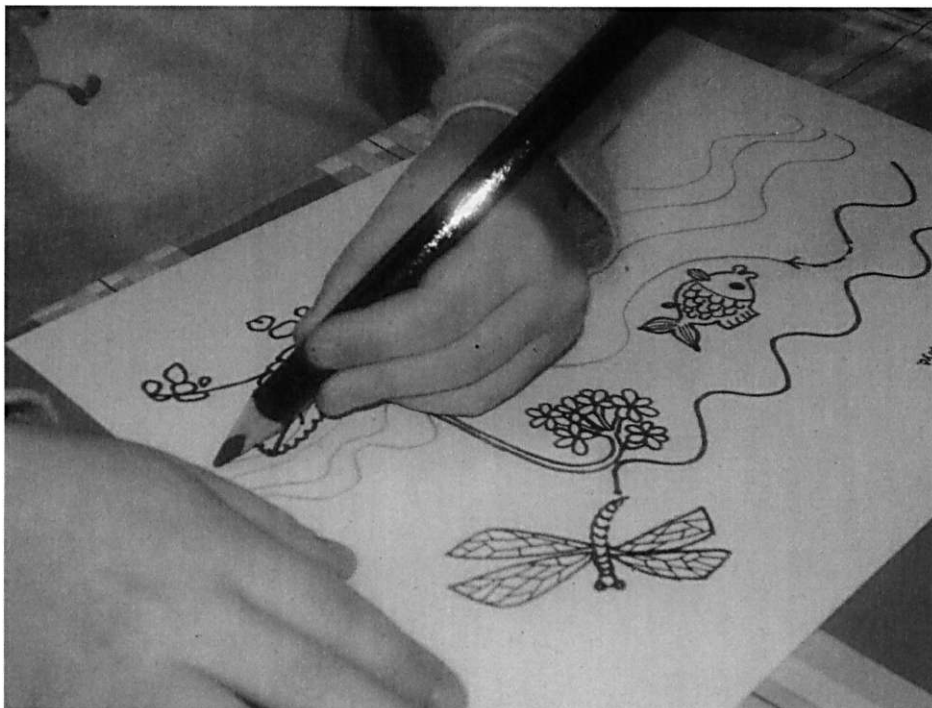

ukázka nesprávného položení papíru s otáčením dle potřeby

Příloha č. 19

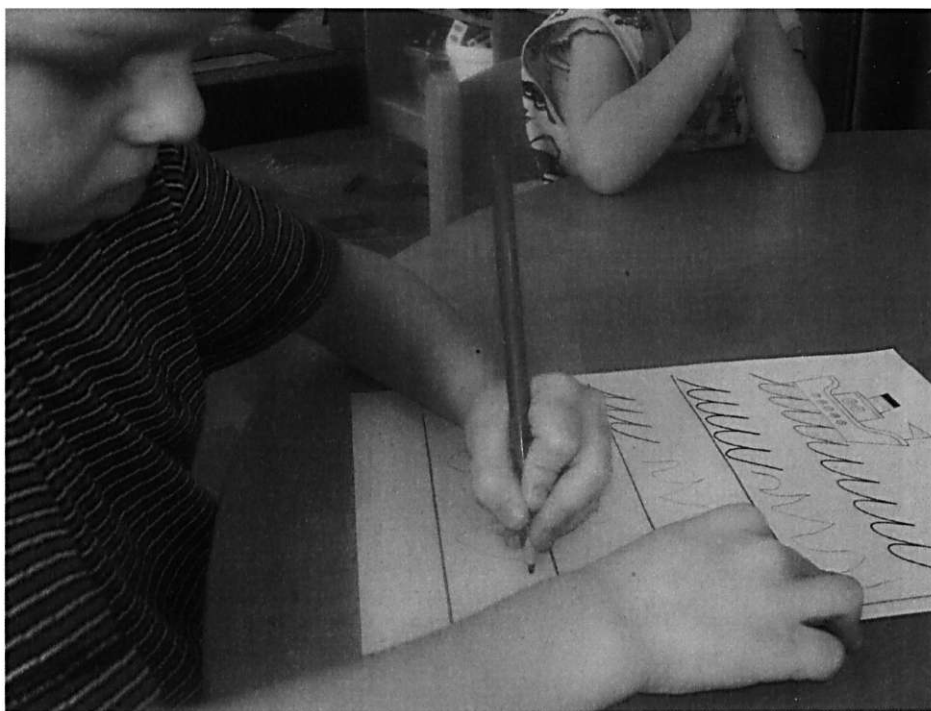
ukázka nesprávné polohy ruky - ze strany, boční

ukázka nesprávné polohy ruky – shora, drápovitě

ukázka nesprávného úchopu - třemi prsty

ukázka nesprávného úchopu – čtyřmi prsty

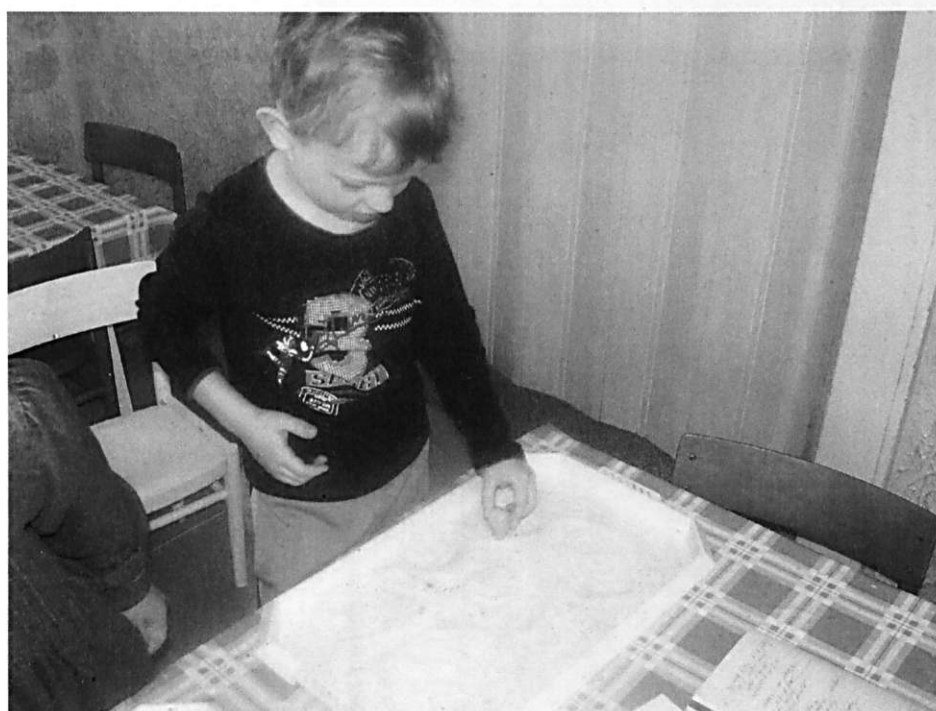

Příloha č. 21

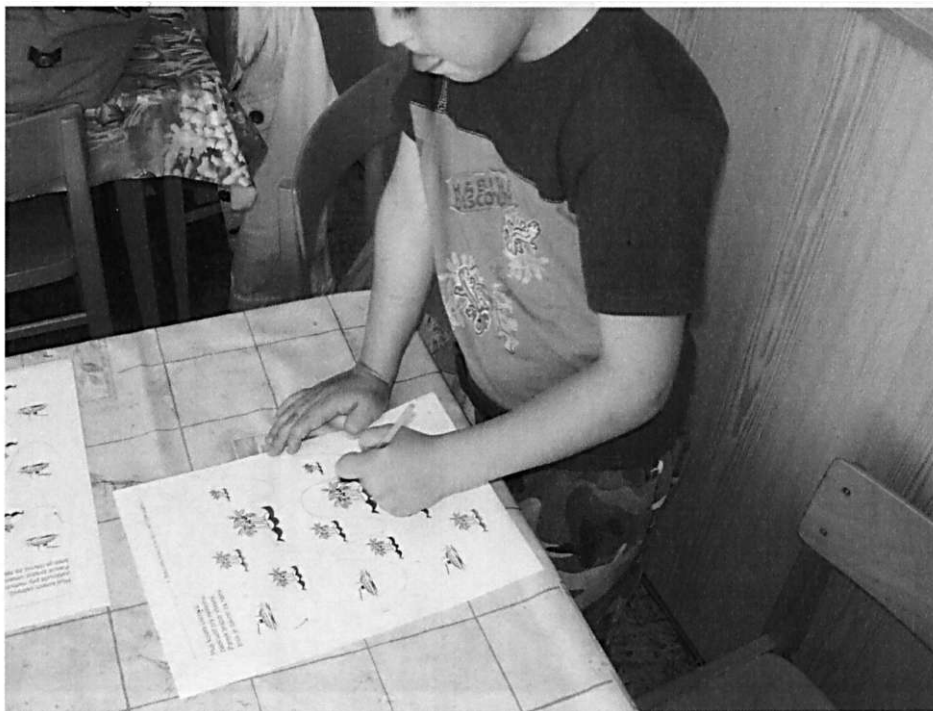
ukázka z lekce 1. skupiny - obtahování cviku na zemi

ukázky z lekce 1. skupiny – kresba kamínkem do krupice

ukázka z lekce 1. skupiny - kresba suchým štětcem

ukázka z lekce 1. skupiny - grafomotorické cvičení u stolku

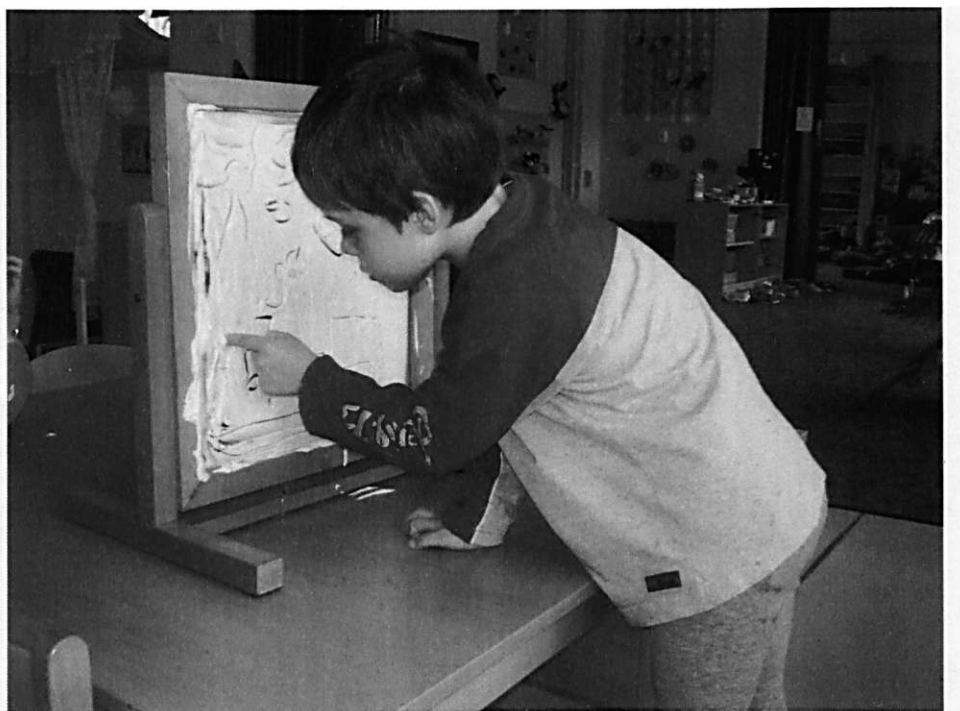

Příloha č. 23

ukázka z lekce 2. skupiny - malba prstem barvami

ukázka z lekce 2. skupiny - malba prstem v nastříkané pěně

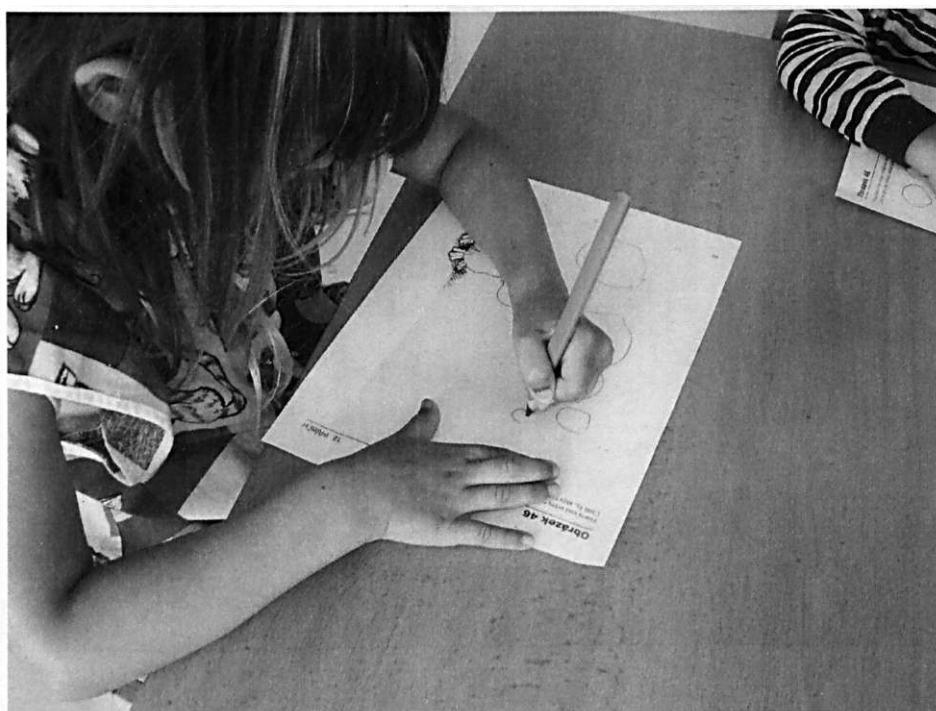

Příloha č. 24

ukázka z lekce 2. skupiny - skládání obrázku ježka Nosáče

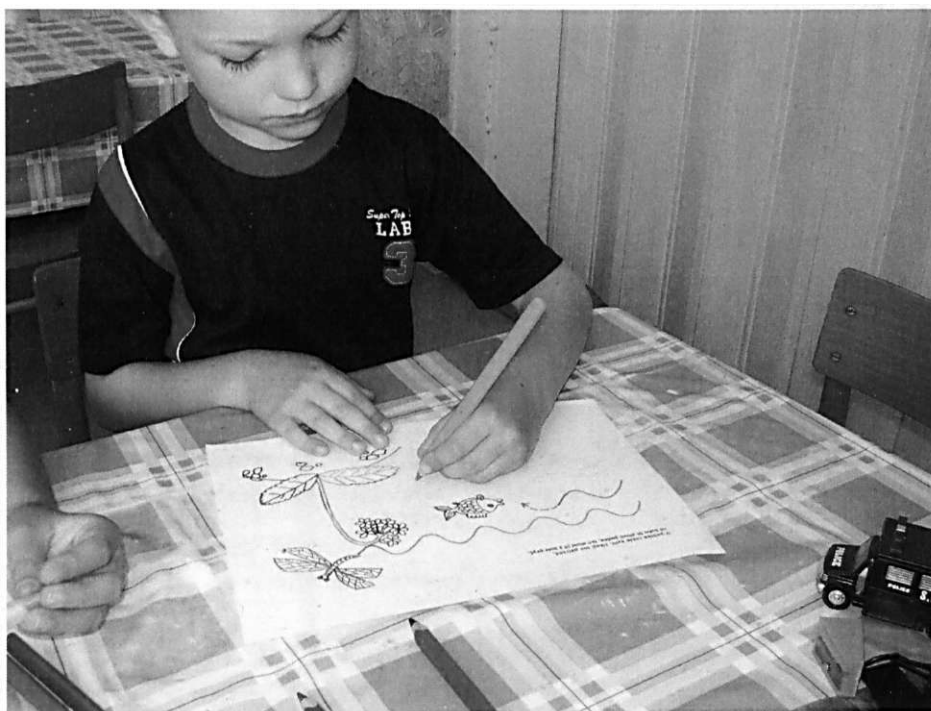
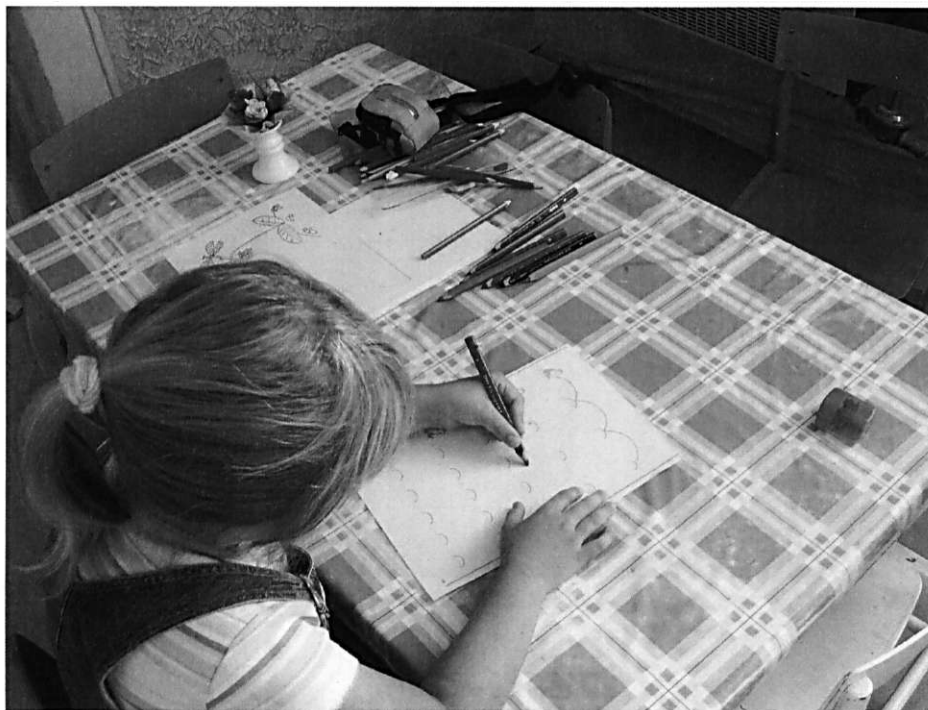

ukázka z lekce 2. skupiny - grafomotorické cvičení u stolku

Příloha č. 25

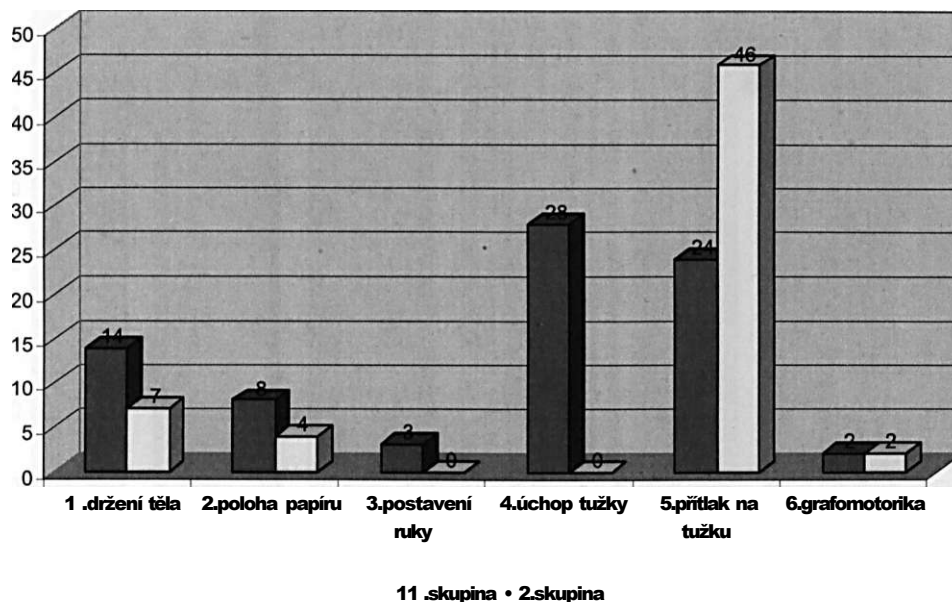
ukázka bočního postavení ruky při správné poloze papíru

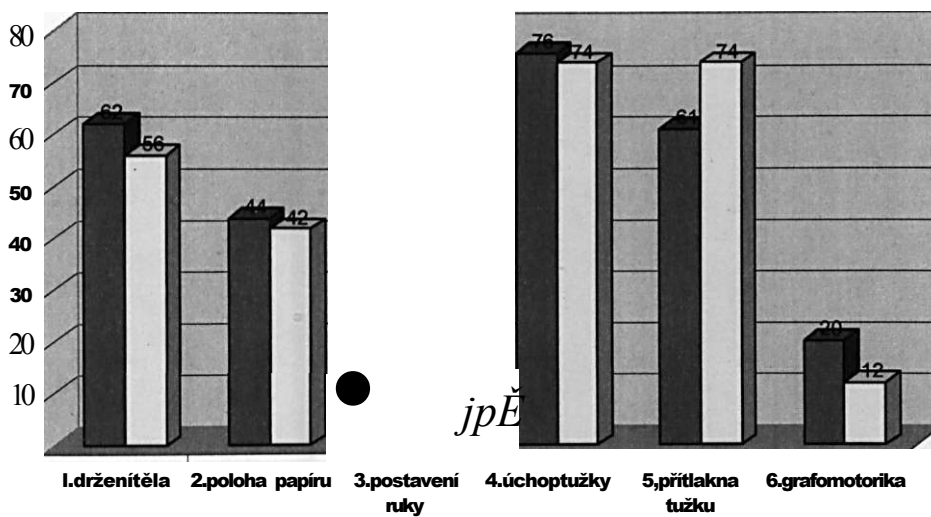
Příloha č. 26

Porovnání výsledků vstupních a výstupních testů u obou skupin

porovnání vstupních testů v optimálním hodnocení A

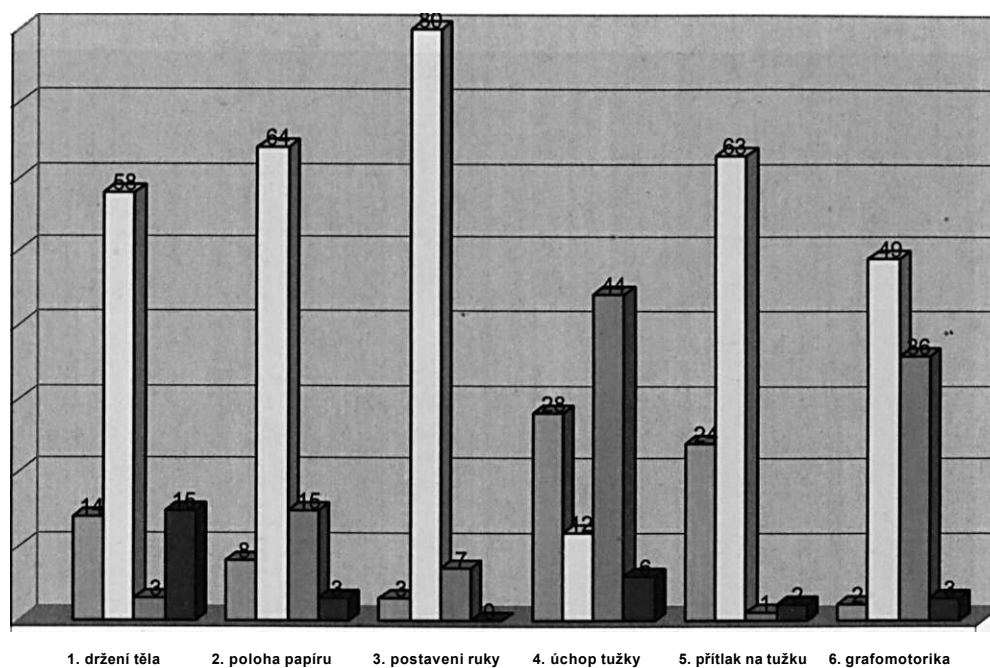
porovnání výstupních testů v optimálním hodnocení A

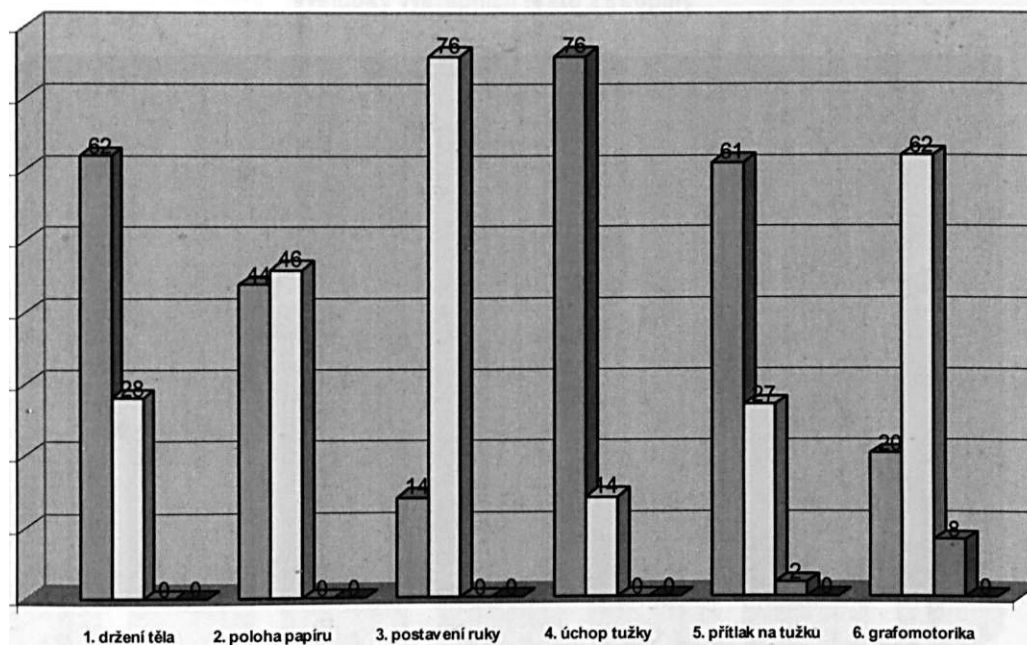
I výstupní testy 1 skupina • výstupní testy 2. skupina

Porovnání výsledků vstupních a výstupních testů 1. skupiny

výsledky vstupních testů 1. skupiny

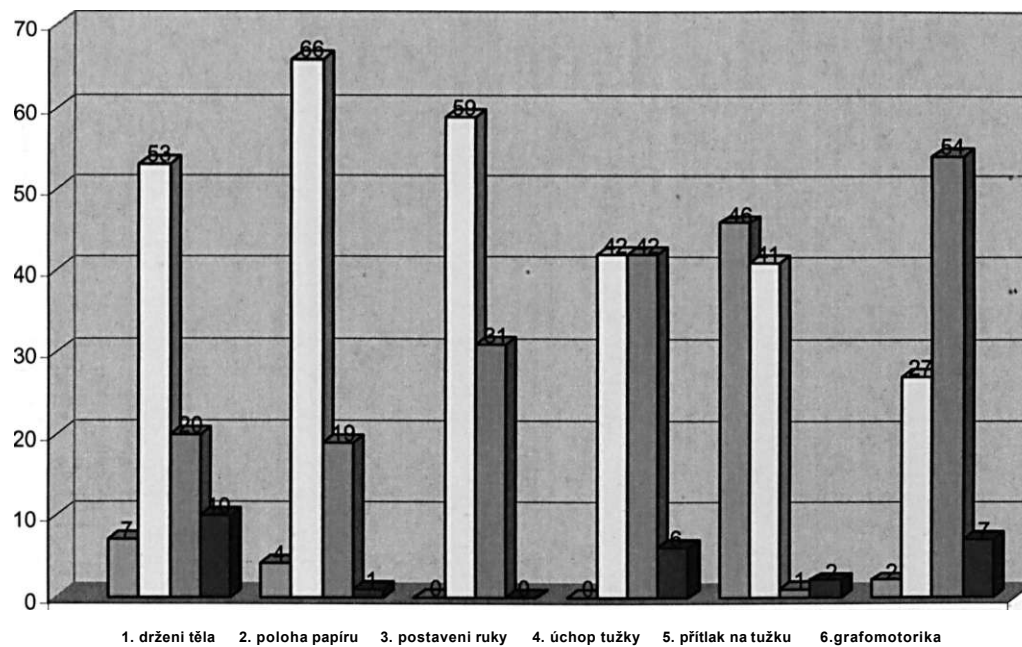
výsledky výstupních testů 1. skupiny

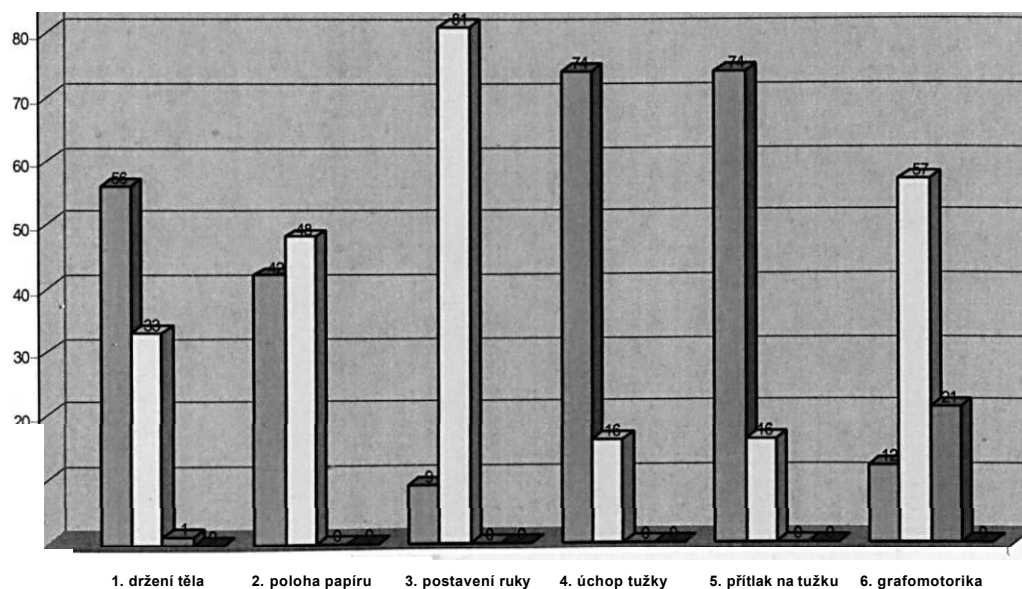
Druh hodnocení: A B C D

Porovnání výsledků vstupních a výstupních testů 2. skupiny

výsledky vstupních testů 2.skupiny

výsledky výstupních testů 2.skupiny

Druh hodnocení:	A	B	C	I	D
-----------------	---	---	---	---	---

Příloha č. 29

Tabulky s výsledky vstupních a výstupních testů u jednotlivých dětí

1. skupina

1. vstupní test

2. výstupní test

David Ch.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	A	A	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	c	C	C	c	poloha papíru	B	A	B	B	B	B
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	A	A	A	A	A	A	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	A	B	B	B	B	přítlak na tužku	B	A	A	A	A	A
grafo motorika	B	C	B	C	B	C	grafo motorika	B	A	B	B	B	c

1. vstupní test

2. výstupní test

Filip K.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	B	B	B	A	A	A	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	C	C	c	B	B	B	poloha papíru	B	A	B	A	A	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	A	A	A
úchop tužky	c	c	c	c	c	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	B	A	A	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	B	B	B	A	A	B	grafo motorika	A	A	B	A	A	B

1. vstupní test

2. výstupní test

Adam B.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	A	A	B	A	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	B	B	A	A	A	A
postavení ruky	B	B	B	A	A	B	postavení ruky	B	B	A	A	A	B
úchop tužky	A	A	A	A	A	A	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	A	A	A	B	B	přítlak na tužku	B	A	A	A	A	B
grafo motorika	B	C	B	B	B	C	grafo motorika	B	B	A	A	B	B

Jakub J.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list
držení těla	A	A	A	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	A	A	A	A	A	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	A	B	A	A	B	přítlak na tužku	B	A	A	A	A	A
grafo motorika	B	B	B	B	B	B	grafo motorika	B	A	B	A -	A	B

1. vstupní test

2. výstupní test

Lucka V.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list
držení těla	A	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	B	B	B	B	A	B
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	D	D	D	D	D	D	úchop tužky	B	B	A	A	B	B
přítlak na tužku	B	B	A	B	A	B	přítlak na tužku	B	A	C	A	A	C
grafo motorika	B	C	B	B	B	B	grafo motorika	B	B	A	A	B	B

Zuzka D.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list
držení těla	C	C	B	B	B	B	držení těla	A	A	B	B	A	A
poloha papíru	B	B	A	A	A	A	poloha papíru	A	A	B	B	A	A
postavení ruky	c	C	B	B	B	B	postavení ruky	A	A	B	B	B	B
úchop tužky	c	C	B	B	B	B	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	A	A	B	B	A	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	B	B	B	C	B	B	grafo motorika	B	A	B	B	A	A

Lukáš M.	1.list	2.list	3.list	4. list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4. list	5. list	e.iist
držení těla	B	B	A	A	B	B	držení těla	A	A	A	A	B	B
poloha papíru	B	A	A	B	B	B	poloha papíru	A	A	B	A	B	B
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	A	B	B	B	B	B
úchop tužky	A	A	A	A	A	A	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	A	A	B	B	B	přítlak na tužku	B	A	A	B	B	B
grafo motorika	C	B	C	B	C	C	grafo motorika	B	A	B	B	B	B

1. vstupní test

2. výstupní test

I Štěpa D.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4. list	5.list	6.list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	B	B	B
poloha papíru	A	B	B	B	B	B	poloha papíru	A	B	A	A	B	A
postavení ruky	A	B	B	B	B	B	postavení ruky	A	B	B	A	B	B
úchop tužky	A	A	A	A	A	A	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	A	A	B	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	B
grafo motorika	B	C	C	C	B	B	grafo motorika	B	C	C	B	B	B

J Tomáš Š.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4. list	5.list	6.list
držení těla	D	D	D	D	D	D	držení těla	B	B	B	B	B	B
poloha papíru	D	C	C	B	C	C	poloha papíru	B	B	B	B	B	B
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	B	A	B	A	B	B
přítlak na tužku	B	B	B	B	B	B	přítlak na tužku	B	A	B	A	B	B
grafo motorika	C	C	C	C	C	D	grafo motorika	B	B	B	B	C	C

1. vstupní test

2. výstupní test

Radan Z.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	B	A	A	A	A	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	A	A	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	A	A	A	A	A	B	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	B	B	B	B	B	B	grafo motorika	B	A	B	A	A	B

1. vstupní test

2. výstupní test

Pavla K.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	C	D	D	D	D	D	držení těla	B	A	A	A	B	B
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	B	A	B	A	B	A
postavení ruky	C	C	C	B	C	C	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	D	B	B	B	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	B	C	B	C	B	C	grafo motorika	B	B	B	A	B	B

1. vstupní test

2. výstupní test

Tomáš G.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	B
poloha papíru	B	C	B	C	D	C	poloha papíru	B	A	B	A	B	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	B	B	B	B	B	B	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	B	B	B	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	A	B	B
grafo [motorika	B	B	B	C	C	D	grafo motorika	B	B	B	B	B	C

1. vstupní test							2. výstupní test						
Sára B.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2. list	3.list	4. list	5.list	6.list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	B	B	B	B	B	B
poloha papíru	B	B	C	B	B	B	poloha papíru	B	B	B	B	B	B
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	B	B	B	B	B	B
přítlak na tužku	B	C	B	B	D	B	přítlak na tužku	B	B	B	B	B	B
grafo motorika	C	C	C	C	C	C	grafo motorika	B	B	B	C -	B	C i

1. vstupní test							2. výstupní test						
Tereza N.	1.list	2.list	3.list	4. list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.1 ist	4. list	5.list	6.list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	B	B	D	B	poloha papíru	B	B	B	A	A	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	B	A	A	A	B	A	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	B	B	B	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	B	B	B
grafo motorika	C	B	B	B	C	B	grafo motorika	B	B	B	B	B	B

1. vstupní test							2. výstupní test						
Natálie B.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list 1
držení těla	D	D	B	B	D	D	držení těla	B	A	B	B	B	B i
poloha papíru	B	B	B	A	B	B	poloha papíru	B	B	B	A	A	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	A	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	B	A	B	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	B	A	B
grafo motorika	C	C	B	C	C	D	grafo motorika	B	B	B	B	B	B

2. skupina

Jakub Š.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	D	D	B	B	B	B	držení těla	B	B	B	B	B	B
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	B	B	B	B	B	B
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	C	c	c	c	C	úchop tužky	A	A	A	B	B	B
přítlak na tužku	B	A	A	B	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	B	B	B ;
grafo motorika	C	C	C	C	c	C	grafo motorika	B	C	B	B	B	C

1. vstupní test

2. výstupní test

I David B.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	B
poloha papíru	B	B	B	B	A	A	poloha papíru	A	B	A	A	A	A
postavení ruky	C	C	C	C	B	B	postavení ruky	A	B	A	B	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	C	C	C	B	C	D	grafo motorika	C	B	A	B	B	C

I Martin J.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	B
poloha papíru	B	B	B	B	D	B	poloha papíru	A	A	A	B	A	B
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	A	A	A	B	A	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	B	B	B	B	C	c	grafo motorika	A	B	A	B	A	C

1. vstupní test							2. výstupní test						
Patrik J.	1.11st	2.list	3.list	4. list	5.list	6.list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	A	A	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	C	C	C	C	poloha papíru	A	A	A	B	B	B
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	B	B	B	B	B	B	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	A	A	A	A	B	B	přítlak na tužku	B	A	A	A	A	A
grafo motorika	C	B	C	B	C	C	grafo motorika	B	B	B	B -	B	C

1. vstupní test							2. výstupní test						
Šárka J.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	B	B	B	A	A	A
poloha papíru	B	C	C	C	C	C	poloha papíru	B	A	A	A	A	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	B	B
přítlak na tužku	C	A	A	A	A	B	přítlak na tužku	A	A	A	A	B	B
grafo motorika	C	B	C	C	C	C	grafo motorika	B	B	C	B	B	B

1. vstupní test							2. výstupní test						
Nikola K.	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list	jméno	1. list	2. list	3. list	4. list	5. list	6. list J
držení těla	C	C	C	C	C	C	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	B	B	A	B	A	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	B	B	B	B	B	B	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	A	A	A	A	A	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	B	B	B	B	B	B	grafo motorika	A	B	B	A	A	B

2. výstupní test

Jára F.	1.list	2.list	3.list	4. list	5.list	e.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4. list	5.list	6.list
držení těla	B	B	c	C	C	c	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	A	A	B	B	B	B	poloha papíru	A	A	A	B	B	A
postavení ruky	B	B	c	c	c	c	postavení ruky	A	B	B	A	B	
úchop tužky	B	B	B	B	B	B	úchop tužky	A	A	A	A	A	
přítlak na tužku	B	A	A	A	A	B	přítlak na tužku	B	A	A	A	A	
grafo motorika	B	B	A	B	B	C	grafo motorika	B	B	B	A - B		

1. vstupní test

2. výstupní test

1 Ondra Š.	1.list	2.list	3.list	4. list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4. list	5.list	6. list'
držení těla	A	A	A	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	B
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	B	A	A	A	A	A !
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	c	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	C	C	c	c	B	C	grafo motorika	B	B	B	B	A	B

1. vstupní test

2. výstupní test

Bára N.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1. list	2.list	3.list	4. list	5.list	6.list
držení těla	C	C	C	C	C	C	držení těla	C	A	A	A	B	B
poloha papíru	B	B	B	B	D	B	poloha papíru	B	B	B	B	B	B
postavení ruky	C	c	c	c	C	C	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	B	B	B	B	B	B	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	D	B	A	B	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	B	A	A
grafo motorika	C	C	B	D	C	D	grafo motorika	B	A	B	C	B	C

Jakub M.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	A	A
poloha papíru	B	B	B	B	C	C	poloha papíru	B	B	B	A	A	A
postavení ruky	C	C	C	C	C	C	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	C	C	C	C	C	C	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	B	A	A	A	B	B	přítlak na tužku	A	A	A	A	A	A
grafo motorika	C	B	C	B	C	D	grafo motorika	B	B	B	B -	B	C

1. vstupní test

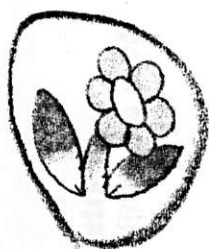
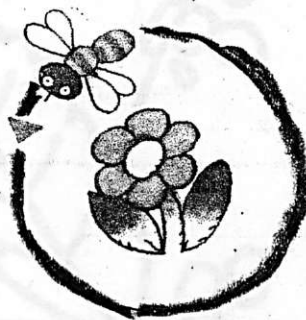
2. výstupní test

Matouš J.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	B	B	B	B	B	B
poloha papíru	B	B	B	B	C	C	poloha papíru	B	B	B	B	B	B
postavení ruky	C	C	C	C	B	B	postavení ruky	B	B	B	B	B	B
úchop tužky	D	D	D	D	D	D	úchop tužky	B	B	B	B	B	B
přítlak na tužku	B	B	B	B	B	B	přítlak na tužku	B	A	A	A	A	A
grafo motorika	C	C	C	D	D	D	grafo motorika	C	B	C	C	C	C

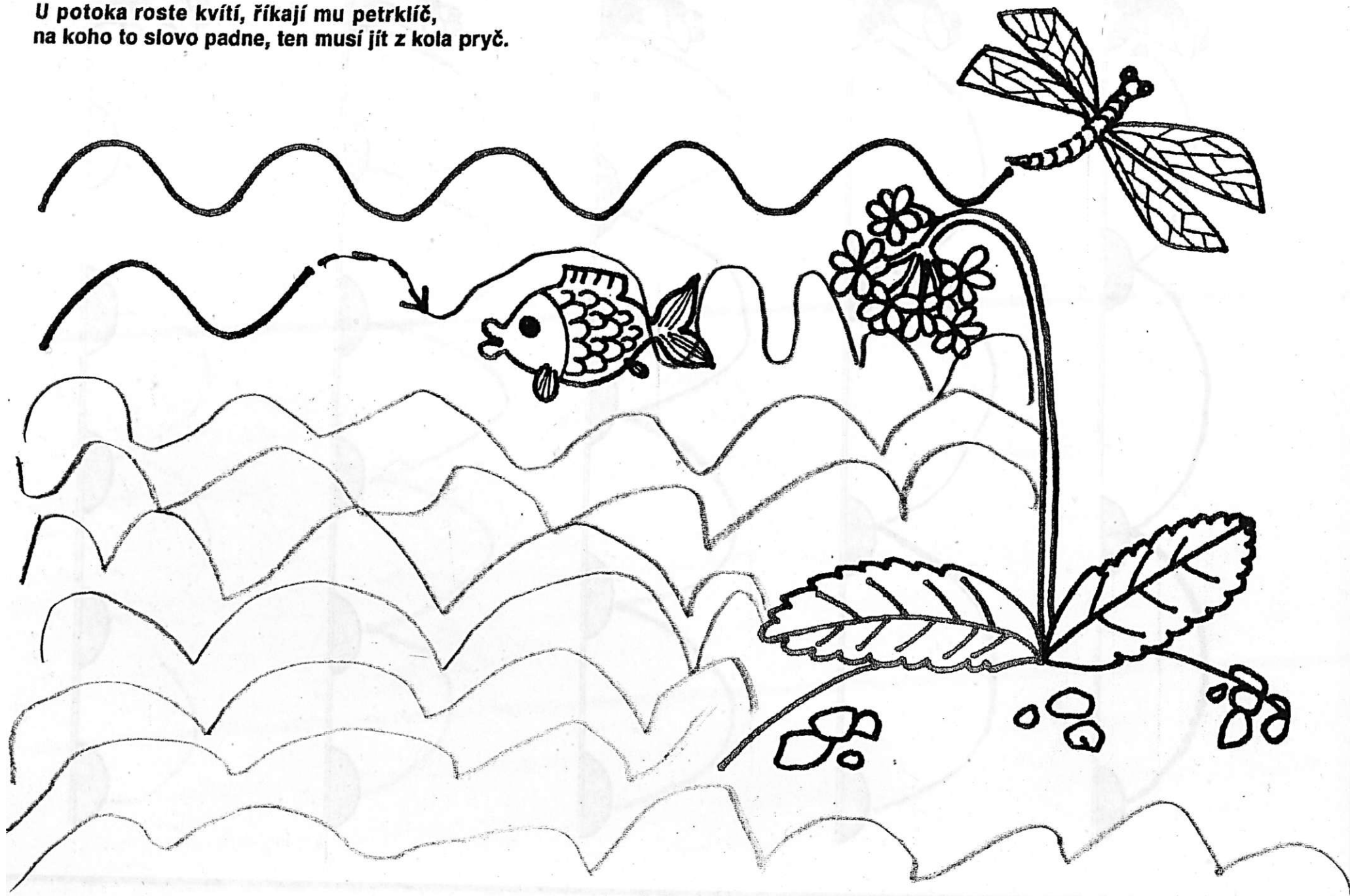
I Matěj V.	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list	jméno	1.list	2.list	3.list	4.list	5.list	6.list
držení těla	B	B	B	B	B	B	držení těla	A	A	A	A	B	B
poloha papíru	B	B	B	B	B	B	poloha papíru	B	A	B	B	A	A
postavení ruky	B	B	B	B	B	B	postavení ruky	B	A	B	B	B	B
úchop tužky	B	B	B	B	B	B	úchop tužky	A	A	A	A	A	A
přítlak na tužku	A	A	A	B	A	A	přítlak na tužku	A	A	A	B	A	A
grafo motorika	B	C	C	C	A	B	grafo motorika	B	A	B	C	A	B

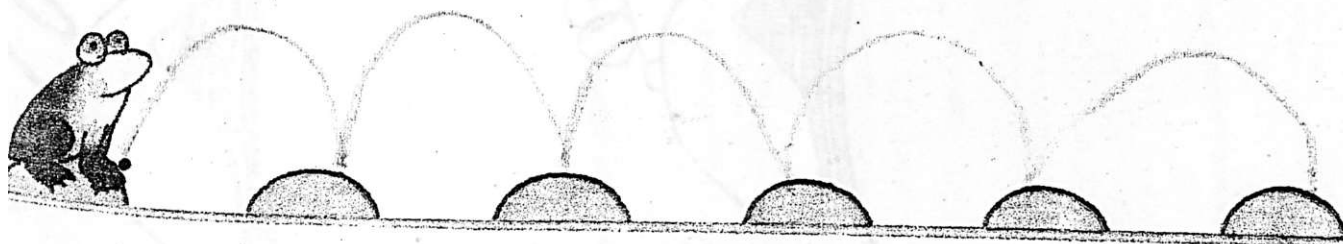
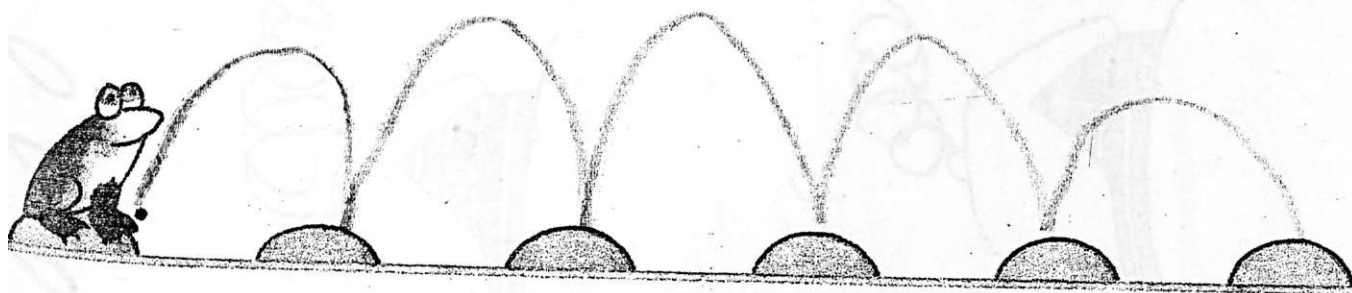
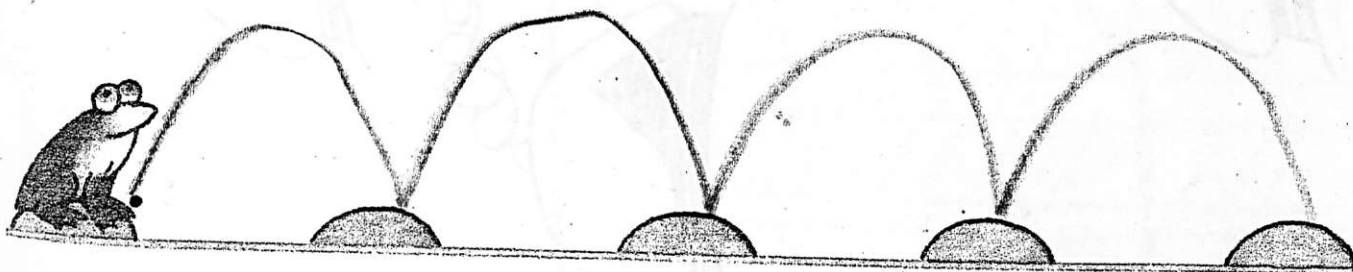
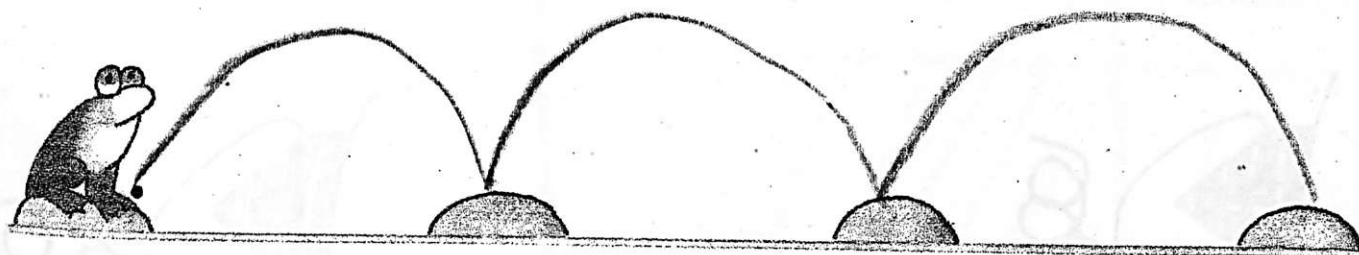
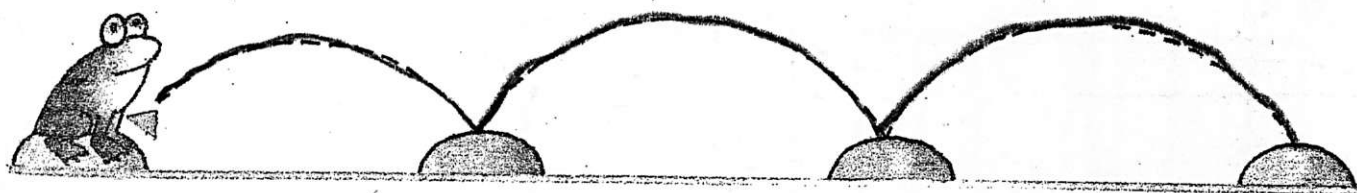
Grafomotorické listy celé výzkumné části Pavlínky K.

- vstupní test (6 grafomotorických listů)
- lekce grafomotorického programu č. 1 (20 listů)
- výstupní test (6 grafomotorických listů)

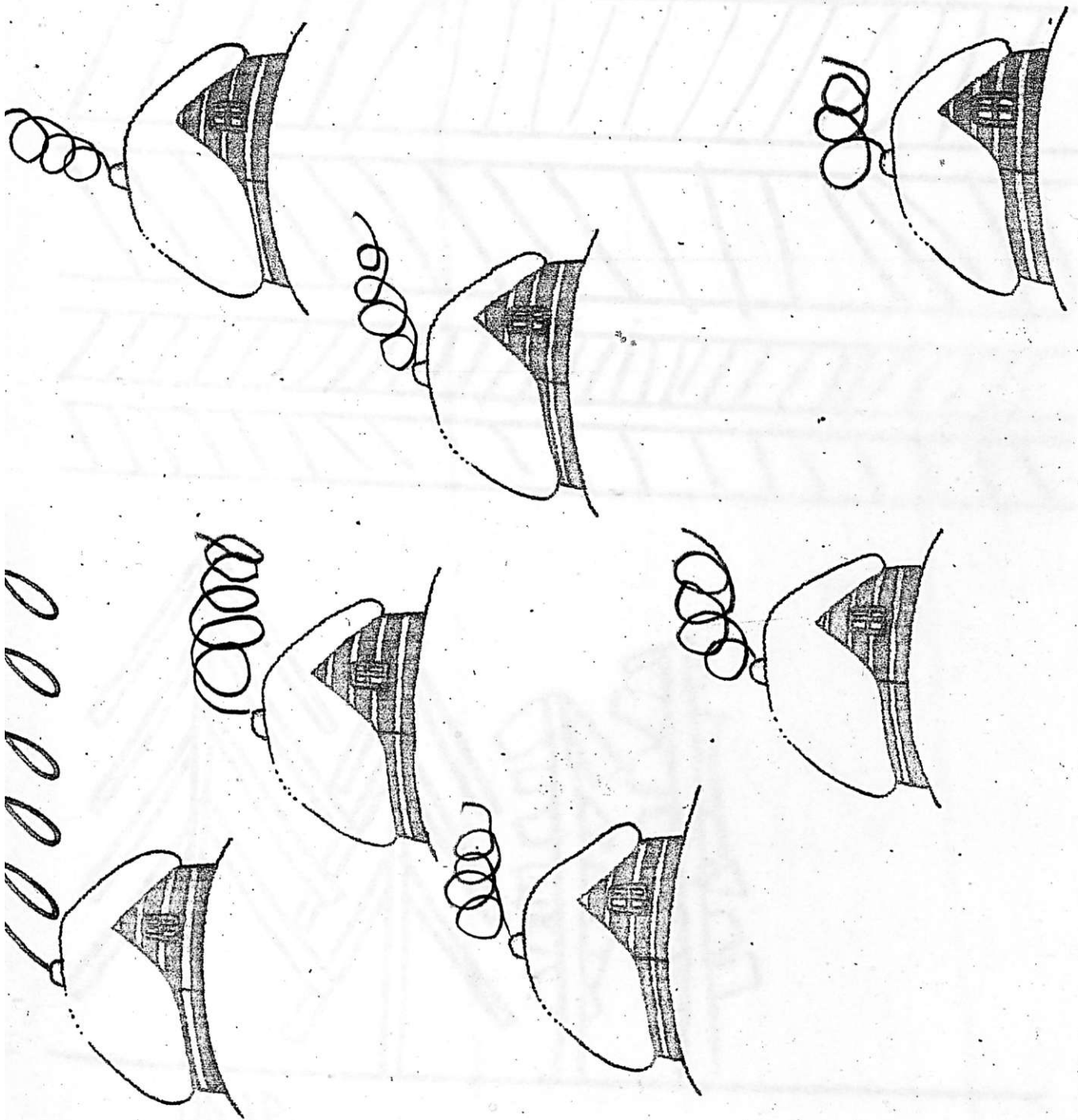

**U potoka roste kvítí, říkají mu petrklíč,
na koho to slovo padne, ten musí jít z kola pryč.**

2.15 NAKRESLIT NEJPRVE ROVNĚ, POTOM SKLON
O 45° A TĚD - STROMY V LESE

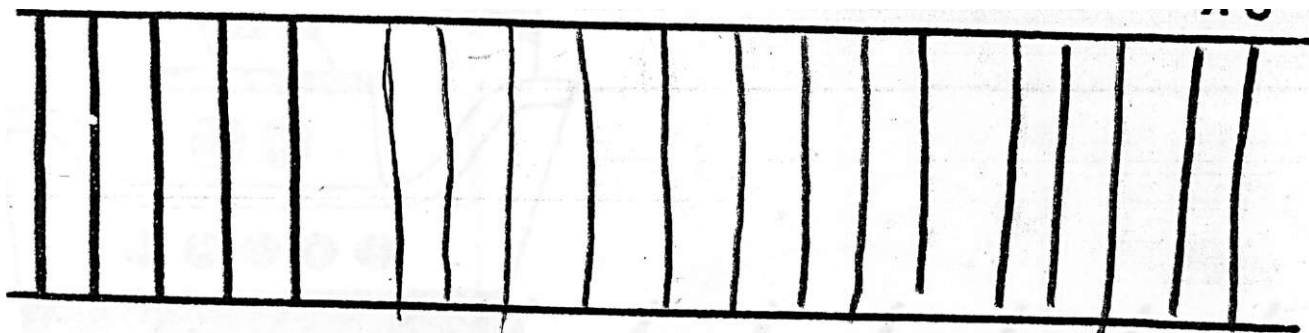

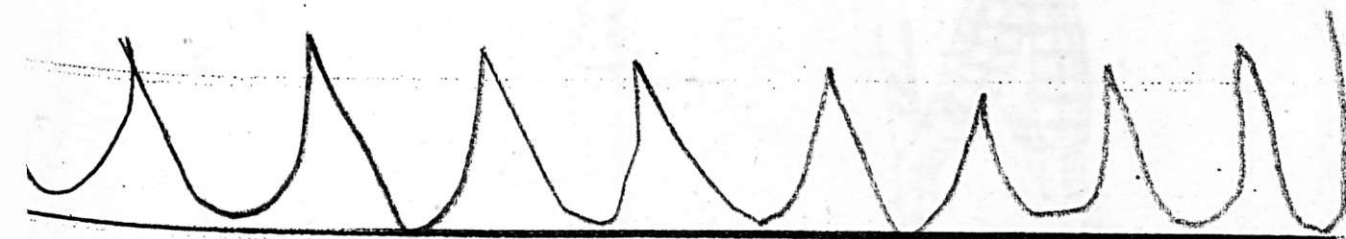
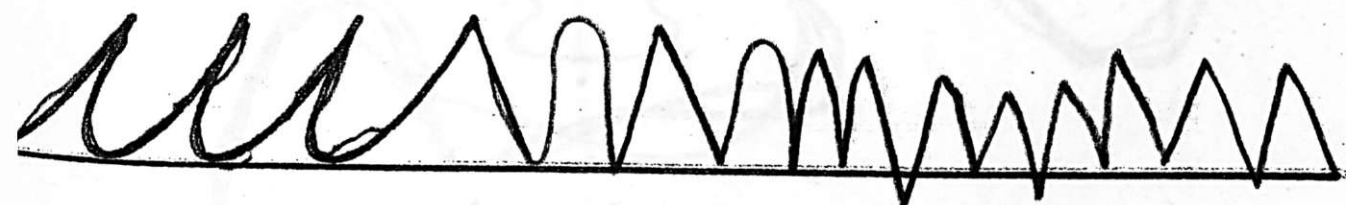
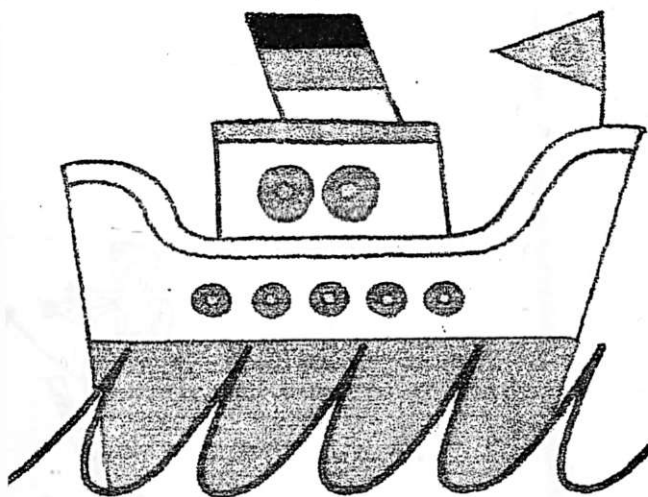
00000

ZKUS NRW2ESUT ME3PPYE ROYMF.

§|κLP

CfiWf R TEÖ - STPOHV V LESE.

OBRÁZKYS ÚKOLEM

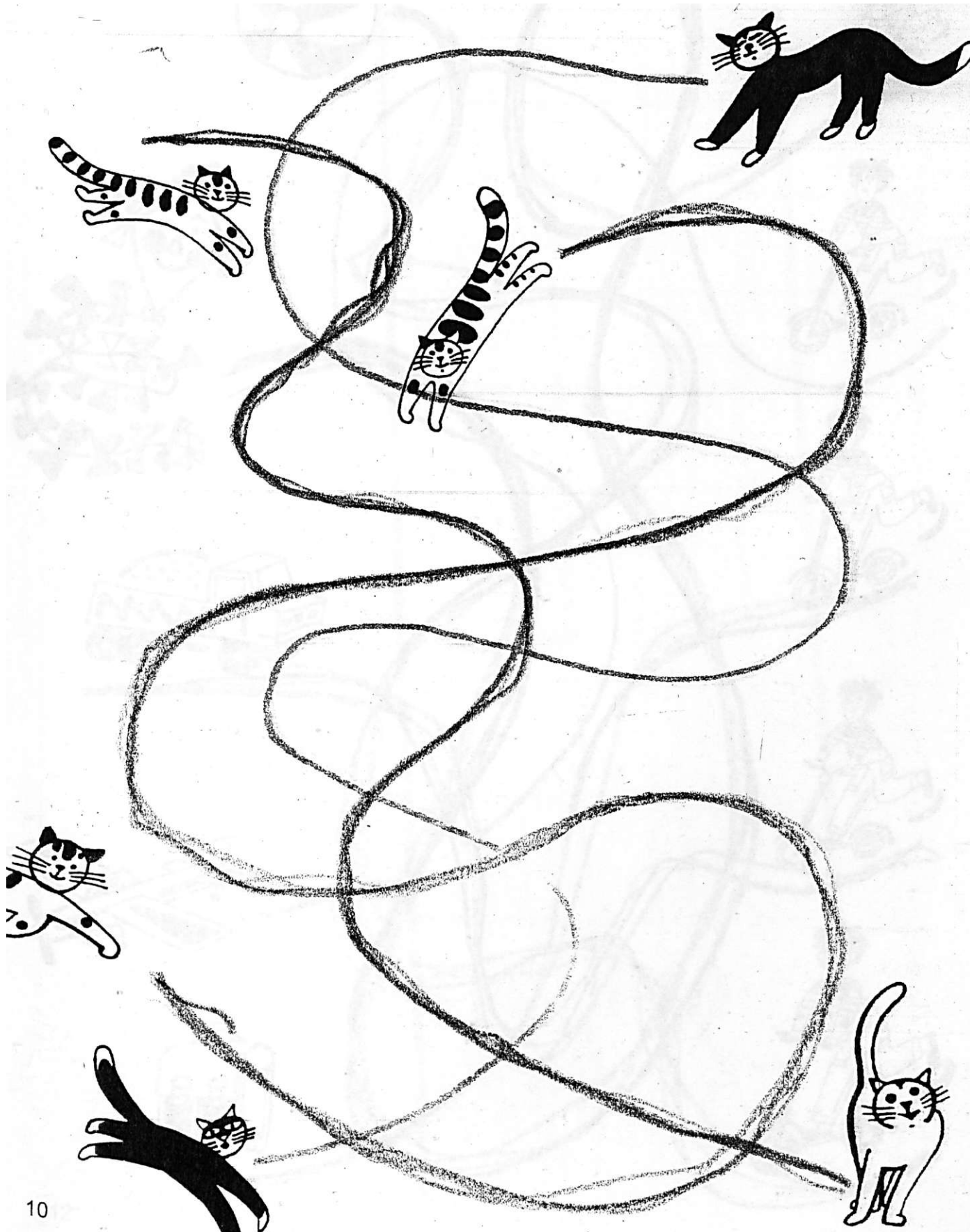
C :v'ŽDř, .TC-ZÍ Stromky.

**Jedu siaiom mezi smrčky,
cestu dobře znám.**

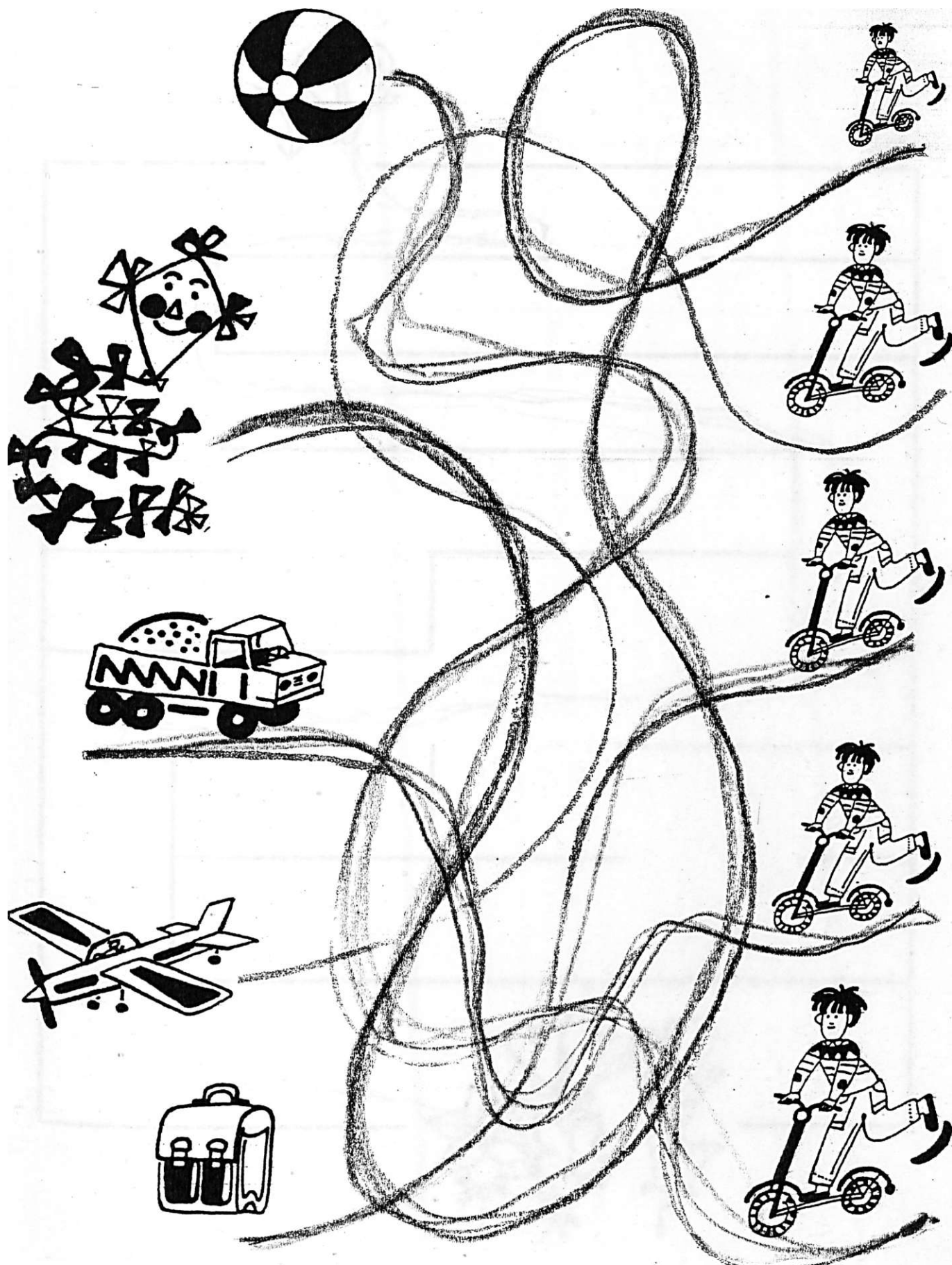
I. OBRÁZKY S ÚKOLEM

Které dvě kočky si spolu hrají?
Spojují je klubíčka; obtáhni barevně jejich nitky.

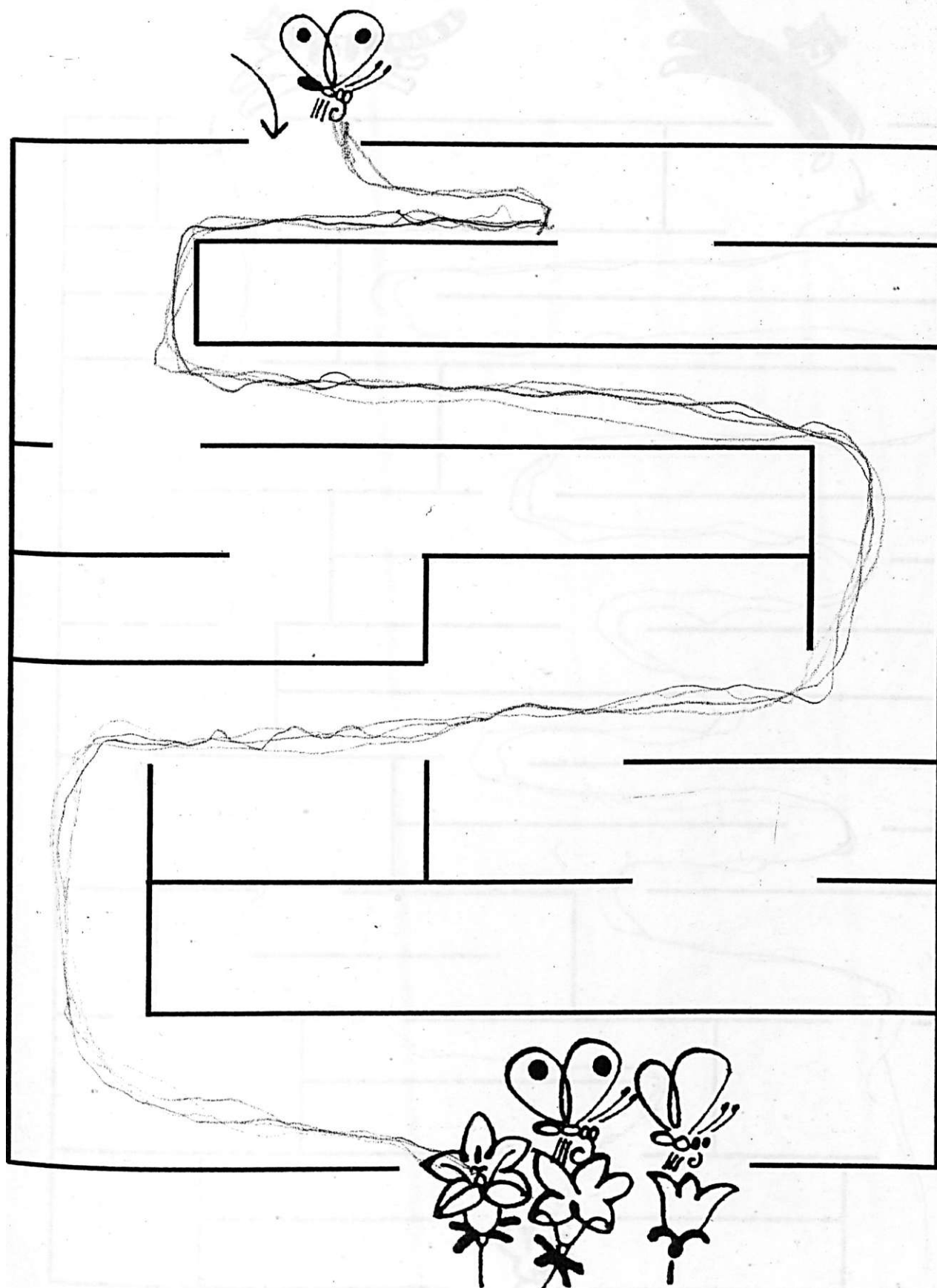

I. OBRÁZKY S ÚKOLEM

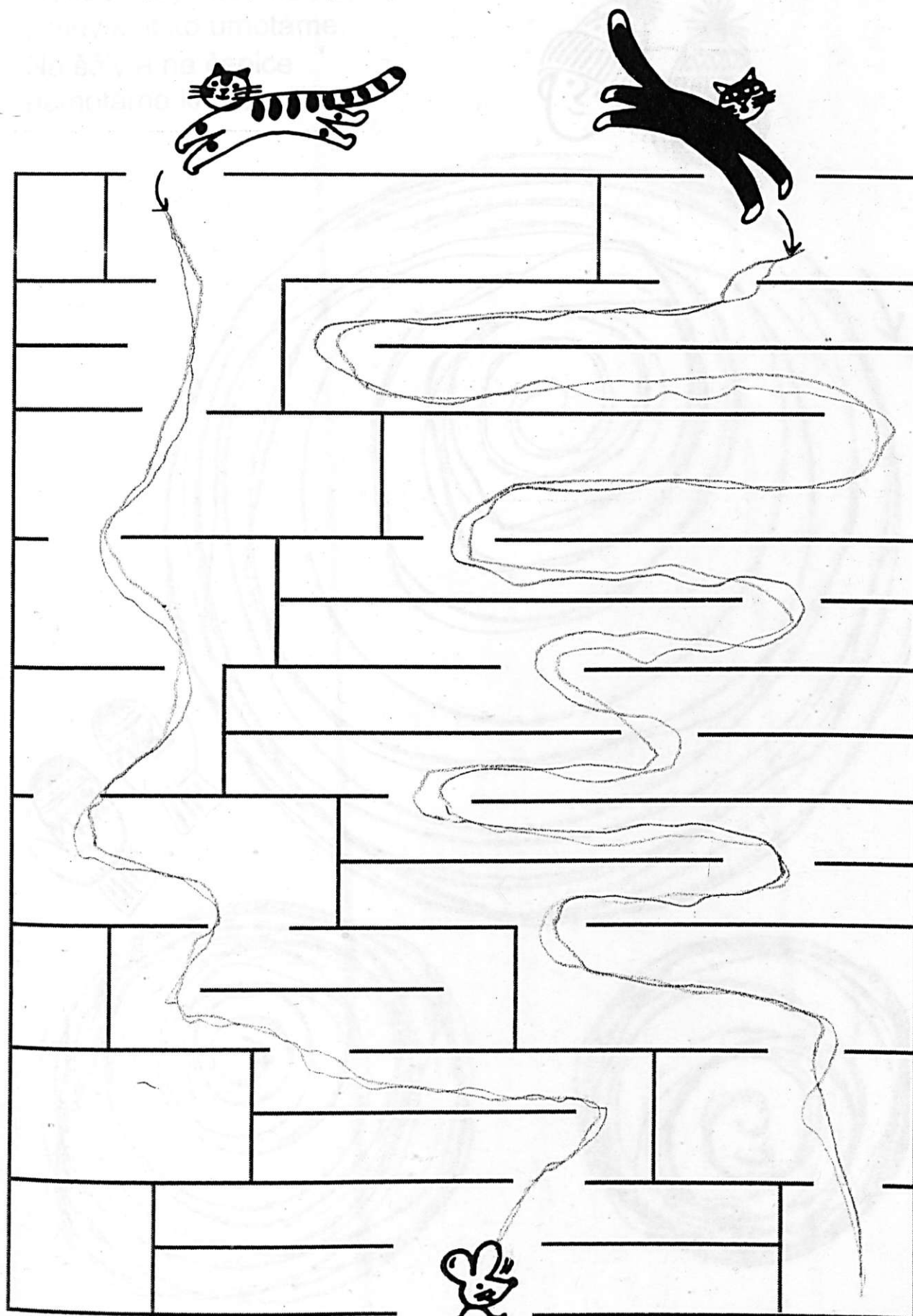
Pro kterou z věcí si který kluk jede?

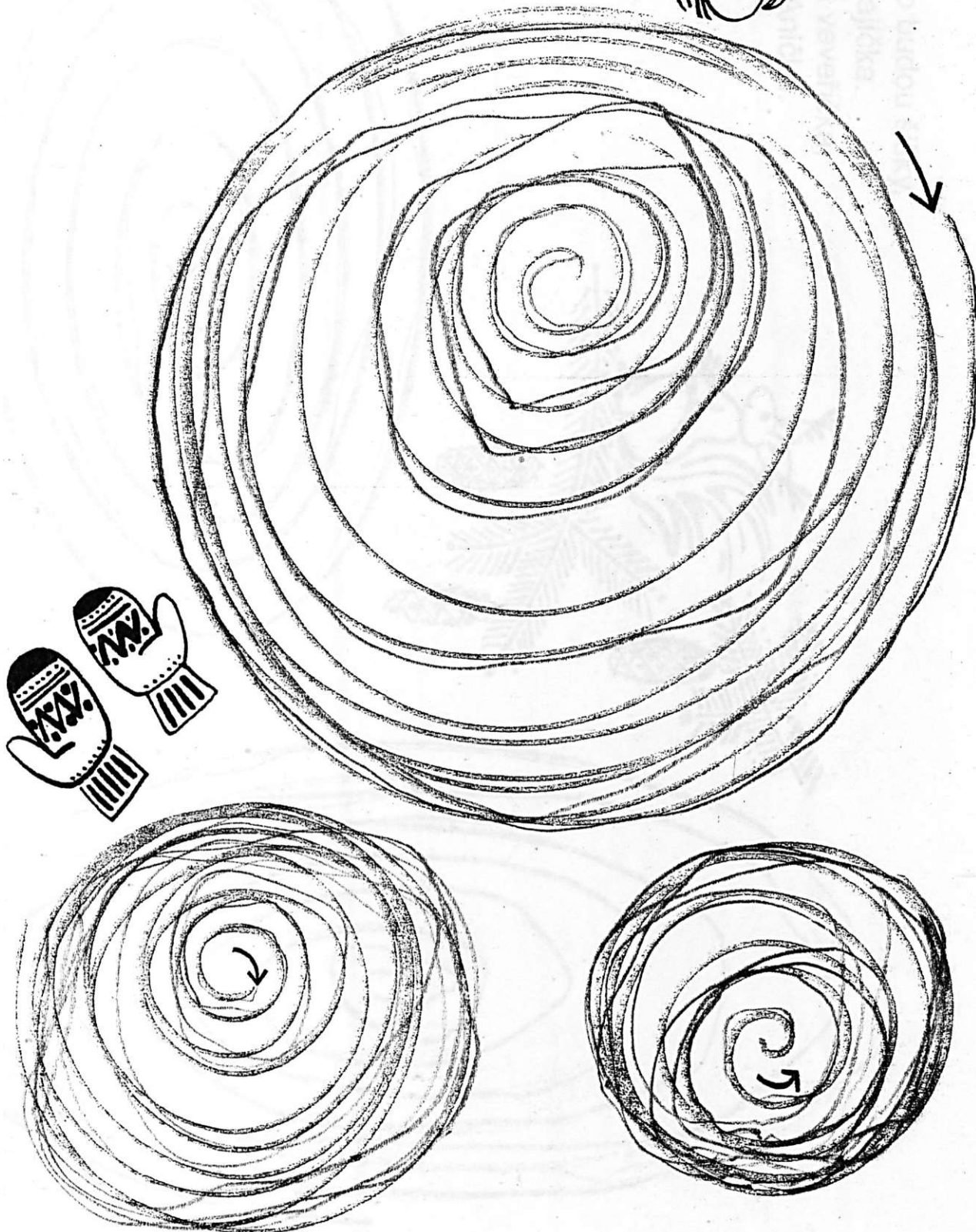
Pomoz najít motýlkovi jeho kytičku.

A co kočky? Kterápak chytí myš?

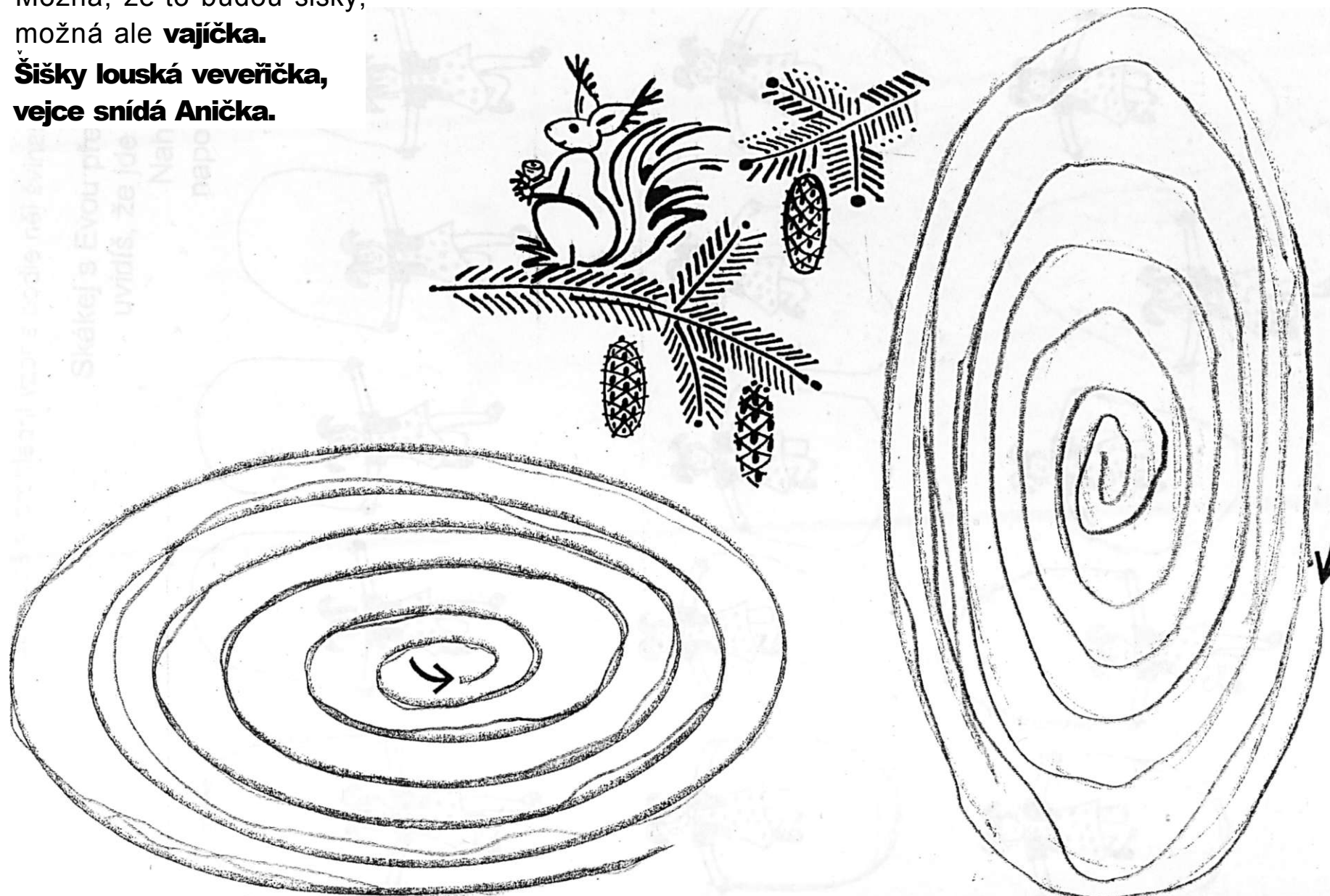

**Ovečku když ostriháme,
z vlny klubko umotáme.
Na šály a na čepice
namotáme klubek více.**

Možná, že to budou šišky,
možná ale **vajíčka**.

**Šišky louská veverička,
vejce snídá Anička.**

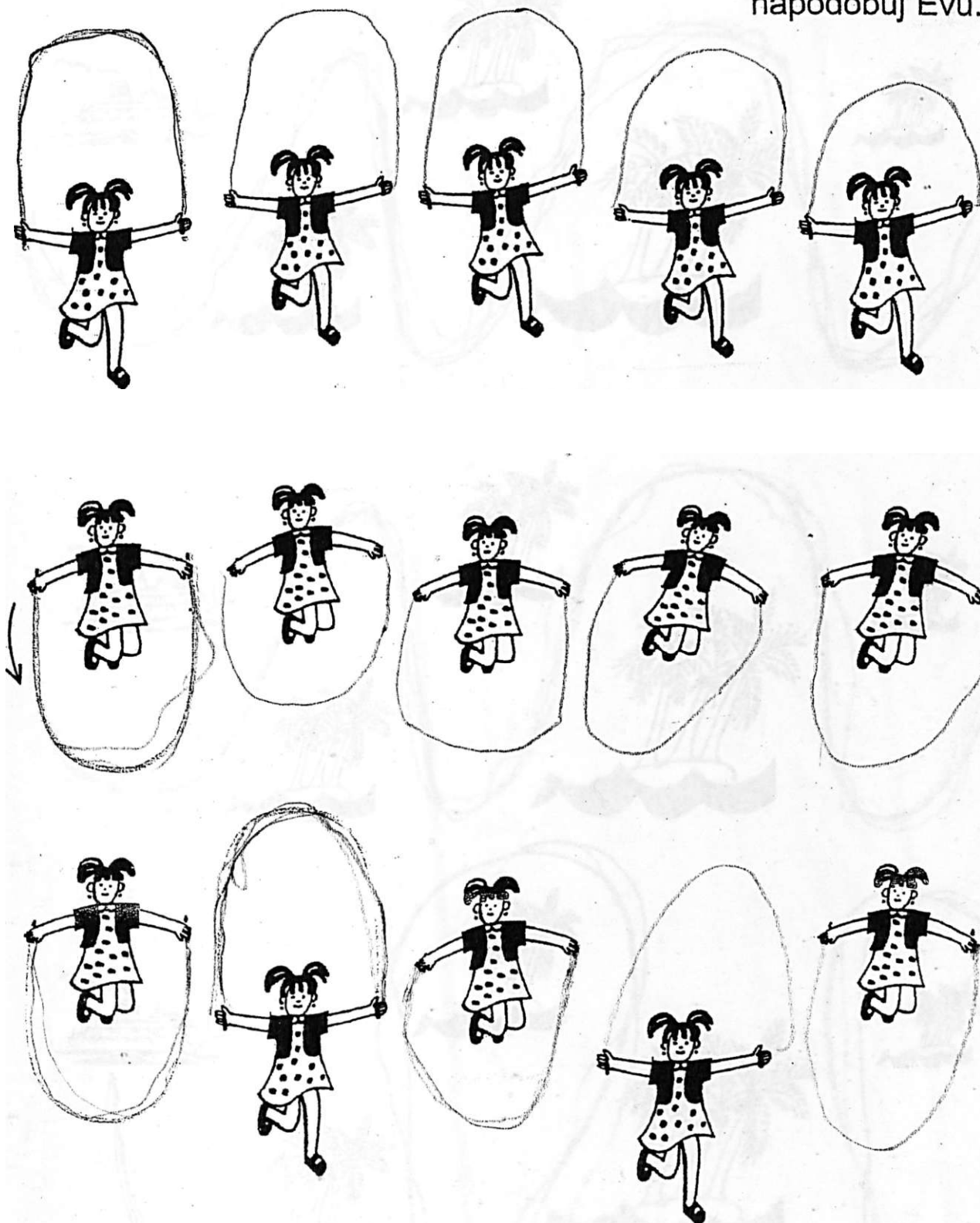

II. ZNÁZORŇOVÁNÍ POHYBU V URČITÉM SMĚRU

V každé řadě s; prohlédni vzor s oodle něj švihadla dokresluj.

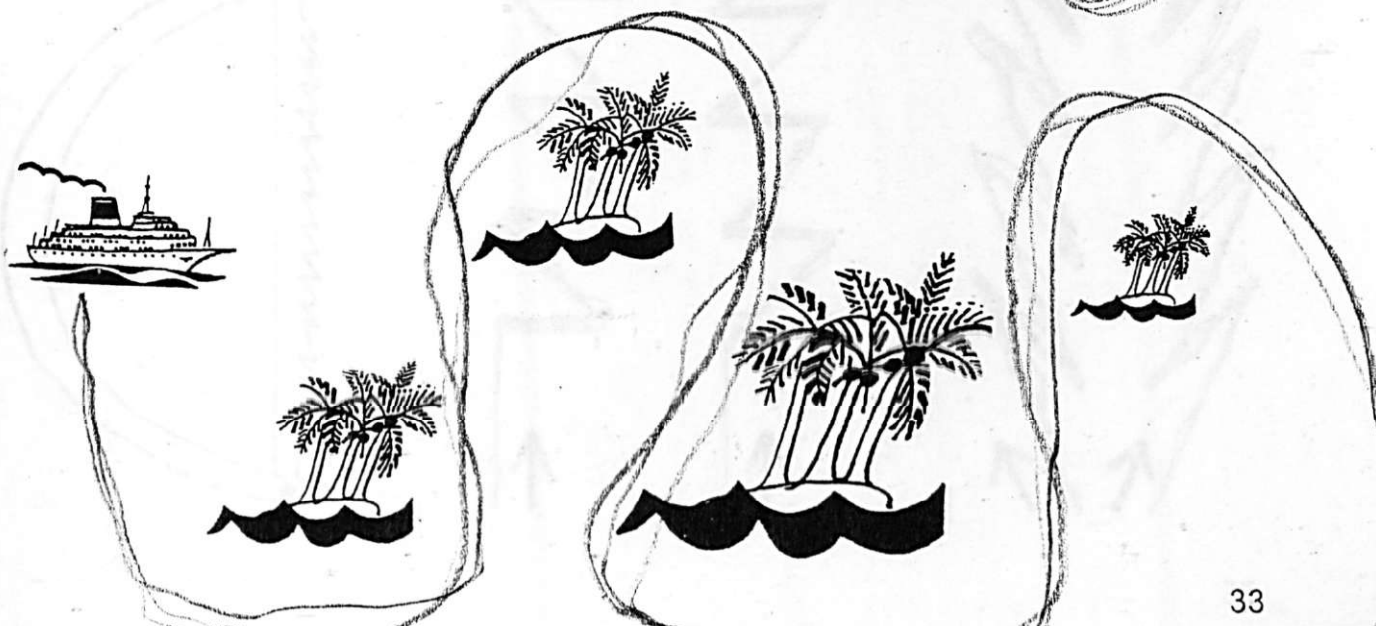
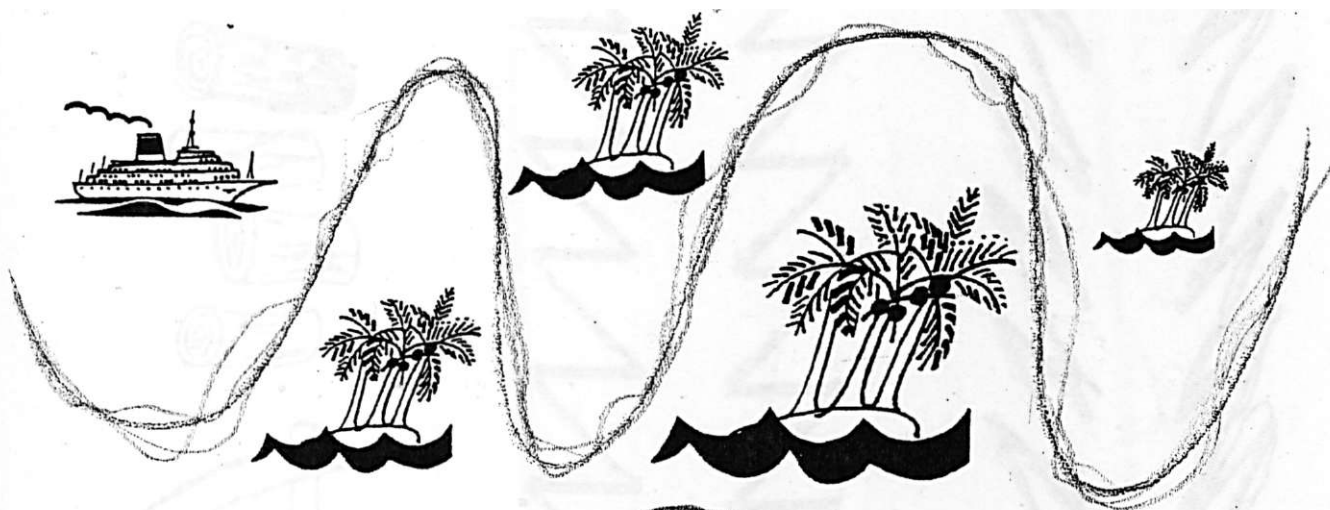
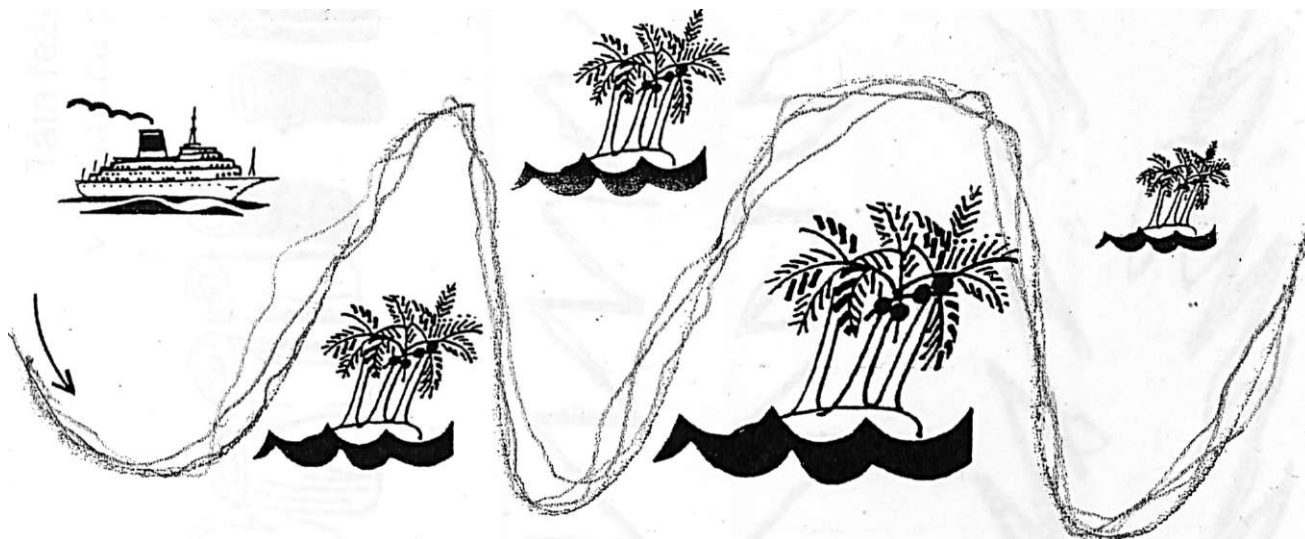
**Skákej s Evou přes švihadlo,
uvidíš, že jde to snadno.**

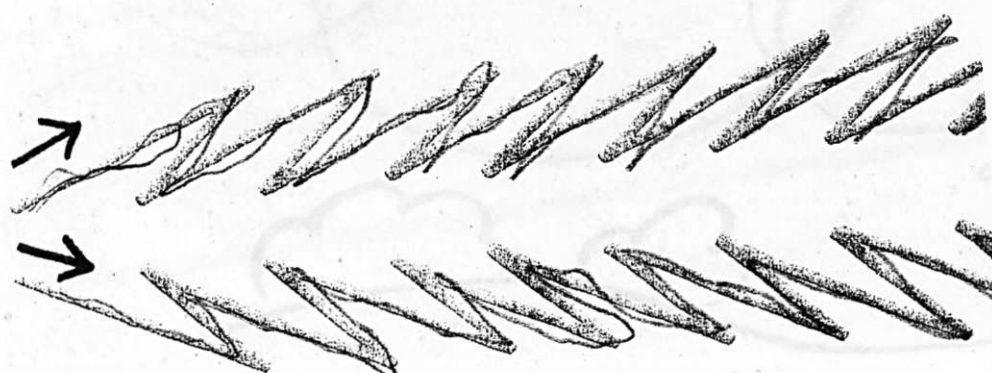
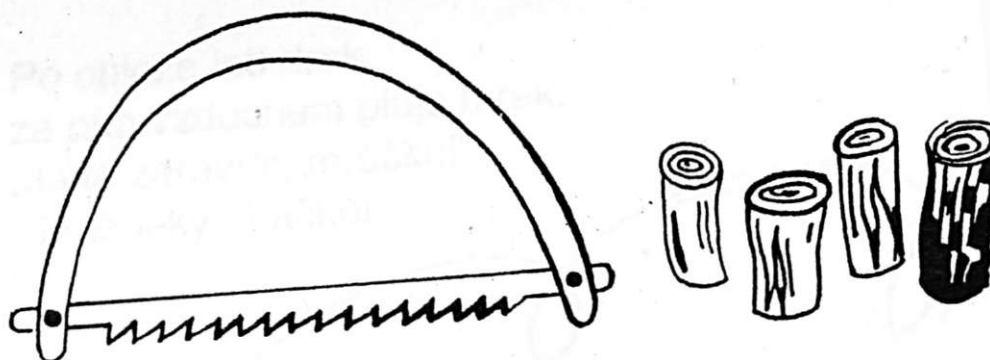
**Nahoru a dolu,
napodobuj Evu.**

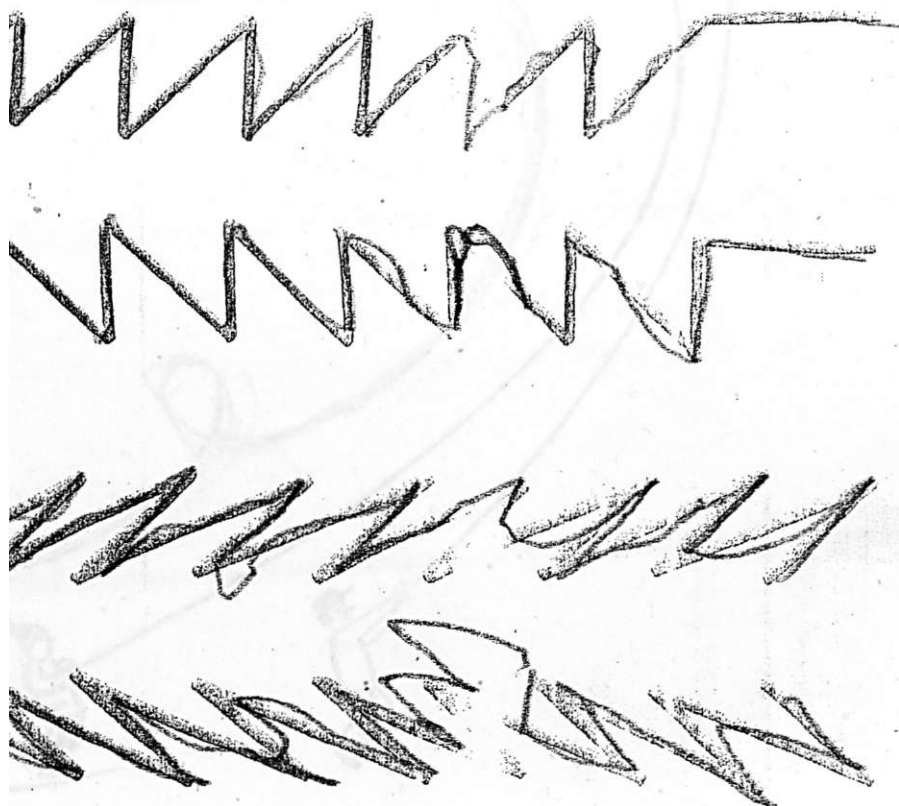
II. ZNÁZORŇOVÁNÍ POHYBU V URČITÉM SMĚRU

**Pluji kolem ostrovů,
zabloudit prý nemohu.
Pamník brázdí vlnami,
břeh je dávno za námi.**

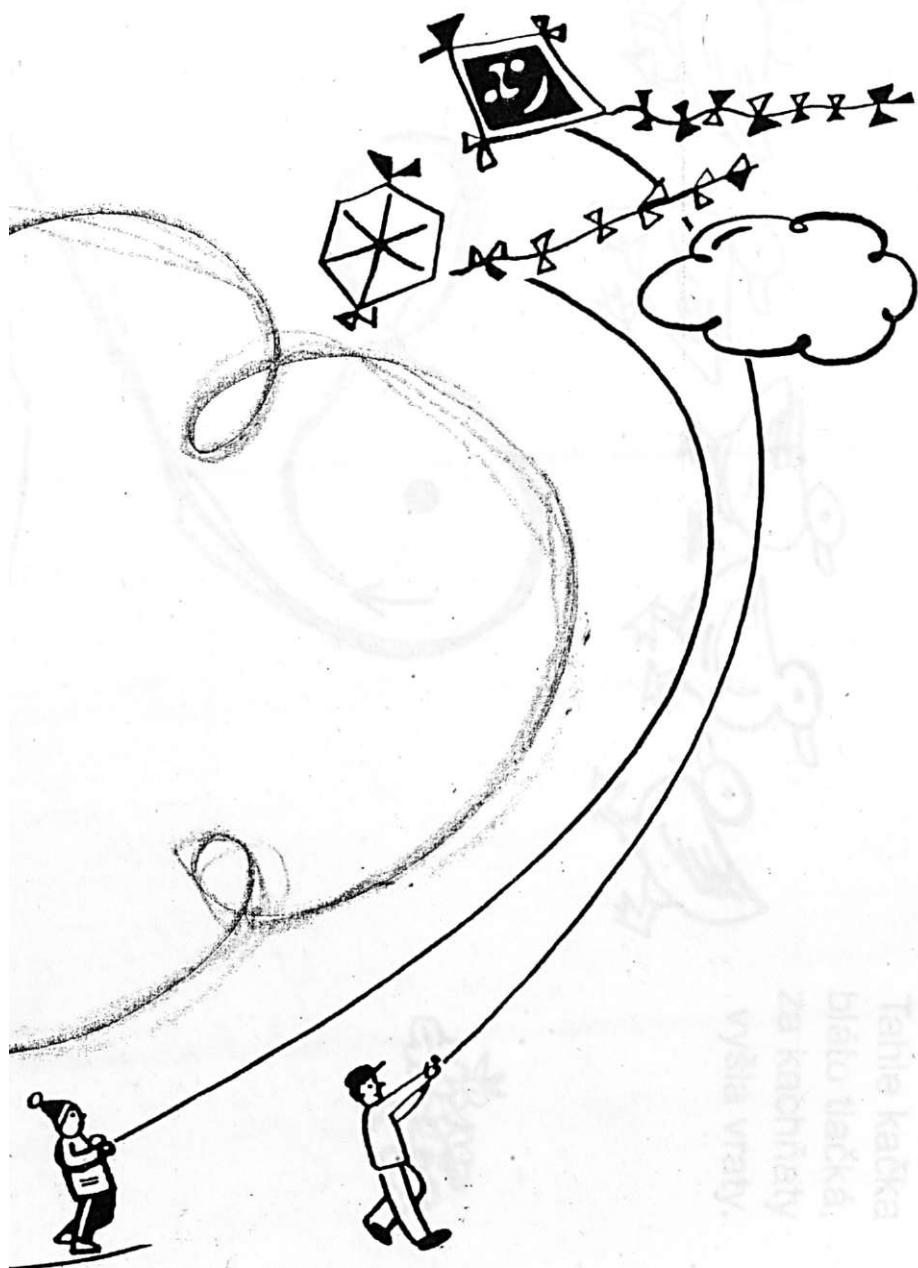

**Táta řeže pilou dříví,
v mžiku má polínka čtyři.**

II. ZNÁZORŇOVÁNÍ POHYBU V URČITÉM SMĚRU

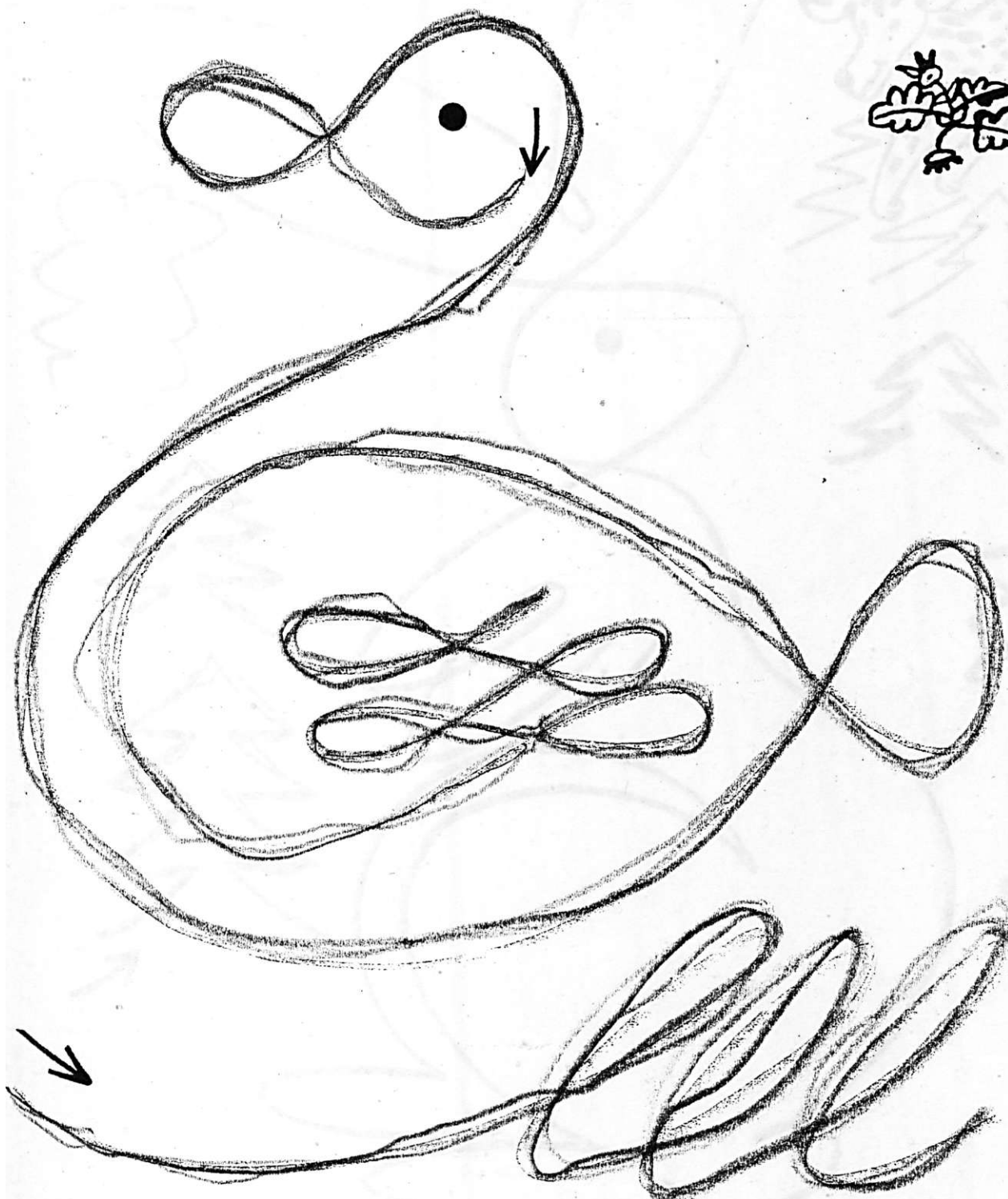
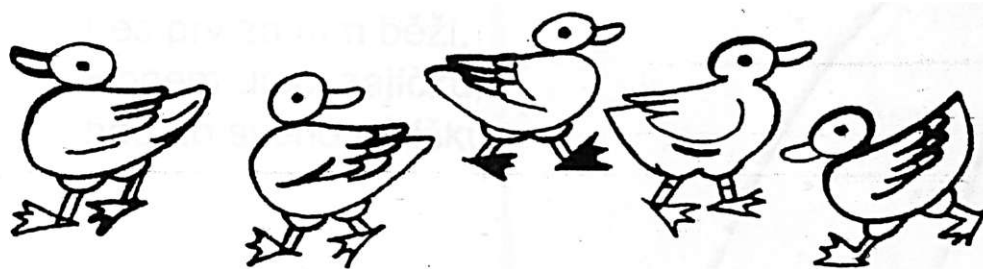
Po obloze **letí** drak,
za ním vzduchem **pluje** mrak.
„Já tě zdravím, **mráčku!**“
„Já tě taky, **dráčku!**“

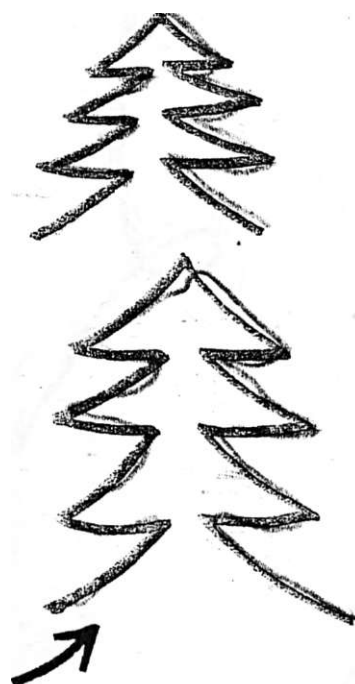
Tahle kačka
blatě tlačí,
za kloboučky
vyšla vřaty.

III. OBTÁHOVÁNÍ JEDNOTAŽNÉ LINIE

Tahle kačka
bláto tlačká,
za kachňaty
vyšla vraty.

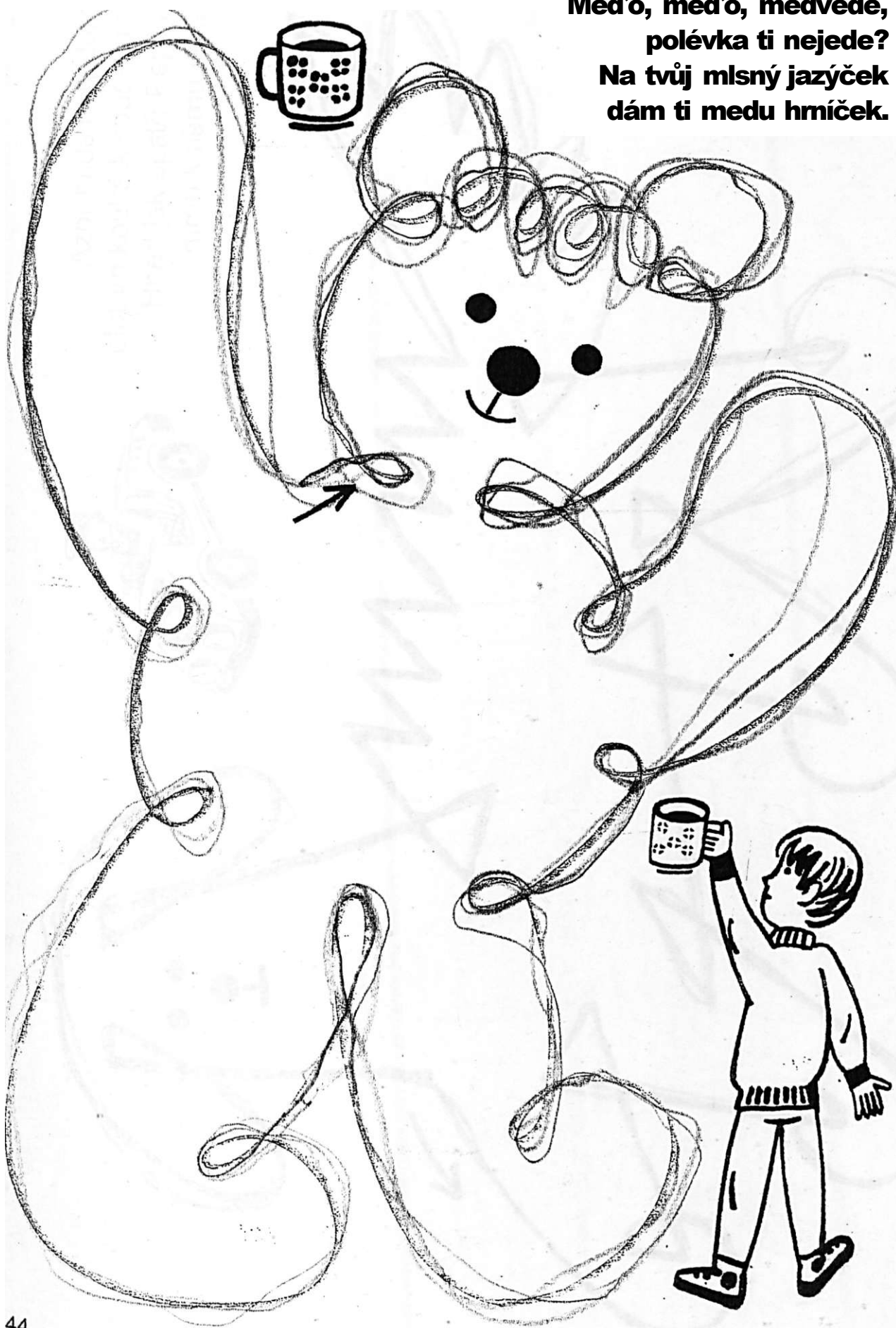

**Zajíc uši střeží,
pes prý za ním běží.
Honem uteč, zajíčku,
hop do svého pelíšku.**

III. OBTÁHOVÁNÍ JEDNOTAZNE LINIE

**Méd'o, méd'o, medvede,
polévka ti nejede?
Na tvůj mlsný jazýček
dám ti medu hmíček.**

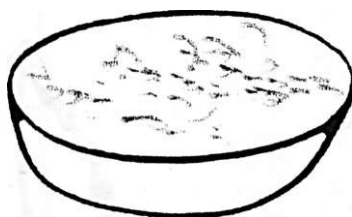
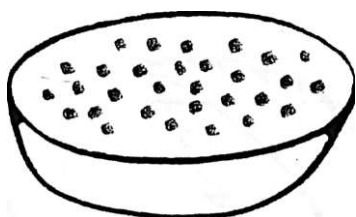
**Azor hlídá celý dům,
plotem kouká k sousedům.
Hned jak spatří Pepíka,
dírou k němu utíká.**

III. OBTAHOVÁNÍ JEDNOTAŽNÉ LINIE

IV. CVIČENÍ NA ZOBRAVNĚNÍ ŠPETKY A ZÁPĚSTÍ

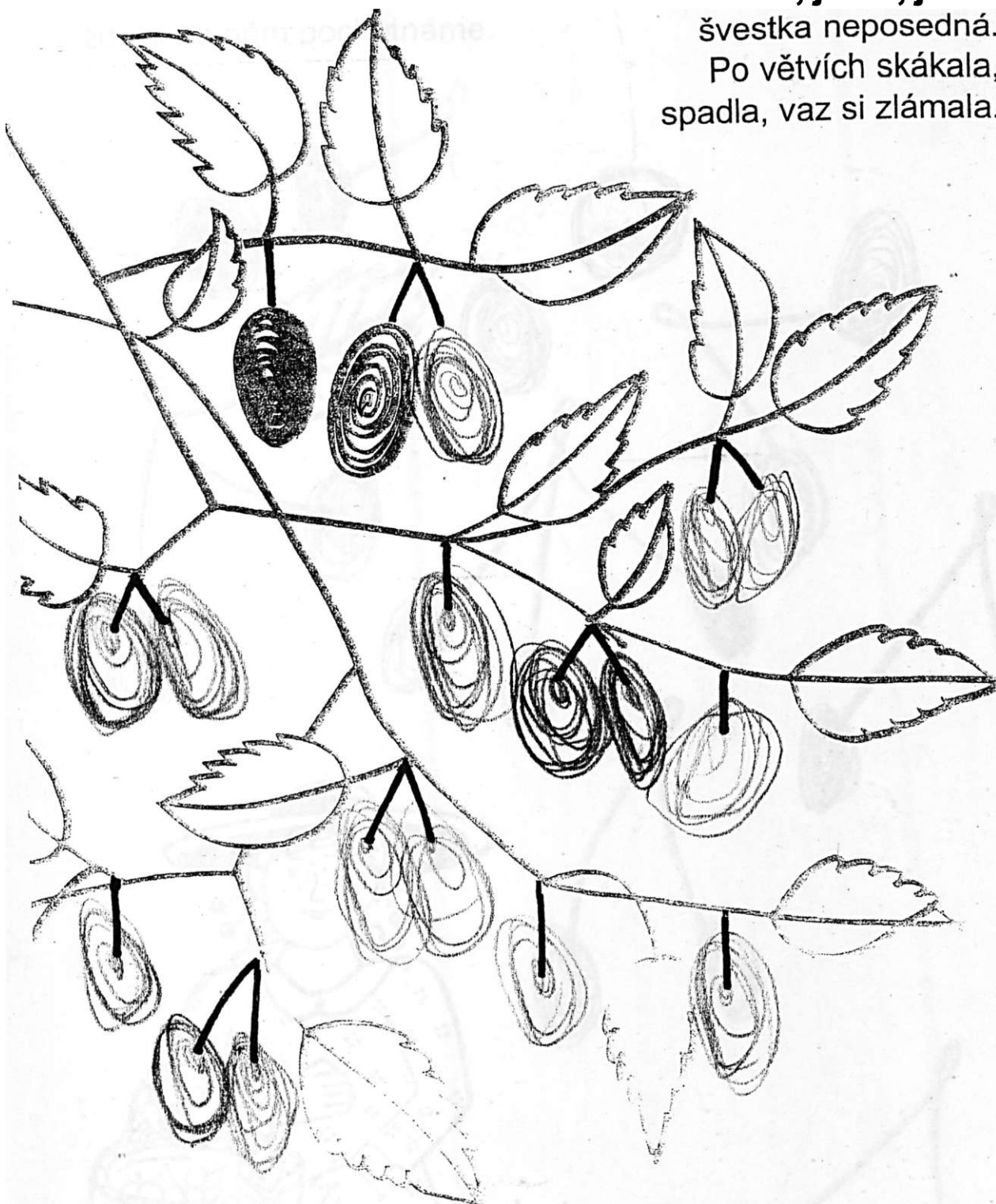
**Na každou mističku,
nasyp slípce pšeničku!**

IV. CVIČENÍ NA ZOBRATNĚNÍ ŠPETKY A ZÁPĚSTÍ

K!P k^d-u Stopku udělej švesku a spadane pod strom nakresli taky, budou dooré na povidla.

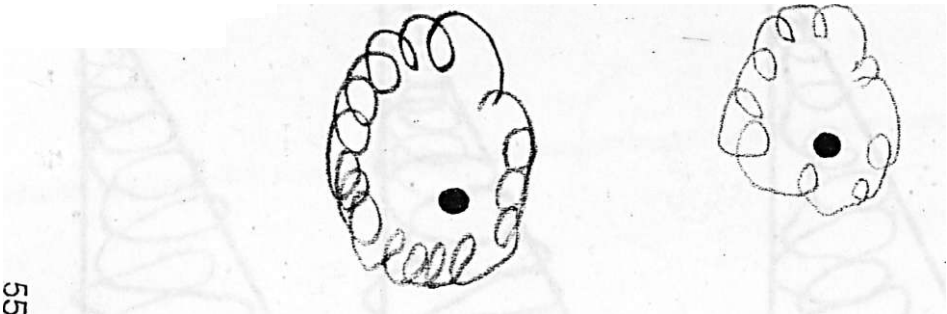
Jedna, jedna, jedna
švestka neposedná.
Po větvích skákala,
spadla, vaz si zlámala.

**Třešně nejdřív očesáme,
do sklenic je naskládáme.
Z třešňí kompot rádi máme,
vždy si na něm pochutnáme.**

"piBiBiBa"

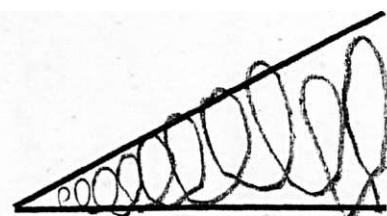
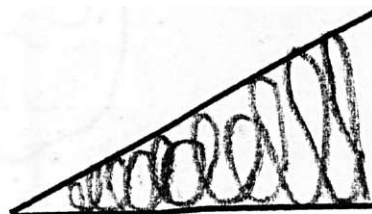
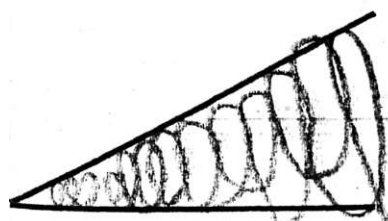
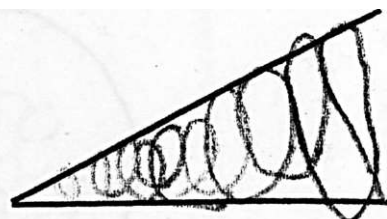
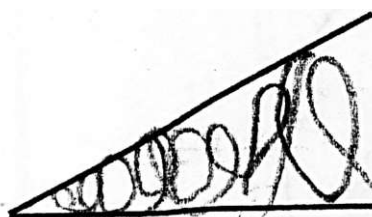
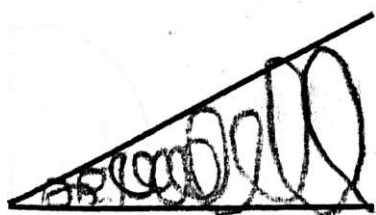
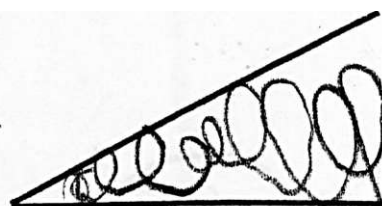
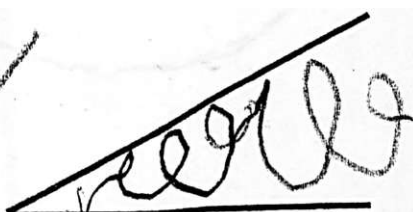
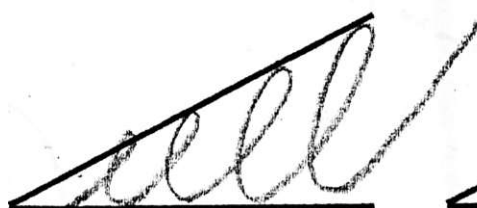
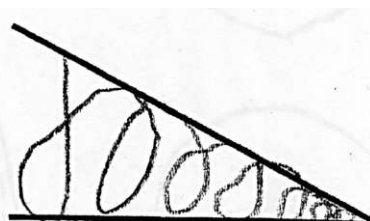
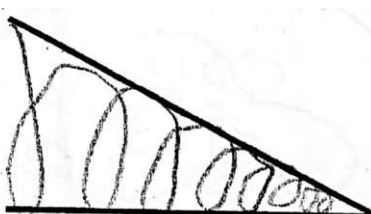
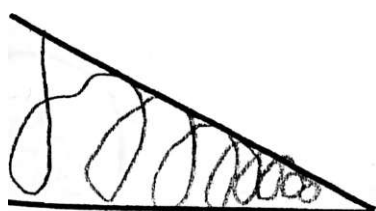
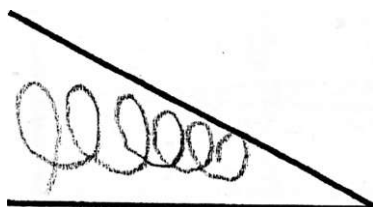

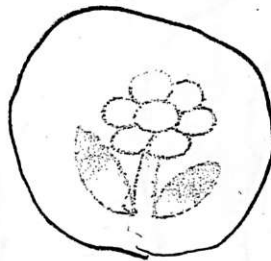
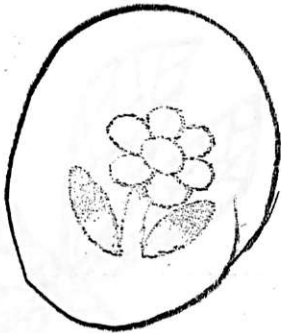
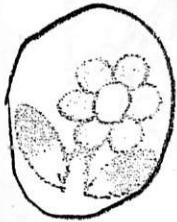
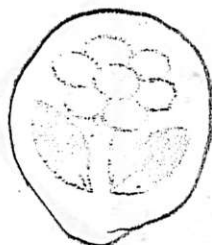
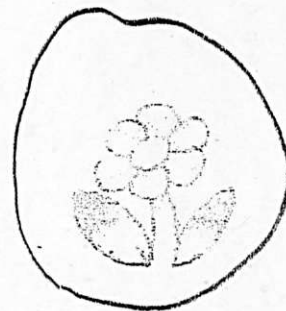
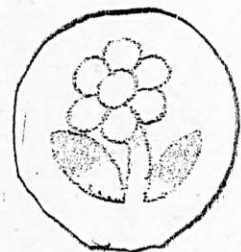
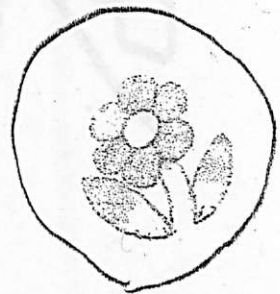
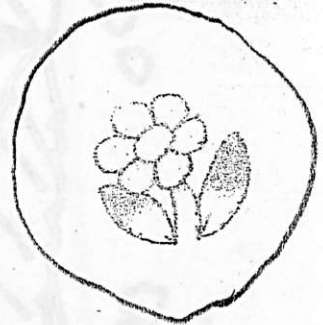
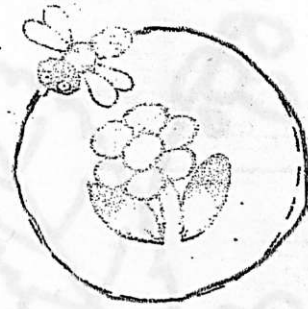

**Kolem středů lístků pět,
namaluj si luční květ.**

IV. CVIČENÍ NA ZOBRAVNĚNÍ ŠPETKY A ZÁPĚSTÍ —

**U potoka roste kvítí, říkájí mu petrklíč,
na koho to slovo padne, ten musí jít z kola pryč.**

'V/'

¥/

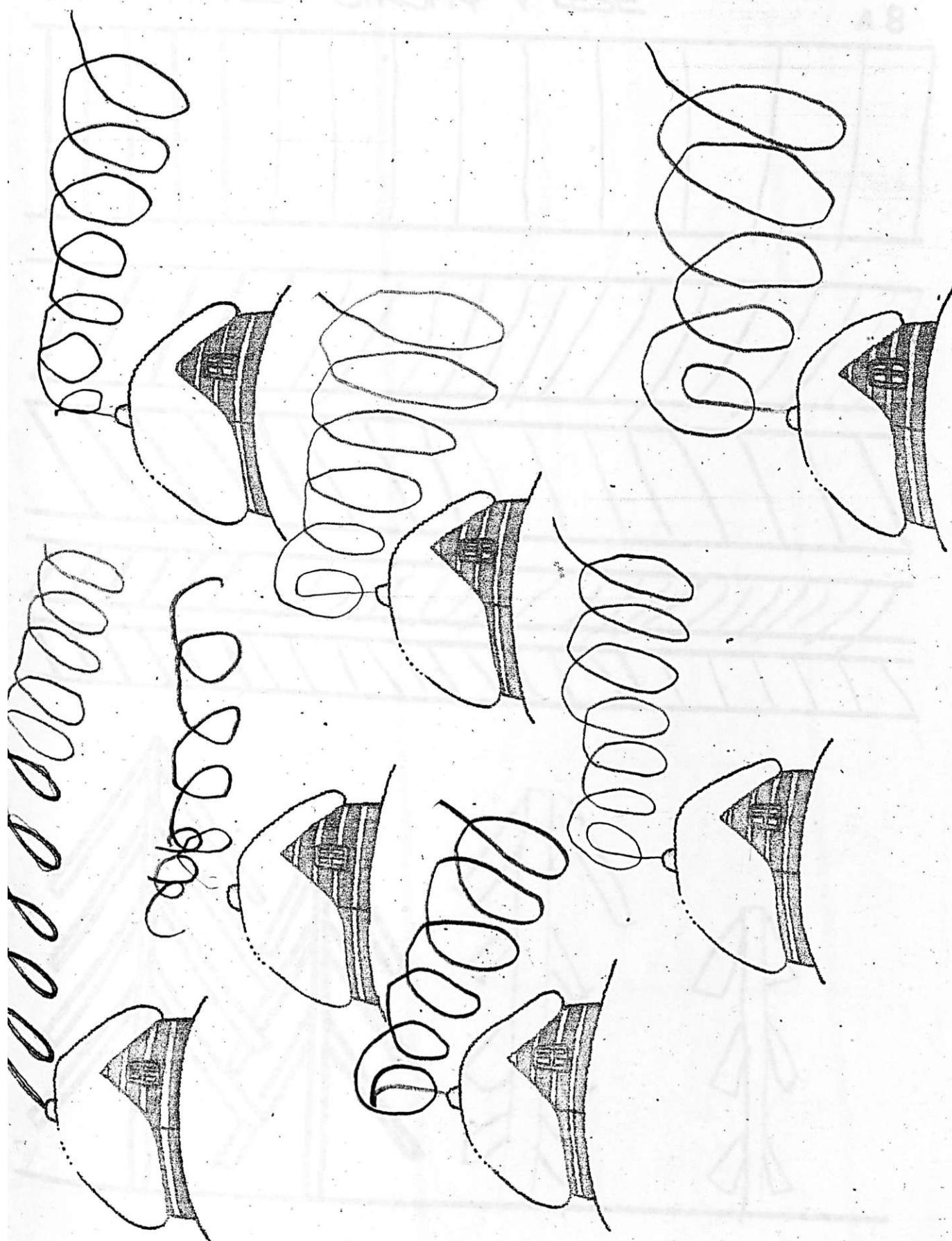
y

i

PAO A

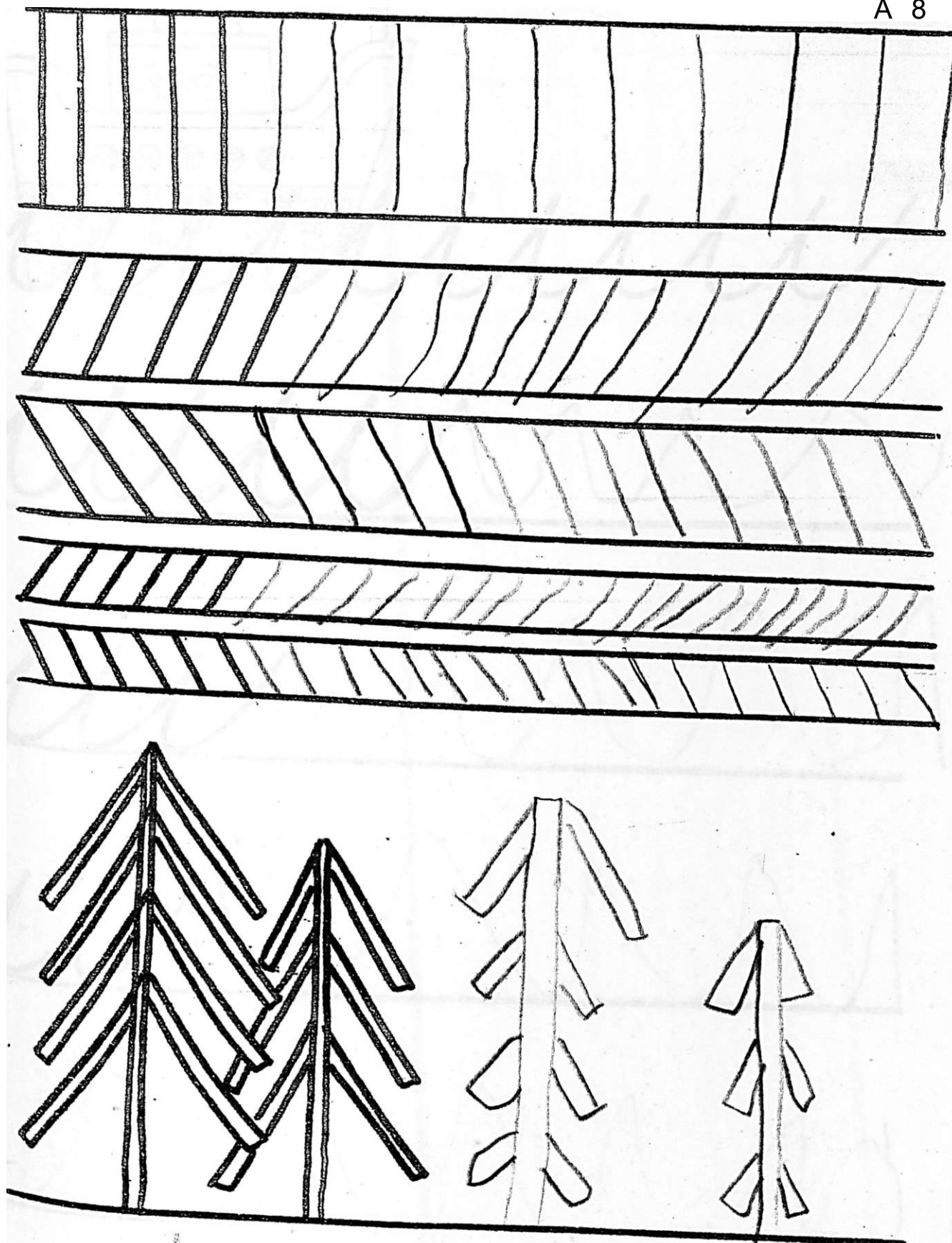
ZADÁNÍ: VYKRESLIT NEJPRVE ROVNÉ, POTOM KŘIVÉ
ČARU A TEĎ - STROMY V LESE

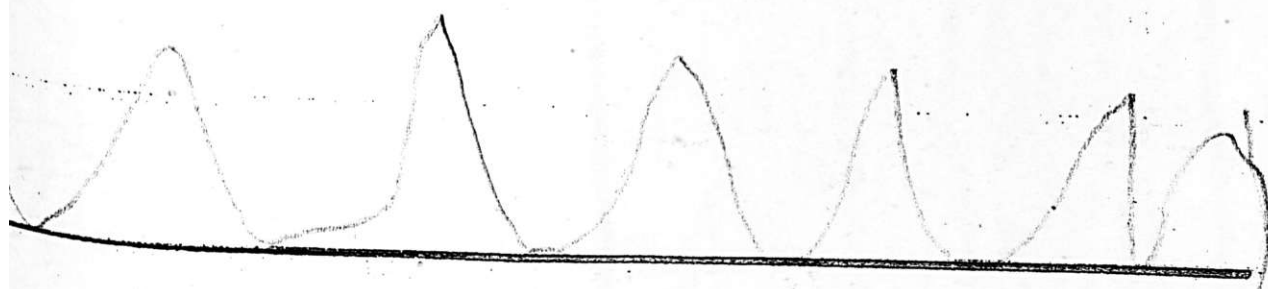
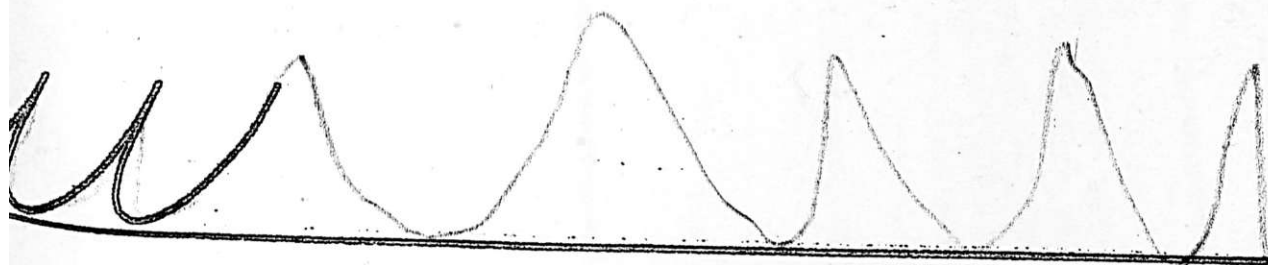
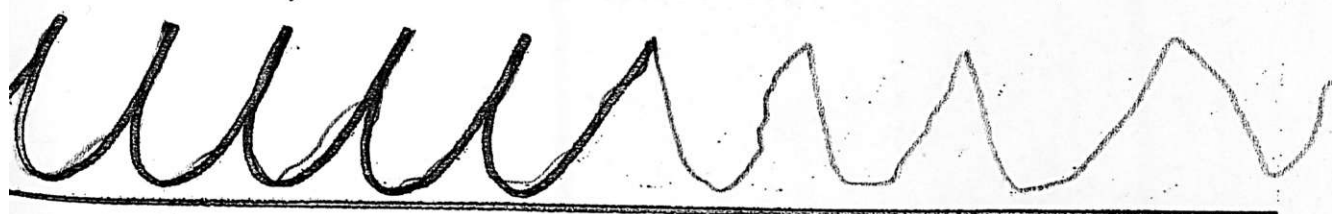
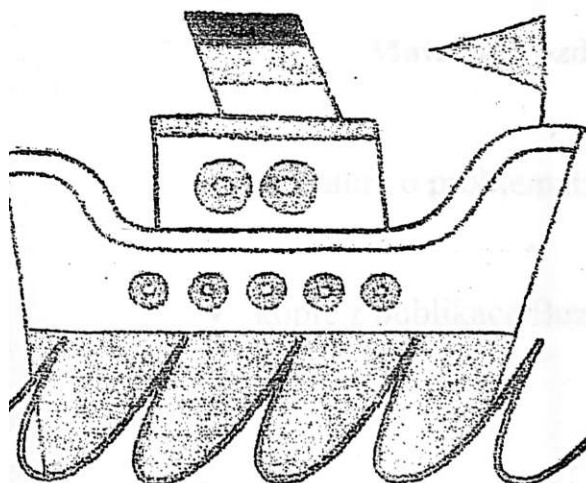
ZKUS NRWESUT NEJPRVE ROVNĚ",
СІР-V РІ ТЕБ - СІРОМ V LESE.

giKmp

A 8

PAVA

Materiál rozdaný učitelkám mateřských škol

- literatura o problematice levorukosti
- kopie z publikace Bezstarostné roky? (Kuchařská, Švancarová 2004, s. 37)
- kopie z publikace Diagnostika lateralit a metodika psaní levou rukou (Křišťanová 1995, s. 36 - 37)

LITERATURA O PROBLEMATICE LEVORUKOSTI:

Leváci a jejich výchova - Jane m. Healey
Portál, Praha 2002

Bezstarostné roky ? / Kroky a krůčky předškolním věkem, poradenství pro rodiče /
Anna Kuchařská, Daniela Švancarová
- Scientia, Praha 2004

Z těch starších :

Výchova leváků v rodině - Miloš Sovák
SPN, Praha 1985

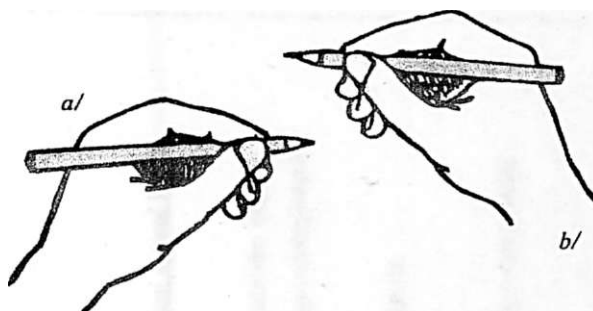
Praxe dětského psychologického poradenství - Zdeněk Matějček
SPN, Praha 1991

Ruka by při kreslení či při malování měla být *celkově uvolněná* - v rameni, lokti i v zápěstí. K tomu nejlépe slouží cvičení na větších formátech papíru. Dejte ale pozor - když si dítě trénuje uvolňovací čáry, mělo by mít na obou stranách dostatek papíru, aby nepřetáhlo na podlahu nebo na stůl. (Ne všechny materiály, které používá, se čistí jednoduše.) Nejlépe se k tomu hodí archy balicího papíru. Tyto uvolňovací cviky může dítě zkoušet vestoje u stolu (výborné je, když má stůl sklopnou vrchní desku), u kolmé stěny (tabule) nebo v kleku na zemi. Později, když už dítě „netrénuje“, ale skutečně kreslí, stačí menší formát papíru, např. A3, později A4.

Správné držení tužky

Uvolněná musí být *nejen celá paže, ale i prsty*. Ty mají svírat kreslicí (psací) pomůcku bez zbytečné křečovitosti. Tužka, pastelka, štětec nebo třeba fix se má správně držet mezi palcem a ukazovákem a prostřední prst je pouze podpírá zespoda. Prsty by měly být asi 2 cm od papíru, tak aby ruka volně ležela na podložce a mohla se po ní plynule pohybovat. Horní konec kreslicí (nebo psací) pomůcky směřuje k rameni (u praváka k pravému, u leváka k levému), nebo alespoň kousíček vedle ramene. K papíru musí mířit trochu zešikma, ne kolmo, protože leží v prohlubni mezi palcem a ukazovákem. *Naučit se co nejdříve správně držet tužku - a tento správný úchop si naprosto zautomatizovat - je pro pozdější nácvik psaní nesmírně důležité!*

Pro správný úchop tužky můžeme využít i speciální pomůcku, která je na našem trhu k dispozici - trojhránek (což je plastový nástavec, který nasazujeme na tužku či pastelku). V poradně rodičům poradí i s výrobou násadky z moduritu, která je šita dítěti na míru a která má stejnou funkci - podpořit správný úchop tužky.

Obrázek č. 3: Správné držení tužky - a/ levák, b/pravák

Kterou rukou psát

Závažnou informací, kterou nám dítě svou činností dává, je *výběr vedoucí ruky*. Některé dítě již od tří let bere vše do pravé (resp. levé) ruky, jiné nemá jasno" ještě před nástupem do školy. Vypadá to, že má obě ruce stejně šikovné nebo nešikovné. Tehdy je nejvyšší čas dojít se poradit do pedagogicko-psychologické poradny, kde odborník zjistí, kterou ruku má dítě dominantní (vedoucí) a kterou by se tedy mělo učit psát, případně kreslit. Ostatní činnosti (stříhání, krájení, zatloukání...) můžeme nechat na dítěti, které si samo zvolí ruku, která je pro tu kterou činnost pro něho přirozenější.

Před kresebným cvičením je vhodné *uvolnit ruku nějakým motorickým cvičením* (např. kroužením celou paží), kresebné cviky můžeme provádět i „nanečisto“ ve vzduchu.

Námětem ke cvičení ruky může být kresba klubiček nebo malba duhy, „mýdlových bublin“ (nejprve se nakreslí různé velké kruhy, „bubliny“, ty je pak možné uvnitř štětcem namočit vodou a do ní zapouštět různé barvy), vln na moři (do kterých můžeme lepit vystřihané lodě, ryby apod. a vytvořit tak velmi pěknou koláž)...

j 7. Další konkrétní zásady a doporučení

7.1. Pro rodiče:

1. Dítě předškolního věku se sklonem k leváctví vést přirozené, podporovat vrozenou lateralitu.

- Znát negativní důsledky přecvičovaných leváků.
- Nezatajit sklon k leváctví u svého dítěte.

2. Seznámit se se základními metodickými postupy při kreslení a psaní levou rukou.

(Viz Sovák: Výchova leváků v rodině, 1985, nebo prostřednictvím učitelů mateřských Škol, učitelů základních Škol, odborníků pedagogicko-psychologických poraden.)

- Naučit dítě správné držet tužku již od doby, kdy projeví chuť kreslit
 - Dbát na vhodný druh kreslicího a psacího náčiní.
 - Přípravná cvičení pro psaní procvičovat pomocí tabulí, fólií, blitých archů papíru.
 - Při procvičování vyvolat u dítěte optimální stav.
- Nikdy dítě nenutit.
- Při vlastním psaní dodržovat všechny zásady, týkající se držení těla, sklonu sešitu, psacího náčiní i písma.
 - Dodržovat krátké přestávky při psaní a učení vůbec. Nenechávat dítě přepisovat dlouhé texty.

3. Spolupracovat s učiteli mateřských Škol a učiteli základních škol.

72 *Pro učitelky mateřských škol:*

1. Znáť základní diagnostické postupy a uplatňovat je dle potřeby v praxi.

- Úzce spolupracovat s rodiči dětí se sklonek k leváctví.
- Seznámit rodiče s negativními důsledky přecvičovaných leváků.
- Ve sporných případech doporučit dítě vyšetřit v pedagogicko-psychologické poradně.

2. Dodržovat nácvik držení tužky a znát metodiku psaní levou rukou.

- Seznámit rodiče s doporučeným způsobem držení tužky, uvolňovacími cviky a průpravnými cviky pro zvládnutí žádaného rčení při pozdějším psaní.

(Názorné ukázky.)

- Děti rozsadit tak, aby se aktivní paže dvou vedle sebe sedících dětí nestřetávaly. (Např. při jídle, zaměstnání - kreslení, malování, navlákání korálků, apod.)

7.3. *Pro učitele elementaristy základních škol:*

1. Zvládnout diagnostiku laterality.

- U každého žáka mít jasno, kterou rukou bude psát. Pokud tomu tak u některého žáka není, provede diagnostické vyšetření učitel sám, nebo ve sporných případech doporučí vyšetřit laterality žáka odborníkem pedagogicko-psychologické poradny.

- V případě potřeby seznámit rodiče s výchovou leváků (např. s důsledky přecvičování, s výhodami při posilování přirozené laterality).